ProARME

Anul IX ● Nr. 1–2 (33–34) ● ianuarie–decembrie 2019

Revistă de cultură militară şi patriotică

www.proarme.ro

pag. 3

Interviu

Ancu Dincă

pag. 12

fotoREPORTAJ

***Drumurile Sound*-ului (III)**

pag. 49

DIDEŞTENII

„Zeii" de la catedră

Ceea ce suntem contribuie mai mult la fericirea noastră decât ceea ce avem.

Arthur Schopenhauer

Despre *despre* şi iar despre

Gânduri la a zecea aniversare

de **Zalmo de Gikos**

Se întâmplă uneori, mai rar sau mai des, ca la masa ta să fie prezenți, nu neapărat invitați, ci pur și simplu ocazional ori fiindcă i-ai găsit deja înşurubaţi acolo prin cine ştie ce artificiu, majoritatea însă făcându-şi aparițiа cam în acelaşi timp cu tine, o seamă de amici, prieteni, cunoscuţi, chiar şi neprieteni uneori, oameni de toată mâna şi nu neapărat din generaţia ta, poate nici măcar apropiată. Vă leagă însă, în afară de jocul întâmplării, o pasiune comună, poate aceeaşi femeie, acelaşi cântec, darul beţiei ori pur şi simplu un eveniment special, ca de pildă aniversarea zilei de ieri, de răspoimâine sau mai ştiu eu de când, în orice caz, legătura e una notabilă din moment ce sunteţi toţi acolo, pentru un ceas ori mai multe, uneori pentru o viaţă, la aceeaşi masă. Masă mai simplă, ca de oameni modeşti, ori ditamai cheful, ceva sardanapalic, de regulă sponsorizat de cineva mai cu cheag, cum ar veni, să zicem, de un investitor strategic sau numai tactic, investitor totuşi. Oricum ar fi însă ideea este că, totuşi, cineva plăteşte – ori cel puţin ar trebui să plătească – masa respectivă, ca şi eventualele farfurii sparte din timpul ospățului/răsfățului ori de după aceea. Ei, dar nu există niciodată atâţia investitori şi plătitori de oale sparte la câte chefuri, mese festive, pomeni ş.a.m.d. suntem noi invitaţi ori chiar obligaţi să participăm, aşa că de multe ori, de foarte multe ori câteodată, băgăm mâna în propriul nostru buzunar, mai doldora sau mai sărăcuţ, cum e el, şi achităm nota de plată. În contul tuturor câţi se află acolo că, vorba ceea, unde a mers mia, merge şi suta, nu? Asta o dată, de două ori, de trei..., cât ne ţin brăcinarii, nu? Uneori însă, chiar dacă nu ne mai ţin, dar aşa, de amorul artei ca să nu zic din inerţie, o mai târâim încă o vreme, până la

Grafică de O. Covaci

un nou liman, poate, poate... Şi acum vine partea interesantă, ca în bancul acela cu americanul care ajuta un sat de sărmani cu nişte dolărei acolo, pe lună, până într-o bună zi când, trebuind să-şi mărite fata, a trimis mai puţini dolari cu scuzele de rigoare şi motivând pentru ce, *of course*, la care unii dintre ţărani s-au arătat de-a dreptul indignaţi, „cum adică”, au comentat ei, „foarte bine că-şi mărită fata, dar de ce pe banii noştri?!” Aşa şi aici, în cazul nostru adică, după ce şapte-opt ani la rând, de două sau chiar trei ori pe an, e drept că alteori doar o singură dată, au mâncat şi-au băut pe banii tăi, la masa ta, sorbind din paharele tale şi scobindu-se-ntre măsele cu scobitorile achitate de tine, la un moment dat, când viaţa – şi nu neapărat viaţa – te obligă să schimbi meniul cu unul mai modest, eventual

CONTINUARE LA P. 27

ProARME
Revistă de cultură militară şi patriotică
ISSN 2065-9903
2065 9905
Preţ: 10 lei

În colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovişteni

Laura Grădinaru, 2019 (*Foto:* DanG)

Director fondator: Bogdan DIDESCU

Colegiul editorial: George COANDĂ, Tudor CRISTEA, Victor PETRESCU, Mihai STAN
Dana-Irina STĂNCULEA-GÎJU (redactor-şef)
Redacţia: Karola KIM, Marius VASILE, Rheea DELFI (redactori), Puşa POPA (tehnoredactor), Octavian COVACI (grafică), Nicu TĂBĂCARU (marketing şi publicitate)

Adresa redacţiei:
Bucureşti, sector 6, strada Sibiu nr. 4, bloc OD2, sc. 1, ap. 5, cod 061541
E-mail: *pro.arme@yahoo.com*
Telefon: 0727.309.606

Se permite orice reproducere cu citarea sursei. Răspunderea juridică aparţine semnatarilor articolelor. Manuscrisele nu se înapoiază.

Profesorul Ancu Dincă:

„Secretul unei vieți fericite este împlinirea familială”

un interviu de **Dan Gîju**

Profesorului Ancu Dincă – n. 16 iunie 1951, comuna Lisa, judeţul Teleorman), absolvent al Facultăţii de Fizică din Piteşti (1975) – i s-a spus cândva..., nu prea demult, „Fizicianul Minune” sau „Fizicianul Paranormal”, scepticii insistând pe amănuntul că, dacă vrem să-l cunoaştem cu adevărat, trebuie „să sondăm cu atenţie trecutul său”. Stabilit în Bucureşti, cu o casă (nu neapărat de vacanţă) la Bolintin Vale (unde la 30 martie 2019 s-a derulat acest interviu), autorul cărţilor *Ingineria mentalului* (2007), *Incursiune în necunoscut*, *Efectul Ancu Dincă pe înţelesul tuturor* (2004) ş.a., inventatorul unor dispozitive de încărcare și echilibrare energetică numite bio-fito-modulatoare (sau modulatori bio-fito-dinamici), mai mult apreciat, dar și contestat, medaliat cu aur și argint, decorat și onorat cu diplome de excelență, premii și invitații de participare la congrese de profil ș.a. peste tot în țară și în lume, de la Geneva la Bruxelles, din America în Rusia și Japonia, cunoscut în aproape toate marile centre universitare de la noi (Bucureşti, Braşov, Cluj, Constanţa, Craiova, Iaşi, Timişoara etc.), Ancu Dincă rămâne, înainte de toate, un familist convins – eu, unul, exclusiv așa l-am cunoscut – și, pentru cine reușește să pătrundă în cercul său de prieteni, un mare domn, generos și mereu îndatoritor, ca un român născut/crescut la țară, dar în același timp ca un om de afaceri postdecembrist care nu poate trece cu vederea că o relație înseamnă totuși un posibil client (pacient), dar și viceversa... Una peste alta, chiar dacă l-am desfășurat la modul politicos, am purtat un dialog mai puțin scorțos cu dumnealui, ca între teleormăneni relativ apropiați de vârstă și, în fond, ca doi jurnaliști, chit că unul preferă presa scrisă iar celălalt televiziunea, fie aceasta și online.

Mai înainte însă de a derula interviul propriu-zis, simt nevoia să spun că predocumentându-mă în legătură cu subiectul pe care intenționam să-l abordez, volens-nolens am ajuns la... americani. Tot la americani, așadar, între care cap de coardă este actrița Gwineth Paltrow, deținătoarea companiei de sănătate naturală *Goop*, că ei au inventat, zice-se, conceptul de *Body Vibes* axat pe un fel de dispozitive, stickere ş.a. care, odată aplicate într-o anume zonă a corpului omenesc, ajung să combată stresul, anxietatea, oboseala, mahmureala etc. sau, pe de altă parte, ajută la hidratare, la refacerea (menţinerea) unui ten frumos, bronz perfect, crescând sentimentul de autostimă, plus că ajută la inducerea unui somn de frumuseţe. Cârcotașii susţin că la mijloc ar fi vorba, în fond, despre un simplu abţibild a cărui acţiune de influenţare în bine a organismului afectat de diverse crize nu este foarte clar argumentată ştiinţific şi numai „naivii, persoanele disperate sau cu inteligenţă la limita de jos, pot pleca urechea la aşa ceva”, eventual mai băga și mâna în buzunar ca să achite contravaloarea efectului unor astfel de „dispozitive”. Cum, necum, cert este că și la noi aici, în România, și încă înainte cu câțiva ani de lansarea pe piață a companiei *Goop* (septembrie 2008) patronată de actrița mai sus nominalizată, profesorul de fizică Ancu Dincă inventase și recomanda persoanelor interesate așa-numitul modulator bio-fito-dinamic (biofitomodulator), un dispozitiv creat anume pentru întărirea imunității organismului uman pe bază de pulberi de plante cu efecte benefice. Imunitate afectată de maladiile care bântuie prin lume și cu deosebire de cele provocate de staţiile de distribuţie a energiei electrice, de antenele de telefonie sau de radio, de aparatura electronică, electrotehnică, electrocasnică ș.a.m.d., nu mai spunem de alte sute și miile de emițătoare nocive mai mult ori mai puțin create de om sau de oricine altcineva. Personal, l-am întâlnit pe profesorul Ancu Dincă în urmă cu câțiva ani într-un cu totul alt context și anume ca manager al postului privat de televiziune *TS TV* din București, implicat în filmarea unei scenete semnată de scriitorul și compozitorul Marin Voican-Ghioroiu și jucată de echipa Teatrului „Nostrum”. Faptul că este teleormănean la origine, cum precizam, că este un om de lume și, pe deasupra, mai mult decât interesant, așa, ca individ, o autoritate nu neapărat în materie de fizică, însă de la care ai în mod categoric ce învăța sau cel puțin afla, a făcut să păstrăm legături amicale încă și azi. A fost, de altminteri, și unghiul din care am abordat dialogul nostru pentru „ProARME”.

– Când tastezi „Ancu Dincă” pe Google, stimate domnule profesor, primul reper care deschide lista este cel referitor la „dispozitivele energetice viaţă şi energie”. Ce este fizică – având în vedere că sunteţi absolvent de Fizică –, ce este medicină şi ce este speculaţie în toată această... „afacere”?

– Fizică este în totalitate, iar medicină este ceea ce mai rămâne din totalitatea aceea în care și medicina este înglobată, de asemenea, în... totalitate. Deci, nu putem spune cât la sută este medicină, fiindcă medicina este rezultatul fizicii. Practic și teoretic, tot ce s-a descoperit în lumea aceasta, referitor la medicină, a avut înainte fizica. Şi ca să o luăm de la începutul începuturilor, putem spune că medicul foloseşte bisturiul...

– Medicul chirurg...

– Cu deosebire chirurgul, dar nu numai el, însă ceea ce vreau să spun este că bisturiul a fost făcut de fierar, nu?

– Ce vreți să spuneți?

– Nimic altceva decât că dispozitivele mele sunt făcute de un fizician, însă aceste dispozitive ale mele sunt folosite de către medici. Cum medicul chirurg foloseşte bisturiul fierarului pentru a descoperi ce este în corpul omului, şi medicul internist, să zicem, foloseşte dispozitivele mele pentru a rezolva problemele de sănătate ale oamenilor. Iar problema este că dispozitivele mele, dacă este să analizăm corect, nu le-aş considera „invenţii”, cum au fost brevetate, fiindcă nu am pus în ele nimic altceva decât experienţa de sute şi mii de ani a moşilor şi strămoşilor noştri, care au folosit plantele în tratarea diverselor afecţiuni. Care este diferenţa dintre aceşti strămoşi, care au folosit plantele, şi mine, în folosirea dispozitivelor mele, așadar? Simplul fapt că eu am folosit capacitatea plantelor de a înmagazina informaţie şi energie, în vreme ce respectivii strămoşi nu au folosit decât substanţa biologică activă din plante, deci eu mergând mult mai departe și ajungând să folosesc capacitatea lor de a înmagazina informație.

– Ce înseamnă asta?

– Depinde cum discutăm..., problema fiind destul de delicată, una filosofică și pe care nu știu dacă, până la ora actuală, a reușit sau nu cineva să o rezolve. Dar ce putem spune este că întreaga informație a Universului se găsește înmagazinată undeva. Unde anume, adică locul efectiv unde e înmagazinată nu-l știm, însă undeva este și știm despre capacitatea anumitor indivizi de a accesa această memorie. Invenția mea constă tocmai în capacitatea acestor sisteme, numite de mine biofitomodulatori (modulatori bio-fito-dinamici), de a accesa această memorie universală și de a da individului suferind de diverse maladii energia necesară pentru rezolvarea problemelor sale de sănătate. Și revin iar la strămoșii noștri... Se cunoaște că preoții daci, încă de acum peste 2 000 de ani, aveau o capacitate deosebită în rezolvarea problemelor de sănătate ale oamenilor, și, ceea ce-i deosebea față de „omologii” lor din restul lumii, este faptul că ei niciodată nu tratau o anumită afecțiune, luată separat, ci își priveau „pacienții” în ansamblul afecțiunilor pe care aceștia le aveau. Deci, un grec putea trata o afecțiune de ficat, de stomac sau o durere la mâna stângă etc. Preoții daci, care pe timpul acela cumulau și funcția de medici sau de vraci, cum ar veni, tratau afecțiunea în ansamblul ei, fiind de principiu că dacă un organ din corpul uman este bolnav, în mod automat, atunci, celelalte organe și sisteme ale corpului omenesc vor fi influențate de acel organ bolnav, deci niciunul dintre acestea nu va mai funcționa normal.

– Destul de logic, pe undeva!...

– Și atunci, preotul dac – în situația aceasta medicul dac – spunea așa: eu nu-i pot trata un organ și în același timp să neglijez restul organismului, așa că ori tratez totul, ori nimic. Plecând de la acest „principiu”, am ajuns la invenția pe care o promovez și unde aplic această idee. Adică, în tratarea unui pacient care vine la mine cu durere de cap, să zicem, plec de la ipoteza că nu capul propriu-zis este cauza durerii lui de cap; e o ipoteză, dar nu obligatorie, ci durerea lui de cap poate veni de la ficat, de la splină sau de oriunde altundeva. În situația aceasta, ținând cont de ceea ce bunii și străbunii noștri au experimentat cu succes deja, din câte știm, noi nu facem decât să aplicăm o schemă în care să tratăm în totalitatea lor problemele de sănătate ale pacientului respectiv. Și când vine la noi, iar medicul îi spune că pentru probleme lui are nevoie de o schemă aplicabilă într-un anume mod, noi îi tratăm absolut toate afecțiunile pe care acesta le poate avea.

Belgia, Bruxelles, 27 noiembrie 2018, Ancu Dincă încadrat de soția sa, Oana Dincă (*în dreapta imaginii*), și de europarlamentarul Maria Grapini, cu ocazia aniversării centenarului Marii Uniri a românilor de la 1918.

– Dintre toate plantele acestea caracteristice florei cunoscute la noi, în România, şi conform experienței dumneavoastră, care este cea mai... miraculoasă?

– Nu există nicio plantă miraculoasă!

– Cum așa?! De pildă muşețelul... Sau măselariţa! Ori, mă rog, am auzit atâtea și atâtea despre rostopască...

– Vorbesc din punctul meu de vedere și nu al altora, să ne înțelegem. Ca să nu mai spun că în biofitomodulatorii (modulatorii bio-fito-

dinamici ai) mei sunt peste 80 de plante...

– Interesant ce spuneți, că pe net, de pildă, unii vorbesc doar de 60 de plante, alții de 70... Ca dumneavoastră, acum, să spuneți că sunt peste 80!

– Pe net se spune în funcție de perioada în care am fost chestionat și, e drept că, la început, a fost vorba despre 60 de plante.

– OK, am înțeles. În cazul acesta spuneți vă rog, care au fost, să zicem, primele zece plante din acelea folosite inițial?

– Nu pot să le spun pe primele zece, fiindcă au fost în total vreo 60, cum precizam!

– Spuneți-le pe primele zece care vă vin în minte, în acest caz, fiindcă nu pot să le scriu aici pe toate 60, mai ales dacă au denumirea aceea latină...

– Ce pot spune este că, dintre toate plantele pe care le folosesc acolo, numai vreo zece sunt de cultură, numai vreo cinci–șase sunt așa-numitele plante medicinale, iar restul sunt „alte plante” printre care și din acelea otrăvitoare.

– Măselarița de care ziceam, nu?

– Nu dau o denumire anume că nu e cazul.

– Am înțeles, secretul profesional...

– ...Cert este că, dacă aș lua o anumită plantă din aceasta, una singură..., mie mi-ar face rău. Dar important la invenția mea este faptul că pe mine nu mă interesează substanța activă biologică a plantei respective, ci mă interesează capacitatea informațional-energetică a ei...

– Ei, uite aici voiam să ajungem: care este planta de la care luăm noi cea mai mare cantitate din aceasta... informațional-energetică?

– Nu este bine pusă problema așa, fiindcă un pacient poate avea probleme circulatorii, de pildă, or aici intervine o anumită plantă sau un anumit număr de plante, pe când la problemele psihice intervin cu alte plante, la probleme osoase cu altele și tot așa...

– Aha, am înțeles. Dar nu cumva intervine aici și un pic de speculație? Cât este misticism, naturopatie şi mişcare... anti-vaxxing? Că o parte este medicină după cum ați zis, nu?, o alta fizică, însă e clar că măcar unu la sută tot trebuie să existe și ceva speculație, nu?

– Din cazurile pe care le tratez la ora actuală, eu unul nu văd nicio speculație. Și spun și de ce. Dacă eu am tratat oameni la peste 80 de ani – și pentru asta avem mărturii, filmări și analize, iar analizele nu sunt făcute oricum, ci în teze de doctorat sau chiar din acestea periodice, făcute de înșiși pacienții noștri la intervale de timp, înainte și după tratatmentul recomandat de noi –, deci oameni cu experiență și trecuți prin multe, care au văzut multe și au obiceiul să verifice tot ceea ce e direct legat de

Un safari de neuitat, Africa de Sud, 30 octombrie 2015.

sănătatea lor, cum să mai aibă aici loc de vreo speculație?

– Nici măcar ceva din efectul placebo nu are loc? Mă refer la cazurile mai disperate, așa, unde și dacă i se aplică o frunză uscată luată la nimereală din primul pom, să zicem, unui pacient ajuns la disperare, care nu și-a găsit leacul pe niciunde, i se poate induce senzația de tratament imbatabil...

– Important e că eu pot să-i pun și desenul unei frunze uscate și omul să se facă bine. Ce este rău în asta?

– Nu e nimic rău, desigur, dar revenim la efectul placebo și, indirect, la acel joc speculativ de care ziceam mai înainte...

– În acest caz, cum considerați că poate fi speculație dacă un individ care a zăcut șapte luni la pat fără să mai știe nimic de el, după ce și-a pus dispozitivele „Ancu Dincă”, la numai o săptămână, s-a ridicat în capul oaselor și chiar a făcut câțiva pași?

– Chestia aceasta am remarcat-o și la niște vrăjitoare din lumea satului. Și ele pun niște „dispozitive”, ca să le zicem așa, cu efect garantat, și vine omul în cărucior cu rotile ca să plece apoi pe picioarele lui. Chiar acum, relativ recent, am citit despre un astfel de caz...

– Cum vă explicați atunci că un individ la 79 spre 80 de ani, care abia se ținea de pereți, deci nu putea să meargă, la două săptămâni după ce și-a fixat dispozitivele „Ancu Dincă”, făcea patru ture de stadion?

– Dar ce anume avea?

– Probleme locomotorii, oase și articulații care nu mai răspundeau la comenzi...

– Și după aceea a ajuns în stare să dea ture de stadion?

– Nu că dădea, ci scotea sub trei minute!...

– Asta este științifico-fantastică!

– Vă pun la dispoziție filmul.

– Bine, m-ați convins, mă dau bătut și trec la altă întrebare. Uite, din copilărie aţi fost marcat de „fenomenele stranii” din satul natal, că așa ați declarat acum ceva ani într-un material de presă, pe undeva... Despre ce fenomene anume e vorba? Vă rog să-mi dați și mie un exemplu, că sunt curios. Cu atât mai mult sunt curios să știu cu cât tot din Teleorman vin și eu și mai mult decât atât, din aceeași lume a satului de câmpie...

Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti” din București, la 4 decembrie 2016, la „Opincăria” artizanului vâlcean Alexandru Ilinca.

– Da, dar nu veniți de pe Valea Călmățuiului!...

– Exact, aici m-ați cam prins, vin de pe Valea Tecuciului.

– Dane, uite, ca să vorbim așa, mai lejer... Aveam vreo șapte ani și mama mă trimite la soră-sa, la tușa Tudorița, undeva la câteva sute de metri de casa noastră, ca să-i duc ceva, mi se pare că era sărbătoare și-i trimisese ceva de pomană. Drumul pe care m-a trimis mama era scurt, destul de scurt, așa că eu, fiind copil, la întoarcerea către casă, n-am mai vrut să merg pe drumul pe care m-a trimis ea, că fiind prea scurt, mă gândeam că dacă ajung înapoi acasă prea repede, mama o să mă pună să mai face ceva treburi prin gospodărie, să o mai ajut... Așa că am luat-o pe drumul mai lung...

– Diavolul v-a îndemnat pe acolo!

– Cine, necine, m-a îndemnat! Dar eu sunt convins că n-a fost el.

– Dar cine, atunci? Credeți în Dumnezeu?

– Nu, nu cred... Mai bine-zis, eu sunt convins de existența lui Dumnezeu și pot demonstra oricând existența Lui, fiindcă la ani de zile după ce, renunțând cândva în a crede în El, revenind, mi-a demonstrat că există..., însă vorbesc de Dumnezeu Cel adevărat și nu de Cel scris.

– Înțeleg și nu prea..., dar hai să terminăm cu fenomenul straniu.

– Așa deci, mă iau pe drumul lung. Pe drumul lung, la un moment dat, aud țipete. Urlete...

– Aha!

– Murise cineva. O fetiță de 12 ani. Am aflat mai târziu, nu știam în momentul acela.

– Deci aveați șapte ani.

– Exact șapte ani, întrucât țin minte că mai aveam puțin și mergeam la școală, în clasa întâi. Mai merg vreo sută de metri, aud alte țipete, alte urlete. Murise un tânăr de vreo douăzeci și ceva de ani. M-am speriat, copil fiind, și am zbughit-o iute acasă. Mama dădea mâncare la păsări. Încă sub imperiul a ceea ce auzisem și trăisem, mă agăț de fusta ei și-i strig aproape ca plângând îngrozit: „Mamă, mori tu sau mor eu?” Mama, cunoscând evenimentele din zonă, că doar era acolo, zice așa, cu glas blând, ca să mă liniștească: „Nu, mamă, nu moare nimeni, de ce să moară?!” Și ca să-mi și argumenteze, cum bunicul își făcea și el de lucru pe acolo, mi-l arată și adaugă: „Uită-te la bunicul tău, are 82 de ani și tot o mai duce câțiva ani...” Bunicul, într-adevăr, era acolo și, văzându-l, mai m-am liniștit, în vreme ce mama a continuat să mă lămurească așa, ca la țară, cum ar veni băbește: „Asemenea nenorociri se întâmplă numai în anumite locuri din sat, nu peste tot. La noi aici pe stradă, nu....” În sfârșit, au trecut anii și am uitat. Și eram de acum în clasa a XI-a, deci în anul trei la liceu, când a venit industrializarea forțată a României, pe care o știi! Foarte mulți cetățeni din satul meu au plecat spre orașele din jur, să muncească.

Or, printre cei plecați la muncă la oraș se aflau și câțiva dintre cei pe care-i știam bolnavi, cu anumite afecțiuni ale organismului. Problema este că, după două–trei luni sau mai multe, când au revenit în sat, nu mai erau bolnavi. Arătau altfel, erau bine dispuși, rumeni în obraji... Culmea este că, spre sfârșitul clasei a XI-a, când eu deja îmi făceam planuri și eram ferm hotărât și deja mă pregăteam să dau la Facultatea de Matematică, a venit acolo sat, cred că în vizită la vreun prieten de-al lui sau după vreo fată, un tânăr absolvent al Facultății de Fizică; nu mai reține cum îl cheamă și nici alte detalii nu mai reține decât că era de pe undeva din Oltenia tânărul acela. Care prin ceea ce povestea m-a încântat și cert este că așa am ajuns să nu mai dau la Matematică, ci la Fizică unde, de altfel, am și terminat.

– Și care este problema, legătura cu discuția noastră?

– Problema este că, în momentul când am ajuns la facultate, după deschiderea festivă adică, am zis că acum e momentul să aflu de ce anumite locuri de pe pământ sunt malefice în vreme ce altele nu sunt, că mă gândeam că fizicienii au studiat, trebuie să știe să explice, cumva, de ce anumite locuri din sat de la mine erau malefice...

– Da, și altele benefice.

– Nu! Nu știam de benefice, știam doar că anumite locuri sunt rele.

– Aha!

– Și pun ochii pe un bărbat mai în vârstă, îmbrăcat în alb, care, am dedus eu, nu avea ce să fie altceva decât profesor, că arăta prea matur ca să fie student. Că nu era profesor ci numai lector asta e altceva, esențial e că respectivul a rămas uimit: „Tinere, tu știi ce spui? Ia vino încoace...” Mă invită cu el într-o cameră așa, mai aparte, și mă chestionează ce și cum, adică ce e cu mine, ce vreau să știu și de ce. Și îi povestesc ce am povestit până acum. „Tinere, uite care e situația”, se liniștește lectorul meu, „bine că m-ai găsit pe mine. Din momentul acesta, despre problema ta nu mai vorbești cu nimeni. Eu sunt X. Mă cauți și o să discutăm.” L-am căutat și m-a pus el pe-o direcție, însă departe de a mă lămuri direct, ideea lui fiind că să mă lămuresc singur, din aproape în aproape, în primul rând încercând să văd ce scria în cărțile de la biblioteca facultății. Am găsit ceva informații, dar mai mult nu, după care tot lectorul acela, cam la un an de la prima discuție, văzând că tot nu sunt dumirit, îmi dă o altă pistă: „Ia-ți rucsacul în spate, umblă pe coclauri și întreabă în stânga și în dreapta, peste tot pe unde întâlnești oameni mai în vârstă. Despre problema ta”. De atunci, am umblat câțiva ani buni pe cărările țării, din Delta Dunării până în vârful Bucegilor, pe unde am putut să ajung și pe unde nu... Așa am găsit oameni care mi-au spus de anumite proprietăți ale plantelor care au capacitatea să neutralizeze anumite energii negative produse de diverși factori. Practic, acela a fost primul pas.

– Da, dar de la plante la dispozitive e cale lungă!... Că, de regulă, oamenii se gândesc la ceaiuri când vine vorba de ameliorarea efectelor unor boli, chestia cu dispozitivele fiind ceva de dată relativ modernă.

– Tot lectorul acela, după un timp, mi-a spus să caut în biblioteci anumite cărți chinezești: „Vezi”, mi-a zis el, „că la chinezi li se spune colții dragonului câmpurilor acestea malefice”. Am găsit câte ceva, însă tot nu era mare lucru, am absolvit facultatea și am plecat acolo unde am fost repartizat, continuându-mi cercetările, însă fără ca nimeni din învățământul universitar să știe ce mă interesează pe mine, că altminteri ar fi fost imposibil să reziști pe atunci cu asemenea preocupări extraprofesionale, devenisem conștient și eu de asta... Și așa au trecut anii, a venit vremea să îmi dau gradul didactic doi în învățământ și mă pregătem pentru gradul întâi, cu o lucrare despre cristale lichide – singura disponibilă la îndrumătorul meu – pe care nu o tratatse nimeni până atunci întrucât nu prea exista bibliografie. Problema este mai complicată și cumva hazlie vizavi de cum am ajuns eu, cu îndelungi insistențe, să capăt acea lucrare despre cristalele lichide, după ce inițial fusesem refuzat fără drept de apel de profesorul-coordonator respectiv pe motiv că-și completase lista de „învățăcei”, cert este că aceasta avea să se constituie în baza bazelor mele despre dispozitivele „Ancu Dincă” de mai târziu, acum abia înțelegând tot ceea ce ține de capacitatea plantelor de a acumula informație și de a da energie pentru rezolvarea anumitor probleme.

Bruxelles, 28 noiembrie 2018, cu ocazia lansării cărții *România Unită*, de Charles Upson Clark, reeditată prin grija familiei Ancu Dincă.

– Din tot ceea ce aţi inventat, care este dispozitivul care v-a adus cele mai mari satisfacţii?

– Cel pentru sănătatea oamenilor. Deci, dispozitivul care reface starea de sănătate, care menține starea de sănătate, care poate să prevină infarctul, care poate să refacă sistemul osos, să refacă nervii ș.a.m.d., deci care poate să refacă oricare celulă din organismul uman și care, într-un cuvânt, poate să întinerească organismul fără intervenție din afară, fără substanțe chimice, fără nimic altceva decât natura însăși.

– Care sunt pericolele cele mai mari care pândesc omul de azi d.p.d.v. al sănătăţii?

– Curentul electric care circulă prin casele noastre. Dar și pentru așa ceva am inventat niște dispozitive.

– Mergeţi prin lume şi aflaţi multe, vedeţi, observaţi... Pe plan european se mai ocupă cineva cu aşa ceva? Că europenii occidentali sunt mai sănătoşi cu mult decât noi, românii, având în vedere că au o medie de viaţă mai lungă, nu?

– În SUA, în cel mai democratic stat din lume, la un congres unde erau reprezentate 147 de țări ale lumii, un individ din staff-ul organizatorilor m-a amenințat că dacă mai folosesc așa ceva și le spun oamenilor, o să dea o mașină peste mine. Mulțumesc lui Dumnezeu că nu a dat, dar așa am aflat că prin dispozitivele mele, dacă aș fi insistat, le-aș fi bulversat mult afacerile lor cu medicamente, să le zicem clasice. Am mai fost ulterior și la alte două congrese, tot în SUA, și-mi este limpede că problemele acestea se cunosc, americanii știu foarte bine despre ce este vorba, dar vor ca populația să nu afle ce se întâmplă dacă folosesc așa ceva.

– Sunteţi managerul unui post de televiziune online. Ce reprezintă televiziunea pentru dumneavoastră? Ca să fiu mai exact, de ce ați înființat-o?

– Ca să-mi popularizez invențiile și să promovez tradițiile poporului român. Tradiții care, în ultima vreme, după cum probabil că ai remarcat, sunt tot mai minimalizate... Că tot ce este benefic poate deveni malefic și viceversa...

– Între profesie (carieră) şi familie, cui acordaţi prioritate?

– Familiei.

– De ce familie?

– Fiindcă așa am fost crescut de părinții mei.

– Care este principiul după care vă călăuziţi în viaţă?

– Fă bine.

– Fă bine ceea ce faci sau fă bine oamenilor așa, la modul general?

– Fă bine în general.

– Cum vedeţi evoluţia societăţii noastre în următoarele două–trei decenii?

– Dacă nu știm ce am fost ca să redevenim ceea ce am fost, nu vom mai fi niciodată ceea ce am fost.

– Păi, și ce am fost?

– Am fost oameni, am fost patrioți, am fost cei care ne-am iubit țara, am fost cei care ne-am iubit pământul și, ca să spun așa ceva, părinții mei, bunicii și străbunicii mei – care toți au participat la războaiele vremii lor; de pildă, tata a luptat în al Doilea Război Mondial – n-au plecat să-l apere nici pe Rege și nici pe boier, ci au plecat să-și apere ograda lui, ogorul lui, nu au luptat pentru altcineva decât pentru ei înșiși, iar dacă la ora actuală nu mai există proprietatea ta, a mea, a celuilalt și a celuilalt, România nu va mai exista. Și chiar asta se hotărăște la ora actuală, ca România să nu mai existe!

– Care au fost anii cei mai faşti din viaţa dumneavoastră?

– Cei mai fești au fost anii care au urmat celei mai nefaste perioade din viața mea. Sunt anii când umanitatea m-a recunoscut ca om și inventator, un om care vrea să refacă sănătatea semenilor săi.

– Asta a fost după Revouție, nu?

– A fost după anul 2000. Iar recunoașterile au venit de la saloanele de inventică de la Bruxelles, Geneva, Moscova, Paris, dar și din România, ocazie cu care țin să-i mulțumesc avocatului Liviu Ardeiaș, care m-a invitat la un eveniment derulat la Ateneul Român, acum ceva ani, când mi s-a acordat „Oscarul inventicii”.

– Care este secretul unei vieţi fericite pentru românul de rând? Nu vorbim despre bogătașii planetei...

– Din perspectiva mea, secretul unei vieți fericite este împlinirea familială.

– Dacă ar fi să o luaţi de la capăt, la ce aţi renunţa şi ce anume aţi face în plus, asupra cărui amănunt de viaţă aţi insista mai cu atenţie?

– Pot să spun mai ușor la ce *nu* aș renunța...

– Ei, bine, la ce nu ați renunța niciodată?

– În primul rând, nu aș renunța la dragostea de țară. În al doilea rând, nu aș renunța la dorința de a cunoaște, de a căuta și de a descoperi cât mai multe lucruri necunoscute. Și n-aș renunța la „misiunea” de a căuta și altceva decât ceea ce ni se impune să cunoaștem.

Măriuca, Ancuța, Ancu și Oana Dincă. „Nimic nu e mai important pentru un om decât familia.”

Comentarii geopolitice

Partea întunecată a globalizării. Terorismul și crima organizată

Fragment din volumul *O lume în schimbare*, în curs de apariție.

de col.(r) **Florian Gîrz**

Procesul de globalizare **este extrem de complex, influențând toate domeniile practicii umane, atât pe cele bune, cât și pe acelea negative. Predominant, fața globalizării este una luminoasă, dar are și o parte întunecată, numită „globalizare negativă”. Ideea că globalizarea este negativă în totalitatea ei nu poate fi acceptată, deși este susținută de unele cercuri intelectualeinclusiv în domeniul dezbaterilor teoretice. Ca analist politico-nmilitar, mă interesează în cel mai înalt grad legătura dintre război și globalizare. Trecând peste conflictele sociale, să ne oprim cu deosebire la conflictele armate.**

Experiența istorică ne demonstrează că nu există vreun conflict armat, indiferent de dimenisunea lui, care să nu se afle sub influența globalizării. Chiar și cel mai mic război local dintr-o zonă a lumii va produce efecte și reacții în alte zone ale lumii. Un mic război local poate degenera într-un conflict internațional. Esențial este mobilul războiului și ne oprim la cel mai tipic exemplu: invadarea Kuweitului de către Irak, în 1990, care a generat Primul Război din Golful Persic. Sub conducerea SUA, s-a constituit atunci o mare coaliție – formată din 24 de state – în care numai SUA au participat cu 500 de mii de militari. Inutil să insistăm asupra amănuntului că mobilul războiului l-a constituit petrolul. În 2003, urmează al Doilea Război din Golful Persic, încheiat cum bine se știe cu invadarea și ocuparea Irakului de către americani, care război de altfel s-a transformat într-unul fără sfârșit. E drept că, după zece ani de război, americanii s-au retras, lăsând Irakul însă în stare de haos. În anul 2014, criza militară din Irak a luat proporții care îngrijorează întreaga lume. Loviturile teroriste de la 11 septembrie 2001, de la New York și Washington, interpretate de către SUA și NATO drept „un act de război” – necesitând o „ripostă colectivă” –, au declanșat „războiul global împotriva terorismului”. În octombrie 2001, armata SUA invadează și ocupă Afganistanul, acuzat că ar fi facilitat „pregătirea atacurilor teroriste” de mai sus. Din 2003, în războiul din Afganistan se angajează și NATO. Pentru motive pe care nu le voi înțelege cât voi trăi, România a trimis trupe atât în Afganistan, cât și în Irak. Au urmat 14 ani de război fără finalitate, încheiat cu retragerea trupelor americane și NATO și de aici, dar nu-mi pot imagina niște modele de globalizare militară negativă decât aceste tragice și inutile războaie din Afganistan și Irak. „Primăvara arabă” izbucnită în 2011 le-a prilejuit americanilor și NATO intervențiile militare din Libia, Siria și din nou în Irak. La Pentagon, de multă vreme există planuri pentru un război împotriva Iranului și pentru un alt război împotriva Coreei de Nord. Criza din Ucraina a alertat Occidentul, iar SUA și NATO gândesc să disloce tot mai multe forțe armate cât mai aproape de frontierele Rusiei. Să ne păzească Dumnezeu de ce ar putea urma!

În cartea sa, *Problemele esențiale ale globalizării*, apărută în 2011, George Ritzer – profesor emerit al Universității din Maryland – arată că NATO este cea mai globalizată structură militară din câte au existat în întreaga istorie a omenirii. Născut în 1949 – pentru a face față „expansiunii comuniste” –, NATO a rezistat „în chip miraculos” încetării „războiului rece” și dizolvării Tratatului de la Varșovia. După toate regulile logicii și ale bunului simț, NATO ar fi trebuit să-și înceteze existența odată cu dispariția cauzelor care i-au dat naștere. Cei care s-au opus cu înverșunare desființării NATO au fost, desigur, americanii, iar motivul este foarte simplu: dispariția NATO ar fi însemnat dispariția controlului și a hegemoniei SUA asupra Europei.

Globalizarea NATO este opera SUA având sprijinul docil al Marii Britanii. Bill Clinton a fost cel care s-a folosit de extinderea spre est a NATO pentru a-și asigura cel de-al doilea mandat la Casa Albă, având sprijinul Complexului Militar Industrial american. În ceea ce mă privește, până în primăvara anului 1999, când NATO a atacat Iugoslavia (Serbia și Muntenegru), m-am pronunțat în favoarea aderării României la NATO, deși nu cu prea mare entuziasm. Simțeam că acest lucru nu va putea fi evitat. După 1999, în mai toate cărțile mele, m-am pronunțat împotriva aderării României la NATO. Am dorit pentru România o poziție similară cu aceea a Austriei, a Finlandei și a Suediei, care nu fac parte din NATO și nu au avut absolut nimic de pierdut. Ba dimpotrivă! Anticipând, în bună măsură, mersul evenimentelor, în anul 1995 am scris cartea *NATO: Globlizare sau dispariție? De la războiul rece la pacea pierdută*. După cum bine se știe, NATO a ales globalizarea și războiul. Pe unde a trecut NATO – și patronul său american – în ultimii 25 de ani, a lăsat numai moarte și distrugere. Am în vedere Golful Persic în 1991, Iugoslvia (în 1999), Afganistan (2001), Irak (2003), Libia (2011), Siria–Irak (2014) și „meciul” se joacă. NATO a fost întotdeauna preocupat să se extindă. A început cu 12 state membre în 1949: Belgia, Canada, Danemarca, Franța, Islanda, Italia, Luxemburg, Olanda, Norvegia, Portugalia, Marea Britanie și Statele Unite ale Americii. În 1952, au aderat la NATO Grecia și Turcia, în 1955 R.F. Germania, iar în 1982 Spania. Din 1999

încoace, expansiunea NATO nu a mai cunoscut limite. În martie 1999 au fost admise Cehia, Ungaria și Polonia. În luna mai 2004, au fost admise Bulgaria, Estonia, Letonia, Lituania, România, Slovacia și Slovenia. În 2008, pe timpul reuniunii NATO de la București, SUA au încercat, personal prin președintele G.W. Bush, să forțeze admiterea în NATO a Georgiei și Ucrainei. Acțiunea a eșuat lamentabil, deoarece s-au opus Franța și Germania, făcând jocul Rusiei. Au fost admise în schimb Albania și Croația. Americanii vor presa cât îi vor ține puterile pentru admiterea în NATO a Belarusului, Ucrainei, Moldovei, Georgiei și Azerbaidjanului, pentru a strânge Rusia în „inelele anacondei". Criza ucraineană izbucnită în 2013 este rezultatul acestui efort.

Washingtonul va exercita presiuni și supra Suediei și a Finlandei, pentru a le antrena și pe acestea să adere la NATO. Prin intermediul „Parteneriatului pentru Pace" – o „găselniță" americană –, NATO și-a extins influența asupra a 55 de state. Un număr de 22 de state dintre acestea sunt și membre NATO și ale Uniunii Europene. În acest fel, Washingtonul își exercită controlul asupra U.E. În cele mai înalte cercuri academice americane, expansiunea spre est a NATO este apreciată ca o greșeală strategică enormă, care ar putea împinge omenirea spre un nou război de proporții. Criza ucraineană confirmă temerile acestea. George Kennan – unul dintre marii diplomați ai secolului al XX-le și arhitectul strategiei SUA de „îngrădire a comunismului", fost șef al Direcției de Planificare Politică a SUA – a declarat că „extinderea spre est a NATO este o greșeală tragică. Aceasta va genera reacții politice adverse din parteas Rusiei." În cartea sa *Iluzii de superputere*, apărută în 2010, Jack F. Mattlock – fost consilier al președintelui Ronald Reagan și fost ambasador al SUA la Moscova – scrie, de asemenea, că „expansiunea spre est a NATO constituie o greșeală strategică imensă, care va avea consecințe negative la scara întregii lumi."

Dar ceea ce mă face să mă tem este posibilitatea ca, în contextul crizei ucrainene, SUA să readucă arsenalul său nuclear în Europa, iar pe teritoriul României, în afară de rachetele de la Deveselu, să apară și armament nuclear american. Când și-a dat acordul pentru prezența rachetelor SUA pe teritoriul României, fostul președinte Traian Băsescu a afirmat că „niciodată, în istoria sa, securitatea României nu a fost mai puternică." Mi se pare o declarație iresponsabilă, deoarece prezența unor arme strategice americane pe teritoriul României atrage în mod necesar orientarea către aceasta a unor vectori nucleari rusești. Mult mai apropiată de adevăr ar fi constatarea că „prezența României în triunghiul de foc" SUA–NATO–Rusia, care oricând poate incendia lumea, amenință în cel mai înalt grad existența pe fața pământului a națiunii române.

În ultimii 25–30 de ani, cu toată globalizarea sa, NATO s-a diluat, dovedindu-se depășit de istorie, nu întâmplător savantul american George Ritzer comparându-l încă din 2010 cu „un tren care își piede roțile", concluzia finală fiind aceea că NATO este un organism rezidual care ar face mult bine omenirii dacă s-ar desființa.

Chestiunea terorismului. Niciodată nu am considerat terorismul ca „un flagel al secolului douăzeci", așa cum a fost definit „fenomenul" de către o seamă de teoreticinei occidentali. Terorismul este arma celor săraci, este o formă de luptă împotriva oprimării, a subjugării, a dominanței străine. Nimeni în lume nu a recurs la forme de luptă teroriste de dragul terorismului. Ca formă de luptă, terorismul este tot atât de vechi cât și omenirea, acesta globalizându-se alături de celelalte fenomene sociale care au tot luat proporții de-a lungul secolelor.

Nu mă voi întoarce prea mult în istorie pentru a prezenta terorismul și dimensiunile lui, mărginindu-mă să spun că fenomenul a devenit global mai ales după încetarea celui de-al Doilea Război Mondial, în contextul luptei de eliberare a popoarelor coloniale. În Asia, Africa și Orientul Mijlociu, formele de luptă teroristă au condus la prăbușirea imperiilor coloniale și la nașterea „lumii a treia" sau a ceea ce numim, la modul politic-protocolar, „statele în curs de dezvoltare". Tot teoreticienii militari, îndeosebi cei din statele care au deținut colonii – Marea Britanie, Franța, Belgia, Olanda, Spania și Portugalia – știu că acțiunile de luptă teroristă sunt prima fază a războiului de eliberare. Prin amplificarea și atragerea tot mai multor combatanți, terorismul se transformă în război insurecțional. Acest lucru l-au învățat și rușii după invadarea Afganistanului, în 1979, dar și americanii, după invadarea Vietnamului, a Afganistanului, a Irakului, și nu este exclus să-l învețe în continuare. Națiunea americană însă, per ansamblul ei, a învățat lecția terorismului abia la 11 septembrie 2001, în urma loviturilor teroriste de la World Trade Center și Pentagon. Atunci au murit peste 3 000 de „oameni nevinovați". În urma acestor acte, a fost declarat „războiul global împotriva terorismului", în care s-au angajat SUA și NATO și care contuinuă inclusiv în zilele noastre. Dacă în SUA, atacul terorist de la 11 septembrie 2001 este considerat „un act criminal", în alte părți ale lumii acesta este asimilat cu „piatra lui David" din *Biblie*. Israelul s-a născut ca stat, printre altele, și datorită organizației teroriste evreești *Irgun*, care a ucis sute de soldați și ofițeri britanici, obligând Marea Britanie să-și retragă trupele din Palestina.

Cea mai globalizată și mai temută organizație teroristă din epoca contemporană rămâne totuși Al-Qaeda. Occidentul, în general, și americanii, în special, păstrează o tăcere totală în legătură cu originile acestei cumplite organizații. De aceea este cazul să spunem noi, stimați cititori – pentru aceia dintre dumneavoastră care nu ați aflat între timp din alte surse, desigur – cum au stat lucrurile în realitate. Al-Qaeda a fost creată de către Agenția Centrală de Informații a SUA, în anul 1984, pentru a lupta, prin metode teroriste, împotriva trupelor de ocupație rusești din Afganistan. Se știe că luptătorii Al-Qaeda – formați din voluntari musulmani veniți din toate statele islamice – s-au acoperit de glorie. Atunci s-a „globalizat" Al-Qaeda. Luptătorii care au acționat în Afganistan împotriva rușilor, întorși în țările lor, au pus bazele unor structuri ale Al-Qaeda. Această organizație, avându-l ca fondator pe teribilul Ossama bin Laden – instruit în școlile de sabotaj și diversiune din SUA –, s-a întors împotriva Statelor Unite după ce americanii au

dislocat trupe și dispozitive de rachete pe teritoriul Arabiei Saudite. Ossama bin Laden le-a cerut în mod repetat americanilor să-și retragă trupele din patria lui – Arabia Saudită. Refuzul încăpățânat al acestora a condus la lovitura teroriștilor de la 11 septembrie 2001. După acestea, abia, americanii s-au retras. Cu toate eforturile diperate ale americanilor de a distruge Al-Qaeda în Afganistan și în întreaga lume, acest obiectiv nu a fost atins. Uciderea lui Ossama bin Laden, în care mulți musulmani nu cred, nu a condus la dispariția Al-Qaeda. Statul islamic – cu un teritoriu cât acela al Marii Britanii, cuprinzând o parte a Siriei și o parte din Irak, împotriva căruia luptă SUA și NATO – este opera Al-Qaeda. Această organizație a fost prezentă la toate marile manifestații din lumea arabă declanșate din primăvara anului 2011 încoace sub genericul „Primăvara arabă". Nu mai insist, considerând că am furnizat suficiente dovezi, în sprijinul tezei că terorismul este un fenomen globalizant.

Crima organizată internațională. Prăbușirea lumii comuniste, încetarea „războiului rece" și globalizarea sistemului capitalist au condus la amplificarea, adâncirea, diversificarea și internaționalizarea crimei organizate. Fosta „lume comunistă" nu a constituit un mediu propice pentru crima organizată, deși se fura și acolo la scară mare. Nu vrem să exagerăm, dar avem simțământul că globalizarea crimei organizate a devansat globalizarea în plan economic. Nu este un secret pentru nimeni că crima organizată este copilul răsfățat al sistemului social-economic capitalist. Un mare gangster american din clasa lui Al Capone, întrebat fiind de instanța de judecată de ce atacă băncile, a răspuns: „Pentru că acolo sunt banii, domnule judecător!" După logica elementară, crima organizată a înflorit în țările dezvoltate din Occident pentru că acolo sunt bogățiile. Crima organizată este prezentă în toate structurile economico-financiare și politice ale societății americane. Asia, Africa și America Latină sunt bântuite și ele de cele mai diverse și mai penetrante forme ale crimei organizate. Europa este „mama" crimei organizate prin celebra Mafie italiană care și-a întins tentaculele peste tot în lume. În țările post-comuniste, violența, corupția, clientelismul, nepotismul și tendințele acaparatoare asociate cu straturile mafiote au compromis în cea mai mare parte reformele democrate, caricaturizând democrația și accentuând haosul și mizeria. Practic, nicio țară din lume nu a rămas neatinsă de crima organizată, aici venind și România cu contribuția ei la „procesul de globalizare", firește, căci de circa 30 de ani, în România se fură ca în codru, nu degeaba spunându-se, probabil, că acesta, codrul adică, este „frate cu românul". Crima organizată nu are o intensitate și o prezență uniforme pe suprafața globului, existând un număr de doar opt țări care dețin supremația și aici dar care, e drept, operează la scară aproape globală. Ne referim la țări precum China (inclusiv Hong-Kongul și Taiwanul, cu cele șase triade), Columbia (puternicele carteluri de droguri Medellin, Cali și altele nou născute), Italia (cu celebra și nemuritoarea Mafie siciliană sau Cosa Nostra, Ndragheta calabreză, Camorra napolitană și Sacra Corona Unita din Puglia), Japonia (cu Bōryokudan, mai cunoscută ca Yakuza, cu tradiții și reguli puternice și de o rară cruzime), Mexic (cartelurile Juarez, Tijuana, Sinaloa și Golfului, sângeroase și necruțătoare, cu zeci de mii de victime în fiecare an la activ), Rusia (sute de grupări ruse și caucaziene, tot mai profesionalizate și mai agresive, active atât în spațiul fostei URSS cât și la scară globală; se apropie rapid de clasa celor din Occident), Turcia (clanurile turco-curde, cunoscute generic drept „Turcii", specializate cu precădere în traficul de droguri) și nu în ultimul rând SUA (Mafia americană sau Cosa Nostra, cu puternice ramificații în Canada, infiltrată în domeniile economico-financiare precum și în instituțiile politice, juridice și chiar culturale; anual, traficanții de droguri comercializând pe teritoriul SUA în jur de 20 de mii de tone de droguri, de altfel SUA reprezentând piața cea mai mare de desfacere a drogurilor de pe glob).

Deși mai mici, organizațiile crimei organizate din Coreea, Filipine, Tailanda, Birmania, Pakistan, Israel, Albania, Kosovo, Nigeria și Jamaica rămân active și periculoase atât pe plan local, cât și la nivel internațional. România, în schimb, nu este menționată pe nicăieri pentru că, din câte se pare, românii nici măcar în postura de mafioți nu sunt buni, deși numele unora dintre conaționalii noștri certați cu legea mai apar când și când în presa și pe canalele de știri internaționale. Și realitatea este că între mafioții veritabili din Occident și „mafioții" din România este o deosebire ca de la cer la pământ, cei dintâi acumulând bogății pe căi ilicite pentru țările lor de origine, în timp ce „mafioții" noștri scot bogățiile din țară și le pun în circuit ori le depozitează în contul străinilor. Și este suficient să trecem în revistă devalizarea pădurilor, a industriei și a flotei strategice românești etc.

Încetarea „războiului rece" a condus la creșterea vertiginoasă a crimei organizate la scara întregii lumi. Aidoma multor corporații moderne, și crima organizată și-a perfecționat noi strategii și forme de organizare structurală pentru a fi mult mai eficientă pe plan internațional. Revoluția în domeniul telecomunicațiilor moderne și progresul sistemelor informatice, precum și slăbirea barierelor politice și economice, care au dinamizat atât de mult fluxul, volumul și obiectivele comerțului mondial, sunt exploatate intens și neîntrerupt de către rețelele crimei organziate din întreaga lume. Și nimeni nu poate împiedica acest lucru. Globalizarea a dat posibilitatea grupărilor crimei organizate să-și diversifice și să-și extindă activitățile ilegale. România s-a specializat în arta corupției, a clientelismului și a legăturilor dintre politic și crima organizată, cu alte cuvinte, am făcut și noi ceva. Dar cum universul crimei organizate este imens, preferăm să ne oprim aici, doar la enunțarea acestor câteva trăsături strategice ale fenomenului, convinși fiind că periplul nostru în universul complicat al globalizării va fi continuat și completat de alți și alți cercetători și comentatori, pe măsură ce dinamica lumii în care trăim continuă să-și intensifice pulsul și, în egală măsură, să ne intereseze și să ne uimească, mereu surprinzătoare și fascinantă, niciodată altfel decât în continuă schimbare, transformare și, ne place să credem, evoluție.

Drumurile *Sound*-ului (III)

Viena–Großraming–Budapesta

12–17 aprilie 2019

de **Dan Gîju**

Imediat după accesul în sediul ONU din Viena, poză de „familie” cu soundiștii participanți la tuneul european din aprilie 2019.

Nici nu se anunţaseră bine premiile acordate la *Budapesti Nemezetközi Kórusverseny és Festivál* (Festivalul-concurs internaţional de muzică corală din Budapesta), derulat între 14–17 aprilie a.c. în capitala Ungariei, că cineva dintre soundişti – persoană apropiată, nu dau nume – a şi postat pe facebook mesajul următor: „*Sound*-ul vine acasă cu trei «medalii» – aur (la secţiunea *Cor mixt*), argint (*Muzică sacră*) şi argint (*Folclor*) – de la a 17-a ediţie a *Concursului Internațional Coral Budapesta 2019*, cu 15 țări participante (printre care Rusia, Irlanda, Germania ş.a.), unde favorite au fost ansambluri din Noua Zeelandă, Indonezia, Suedia, Belgia și Ungaria. Dragii noştri, am încheiat aşadar și această aventură fascinantă, grea și complexă! Rămânem recunoscători acestor zile cu învățăminte prețioase și venim acasă cu niște rezultate frumoase, două medalii *silver* și una *gold*. Felicitări corului de la *Partiumi Keresztény Egyetem* din Oradea pentru câștigarea Marelui Premiu! Ne întoarcem în România cu inimile pline, cu emoții rămase prin buzunare și cu amintiri pentru o viață. Felicitări corului de fete *Amaranthe Oudenaarde* pentru spectacolul superb din cadrul Competiției *Grand Prix* și concertul de prietenie!" Scurt, clar şi cuprinzător, este? Ca atare, ce ar mai fi de zis? Nimic altceva decât că, aşa cum v-am obişnuit, îmi place să cred, după primele două turnee internaţionale în compania corului bucureştean *Sound*, dirijat de maestrul Voicu Popescu, şi cum tot nu am cu ce alte subiecte mai valabile să acopăr paginile „ProARME"-lor pe care, în generozitatea lui, „patronul" revistei mi le pune la dispoziţie, dincolo de rezultatul final în sine al competiţiei, unii cititori poate vor fi interesaţi şi de impresiile culese la cald cu această ocazie, şi care nu sunt aceleaşi cu ale oficialilor şi nici măcar cu ale postacului citat anterior, ca să nu mai spun că peste tot pe unde merg îmi place să trag cu coada ochiului la oameni şi locuri, să notez şi să-mi dau cu părerea, de ce nu?, să compar şi să formulez concluzii, chiar dacă uneori mai trag şi alături, ce-i drept. Uite, de pildă, apropo de impresii, şi mie mi s-a părut că belgiencele de la *Amaranthe* – cu toate că iniţial pariasem pe suedezele dirijoarei Sofia Ågren! – meritau din plin Marele Premiu, cu atât mai mult cu cât a fost cam singurul cor care, deşi sută la sută feminin (exceptând dirijorul!), dar fără abţibilduri şi costumaţie care să ia ochii, a reuşit să impresioneze la scară mare nu atât juriul destul de internaţional (la suprafaţă, în esenţă totuşi format mai mult din unguri şi austrieci), cât spectatorii neutri ca mine şi, mai ales, pe cei peste 1 000 de membri care încadrau cele circa 35 de formaţii intrate în concurs şi care, volens nolens, se urmăreau unii pe alţii, direct interesaţi fiind cu cine se duelează, de fapt, la medalii. Nici prin gând însă, nici măcar aşa, din politeţe, nu mi-a trecut să-i felicit pe „orădenii" de la *Partiumi Keresztény Egyetem* pentru „câştigarea" trofeului pentru simplul motiv că, dincolo de aspectul că nu m-au impresionat cu nimic la modul general vorbind, în schimb, am remarcat încă din prima zi a festivalului atât „jocul" agresiv al posturii lor scenice și vocalitatea puternică ale membrilor acestui cor, vreau să spun, cât, mai ales, tactica derutant-insidioasă a organizatorilor care – exceptând amănuntul că, probabil neavând încotro, au marcat pe broşura-program, în paranteză, în dreptul acestui cor, simbolul ţării de proveniență, în speţă RO – au făcut tot posibilul să-i prezinte juriului şi publicului spectator în toate felurile, numai să nu se afle că vin din România, scoţând în evidenţă, în schimb, cu asupra de măsură, că este un cor sută la sută unguresc, dar cum nu puteau preciza nici că vine din Ungaria, au lăsat-o în suspensie, ceea ce i-a determinat pe unii dintre cei care au sesizat aspectul să-l boteze ad-hoc „Corul fără ţară". Aşa că, la final, auzind că juriul a decis că tocmai „Corul fără ţară" ar merita şi trofeul festivalului (şi singurul evaluabil în bani, în vreme ce restul tuturor celorlalte premii s-au distribuit din belşug, cum ar veni în funcţie de câte diplome i-a ţinut imprimanta să tragă!), nu m-am mai mirat deloc, mai ales că, între timp, aveam şi precedentul *Eurovision*-ului, o competiţie politizată în aşa hal, încât prevăd că nu vor mai trece multe ediţii şi bieţii (tele)spectatori nu vor mai şti în ce măsură premiul se acordă pentru promovarea muzicii bune şi cât pentru strategia de reîntoarcere a speciei umane la stadiul şi apucăturile de maimuţă. Ceea ce nu înseamnă că grupurile intrate în competiţie nu şi-au făcut datoria din plin şi onest, dând tot ce au avut ele mai bun să-şi onoreze cartea de vizită şi să câştige, astfel că festivalul în sine şi-a atins scopurile declarate, acelea de a-şi consolida presigiul în plan internaţional, de închegare a relaţiilor de prietenie şi cunoaştere reciprocă între corurile din cât mai diverse colţuri ale lumii, dar cu deosebire a celor formate din vorbitori de limbă maghiară (deşi nu neapărat trăitori în Ungaria) şi, exceptând acel gest generator de suspiciuni, organizatorul merită felicitări şi cuvinte de sinceră admiraţie, cu atât mai mult cu cât la ora de faţă puţine sunt ţările Europei care să-şi permită să pună la punct, ediţie de ediţie, de asemenea anvergură şi pe aşa domeniu, al muzicii corale.

Redau în continuare, cu retuşurile inerente, ceea ce am notat chiar atunci, la cald, în focurile „competiţiei", când am perfectat şi flash-interviurile cu dirijorul Voicu Popescu şi, nu în ultimul rând, cu altista Camelia Ducaru.

Prin Viena postimperială, în pas alergător

Aşadar, pentru a treia oară cu soundiştii prin Europa, între 14–17 aprilie 2019, de astă dată la *Budapesti Nemezetközi Kórusverseny és Festivál*. Dar nu ne-am înfiinţat direct acolo ci, întocmai ca naţionala de fotbal a României când Federaţia este în bani, am luat-o pe ocolite, cu un fel de cantonamente tactice de acomodare cu atmosfera competiţională vest-europeană, mai întâi la Viena (cu punctul de comandă la hostel „Hütteldorf", la câteva sute de metri de staţia omonimă de metrou U4, nu departe de grădina zoologică Lainzer şi Palatul Schönbrunn) unde, în ziua de vineri, 12 aprilie, ora 13.00, graţie „aranjamentului" aceleiaşi inimoase olandeze Anke Ter Hoeve-van Heek (vezi fotoreportajul din numărul trecut, p. 30 şi urm.), la *The United Nation in Viena*, adică la sediul ONU de aici, soundiştii au susţinut un concert simbolic şi, pe undeva patriotic, în sensul că au profitat de ocazie ca să marcheze în felul lor cei 100 de ani de la înfăptuirea Marii Uniri de la 1918. Că au fost ascultaţi şi aplaudaţi de zecile şi sutele de funcţionari, diplomaţi şi angajaţi ai respectivei instituţii, în speţă de o mare diversitate de oameni de toate vârstele, rasele şi categoriile sociale – negrese-n rochii înflorate și lungi până la pământ, cu piciorul gol în papuci şi turban, indience (sau pakistaneze?!) în sariul tradiţional, europence cu pretenţii de stăpâne ale lumii mondene, nipone mioape şi delicate aidoma gheişelor etc. –, un du-te-vino continuu, trolere în plin rulaj etc., poliţişti şi bodyguarzi cu ecusoane sau fără, apoi alte europence, negrese şi mulatre – de astă dată elegante şi două câte două, etalându-şi bijuteriile masive, de aur, suple sau plinuţe bine, cu coafura lor inimitabilă –, singure sau urmate de bărbaţi la costume elegante ori sport, grăbiţi, preocupaţi

sau indiferenţi, un furnicar în interminabilă mişcare, aceasta poate că nu a însemnat mare lucru pentru soundiştii noştri, că de vreun sfert de veac ei au trăit mai multe experienţe de genul acesta; ceea ce mi s-a părut cu adevărat notabil rămâne amănuntul că au ajuns să cânte tocmai la Viena, „Capitala Valsului" cum i s-a mai spus, adică acolo unde muzica bună vibrează în fiecare piatră, în frunza platanilor seculari, face corp comun cu clădirile de epocă, din vreme prinţesei Sisi (viitoarea împărătească) şi mai demult, conferind un plus de splendoare unui oraş a cărui aură imperială se dezvăluie cu fiecare pas, cu fiece zbatere a clipei topită-n neant... Şi parcă revăd aievea acum, la masa de scris, refăcând parcursul acelei zile, momentul când un prim grup de femei de vârsta a doua, după toate aparenţele asiatice, s-au oprit ca vrăjite şi au aplaudat, vreo două–trei bătând ritmul discret, ţinând isonul şi căutând să intre în ton, şi asta încă de la cele dintâi acorduri care au răsunat aş zice că divin acolo, sub cupola imensă din pavilionul central, ascultând cu respect şi evlavie, chiar, acele adieri de briză cu ecou de inefabilă depărtare, un cadou trimis de sfânta întâmplare ca din altă lume acolo unde poate că se aşteptau cel mai puţin, sediul ONU fiind, se ştie, un templu al păcii şi al bunei înţelegeri între oamenii planetei, nu însă neapărat şi unul al muzicii corale. Ca un revers al medaliei însă, nici n-am apucat să mă umflu bine în pene, vorba ceea, „mândru că sunt român", că fără să vreau, între două reprize reconfortante de aplauze venite de la publicul pe cât de eterogen, pe atât de străin, adunat între timp sub cupola de la intrare, în perimetrul anume amenajat pentru astfel de spectacole, între altele, pavoazat cu valoroase lucrări de artă donate de artişti din întreg cuprinsul planetei, numai bine că aflaţi în mare şi grăbită trecere pe acolo, cu ce treburi habar nu am, dar păreau destul de acomodaţi la pavajul locului, am zărit şi doi tipi ţigănoşi, în floarea vârstei, genul vag atletic şi destul de bine îmbrăcaţi, cam ca nişte şoferi aşa, mai de oraş, în slujba vreunui grangur cu „afaceri" pe acolo dintre care unul, în vreme ce o apucaseră către ieşire, ocolind prin spatele grupului relativ numeros al spectatorilor de ocazie, a exclamat în cea mai neaoşă românească, ferm convins că nu-l înţelege nimeni, către celălalt: „Bă, ce prost poa' să cânte ăştia, frate!..." Mai mult ca sigur că, dacă ar fi fost ceva manele guiţate de vreun trubadur de Ferentari, ar fi aplaudat şi ei şi chiar s-ar fi scotocit la portofele, după ceva mărunţiş, aşa însă s-au grăbit să dispară-n decor. Evident, cu toate că nu mă aşteptam, aşa ceva nu avea cum să mă surpindă din cale afară, e clar însă că mi-a lăsat un gust amar... Noroc cu Anke şi cu asistenţii ei de acolo, nici într-un caz români, care au făcut totul ca escapada la sediul ONU de aici să fie o reuşită deplină, organizatoric vorbind, dar cu deosebire artistic, şi ar fi fost şi un punct valabil în contul propagandei româneşti dacă am fi avut cu noi şi un secretar de partid, ca pe vremuri, deşi mai bine că nu am avut, că ar fi venit la pachet cu... „securistul", nu?

După care, odată realizată poza de grup, în semn de amintire pentru când va fi să fie, am luat cu asalt micuţa localitate cu statut de orăşel Großraming, din districtul Steyr-Land – undeva în Austria Superioară, pe râul Enns, afluent al Dunării pe versantul stâng, amplasat într-o zonă împădurită pe mai bine de 70 la sută din suprafaţa totală şi cu doar 2 702 locuitori (în 2018), densitatea medie a acestora fiind de 25 pe km² –, la invitaţia aşa-numitului *Bachl-Chor* de aici (de fapt, din Linz, fondat în 1950 de Hans Bachl), cică „viitor prieten", cu care *Sound*-ul se va duela într-un „concert sacru" unde altundeva decât într-o locaţie de acum ca şi obişnuită pentru *Sound*, şi anume în biserica romano-catolică „Sfânta Familie" din centrul municipalităţii, totodată interpretând împreună vreo trei cântece, ca anul trecut în Olanda, pe final urmând să acceptăm invitația gazdelor la un gulaș asortat cu un pahar de vin, totul pe post de cină, cam ca de fiecare dată în ultimii ani când i-am însoțit și eu prin lumea aceasta bisericească pe soundişti, în Belgia ca și în Olanda.

Pe drum până aici, din „zborul" autocarului, îmi sărise în ochi mai peste tot pădurea... „pădurea vieneză" – apropo de numele unui volum cu reportaje de război al unui autor militar care a trecut pe aici în primăvara lui '45 (*Până dincolo de pădurea vieneză*, Traian Uba, 1957...) –, tânără şi frumoasă ca o prinţesă din Casa de Habsburg, formată din mesteceni, pini, ulmi etc., o mare imensă şi verde în fapt pe care, tot defilând-o aşa, kilometru după kilometru, simt cum gândul mă fură şi începe să mă poarte hai-hui în toate direcţiile, înainte şi înapoi în timp, dar şi în spaţiu,

Dirijorul **Voicu Popescu:**

„Încă plătim tribut trufiei pe care ne-a insuflat-o propaganda comunistă!"

Pe dirijorul și fondatorul *Sound*-ului, Voicu Popescu, l-am abordat de trei ori și mai mult în treacăt, prima oară în faza inițială a festivalului-concurs, a doua oară pe la jumătate și, în sfârșit, imediat după decernarea premiilor, intenția fiind să trag o concluzie, și nu să realizez un interviu clasic. Până la urmă, după transcrierea „benzii" audio, am decis să las cititorilor această misiune deloc ușoară de a rezuma cele trei dialoguri ale noastre, departajate aici, cum ar veni temporal, prin cifre romane.

I

– Din nou la un festival-concurs, stimate domnule Voicu Popescu, și sigur că sperați să nu plecați de aici fără un premiu, măcar. Ce punct forte aveți pentru a împușca o distincție așa, mai aleasă?

– Nu avem un punct forte anume pentru că lucrările noastre sunt înscrise în genul clasic al prelucrării folclorice. De aceea, din această perspectivă, am putea spune că nu este ceva spectaculos, dar avem, zic eu, capacitatea de a transmite mesaje foarte puternice prin ceea ce prezentăm ca rădăcină folclorică. Și aici avem *Suita din Oaș*, cu un caracter foarte profund, avem un contrast frumos cu o doină „de jale" i-aş putea zice şi care iese minunat atunci

între altele la faptul că ei, austriecii, „investitorii” lor, mai exact, cei pripăşiţi pe aici, prin Carpaţi, „rad pădurile noastre” (vezi, de pildă, aşa-numita „Afacere *Schweighofer Holzindustrie*”, unde presa de anul trecut vehicula un prejudiciu estimativ de 25 de milioane de euro, nu mai spun în contul cui)... La dimineţile reci dar curate din Viena îmi mai zboară gândul, incomparabile cu cele năclăite de smog şi plictis din Bucureşti, la sălile de operă şi la maiestuozitatea concertelor care parcă se aud de peste tot mă mai gândesc, la viaţa lor aparent fără griji, a vienezilor obişnuiţi, în vreme ce obiditul ţăran valah este încă exploatat în ultimul hal şi, ce este cel mai grav, că de data asta nu mai ai vreun „grof” sau altă dihanie de gen la îndemână pe care să dai vina... Dar aşa a fost să fie, mă consolez, pentru austrieci, muzica şi victoriile militare, cum ar veni muzicienii şi militarii, armata în speţă, i-au făcut celebri şi puternici, i-au făcut ceea ce sunt, atâta doar că armata s-a dus odată cu înfrângerile de acum o sută de ani, când s-a ales pulberea de Imperiul Austro-Ungar, în vreme ce iată că muzica a rămas. Şi va rămâne, cred, în eternitate.

Preocupaţi să atingem la timp următorul obiectiv, părăsiserăm Viena în mare grabă şi cu oarecare regret, că îmi făcusem ceva planuri din prima zi, 11 aprilie, de când deschisesem harta luată chiar la sosire de pe standul din fața ghișeului unde se vindeau bilete de metrou, în aeroport, remarcând zeci de puncte atractive și nu neapărat recomandate de prea mulți – care se îngrămădesc la *Schloß Schönbrunn*, la *Sisi Museum*, la *Mozart Haus* și așa mai departe –, ca de pildă *Literaturmuseum* (pe Johannesgasse 6-8) sau *Kriminalmuseum* (pe Große Sperlgasse 24), *Museum der Illusionen* şi altele multe, nu mai insist.

Una peste alta, îmi place Viena, dar când știu cu cât sânge de român transilvănean, de sârb, de polonez, de ceh, slovac ș.a.m.d. a fost ridicată, mai că-mi vine să o privesc cu repulsie. *Of course*, vienezii au altă viziune, deși e clar că nu trebuie să am probleme de felul acesta, fiindcă e limpede că urmează calea oricărei capitale de mare imperiu, ca Roma, de pildă, și pe lângă ceea ce am observat din primul moment, adică hoardele de „gălbejiți” ce debarcau odată cu noi, și majoritatea nu ca turiști ori în turneu, ci efectiv ca austrieci „veritabili”, adică încetățeniți, în cea de a doua zi, în metrou, venind dinspre sediul ONU către Hütteldorf, am remarcat două turcoaice foarte frumușele, adolescente, una era de-a dreptul răpitoare, cu trăsături regulate, bine proporționate, cealaltă semănând mai mult a țigăncuşă de Colentina, vorbeau nemțește fără pic de accent, deci se născuseră aici și erau rujate, cu manichiură impecabilă, una la pantalon strâns pe fese, coafată cu gust, cealaltă – „ţiganca” – într-un fel de rochie de flanelă foarte mult despicată în lateral care, cum stătea ea așa pe banchetă, arătându-mi profilul, dezgolea un picior plinuț mult peste

În pas de voie, (re)descoperind Viena, cu *Stephansdom* pe fundal.

când coriştii intră în transa impusă de acest gen muzical şi, de asemenea, avem acea interesantă desfăşurare a obiceiurilor de căsătorie, cu momente clar decupate şi care exprimă foarte sugestiv starea de spirit din timpul ritualului de nuntă.

– Dumneavoastră aţi fost la mai multe concursuri, nu neapărat din postura de concurent. Credeţi că juriul va avea vreun partipris, vreo preferinţă prestrabilită vizavi de ţara de provenienţă, de cultură, de numele şi greutatea vreunei formaţii corale dintre cele 35 prezente în concurs?

– Ţinând cont de membrii juriului, mai exact de unde provin cu prioritate aceştia, va fi o componentă clară de tradiţie europeană. Mă refer la juraţii din Ungaria, din Germania şi Austria, deci din zona aceasta unde s-a zămislit cultura europeană. Pe de altă parte, juratul din Sri Lanka probabil că va încuraja mult formaţiile venite din Extremul Orient, din Noua Zeelandă... Mai sunt ţările nordice, care au un potenţial în primul rând datorat educaţiei lor muzical-vocale şi şcolii componistice moderne, care propun întotdeauna lucruri neașteptate, spectaculoase, de maximă originalitate. Or, din punctul acesta de vedere, noi nu suntem foarte acoperiţi, pentru că, din păcate, folclorul nostru s-a cantonat într-o zonă clasică, el a avut doar câţiva compozitori, nu mulţi, care au reuşit să extragă o esenţă folclorică şi s-o proiecteze cu mijloace de exprimare actuale. Deci va fi acolo o mică bătălie, ceea ce e frumos, la urma urmei.

*– Vă fac o mărturisire, dacă-mi permiteți: eu unul mizam pe cel puţin o medalie de argint pe drum încoace, dar când am văzut cât de mulţi concurenți sunt înscriși, de unde vin și ce carte de vizită au, mai că n-aș fi atât de optimist... Plus că aveți și o piesă cam complicată ca să zic așa, din câte am remarcat, aceasta a compozitorului Răzvan Ţuculescu (*Christus natus est*)! Ce vă îndreptăţeşte să speraţi că veţi obţine un premiu cu aceasta? Pe ce se bazează în afară de gradul de dificultate?*

– Sincer, se bazează doar pe capacitatea unor coriști, care nu sunt şcoliţi muzical, să susţină o asemenea partitură cu o mulţime de teme muzicale, o suprapunere uriaşă de teme, ceea ce presupune o independenţă greu de obţinut cu nişte oameni care nu au studiat mijloace componistice moderne, astfel încât libertatea vocală să fie una totală, adică să nu mai conteze ce face

genunchi, ciorapul fiind negru simplu, încălțată cu bocanci la modă. Căscam gura la ele (discret, le-au remarcat și alţii dintre noi) și meditam la ce va să însemne lumea: mai ieri (și chiar azi!), în țara lor de baștină (a părinţilor lor, mai exact) ar fi purtat feregea și nici nu ar fi fost lăsate să iasă pe stradă de capul lor, iar aici sunt mai europence decât româncele noastre. Plus că, la un moment dat, trecând prin centru, către *Stephansdom* (catedrala primului martir creştin), am remarcat câteva arăboaice cu cărucioare (landouri) cu copii de țâță, la preumblare cum ar veni, însoțite de doi-trei „puradei" ceva mai mărișori, arareori câte o „albesă" pe post de mămică, austriacă autentică vreau să zic. Nu mai spun că, răsfoind unul din ziarele lor distribuite la metrou gratuit zi de zi – cum e la noi „Ora 24", aici sunt „oe24 Österreich", „Heute Wien", poate şi altele –, căzându-mi ochii pe anunțurile-reclamă la site-urile pentru adulți gen „linia fierbinte", se vede cu ochiul liber că majoritatea modelelor din decupajele sexy de prezentare sunt chinezoaice, japoneze, vietnameze ș.a.m.d., practic nicio blondă, ceea ce spune multe... Ca mâine, o să văd în reclamele rubricilor similare din ziarele noastre exclusiv nuduri vietnameze!... (Momentan, au spart grilajul muncitorii din construcții și bucătarii, vor urma probabil fermierii, salahorii și muncitorii cu ziua, după care „gheișele"; dă, Doamne, să apuc şi eu!)

Sigur însă că, fără să-i caut anume, cam ca peste tot în vestul civilizat, am întâlnit şi românaşi de-ai noştri, cum să nu, vreau să spun că din aceia simpatici, nu ca specimenele de la sediul ONU, cei doi „experţi" în muzică corală. Pe unul l-am „citit" imediat cum am traversat podul care leagă malurile canalului dinspre stația de metrou către hostel „Hütteldorf" – de fapt, sunt mai mulţi, însă el era cel mai în vârstă – şi, când s-a întâmplat să intru în vorbă cu el rămăsese singur, tocmai ataca la chitară ceva vienez şi apropiindu-mă am zis așa, mai mult ca pentru mine, „merge treaba?" Mi-a răspuns prompt: „Nu prea merge!" S-a întrerupt o clipă și am stat de vorbă, fapt ce m-a determinat să-i pun în cutia chitarei din fața lui „cinci lei pentru trei întrebări", astfel aflând că îl cheamă Gabriel, că este din Ploiești și că s-a stabilit în Austria, „la muncă", de mulți ani. Câștigase ceva bănuți, mărunțiș, dar în ciuda aparentei bunăstări, nu părea prea fericit. Am făcut o poză și l-aș fi intervievat mai departe, că avea chef de vorbă și nu era din rasa aceea egoistă, cu fizionomie de infractor internaţional în pericol de demantelare, dimpotrivă, răspundea amabil, cu irepresibilul şi naturalul zâmbet pe buze al oricărui om cinstit, la tot ce ne interesa (Dănuța Topală, de pildă, era curioasă ce acustică are de se aude așa de bine cântecul lui, și Gabriel ne-a arătat dispozitivul improvizat – à la Valahia – din burta chitarei, ceva electronic montat pe dedesubt, plus, alături, o boxă discretă, însă de mare putere; chitară clasică, dar care, cu improvizația aceea destul de rudimentară, bătea de departe cea mai tare chitară electrică!). Nu spun că exact la hostelul unde ne cazaserăm, la recepţie, am dat de o romăncuță pe care însă nu am putut-o „chestiona" prea mult că avea clienți; o cheamă Cristina Ursan și e din Botoșani, drăguțică tare și cu bun-simț, ar fi vrut să afle și ea cine suntem, că auzise fetele cântând la repetiție, dar nu îndrăznise să întrebe, i-am recomandat să caute pe Google și a zis că o să caute acasă, întrucât la serviciu nu are voie; este angajată de un an abia și încă nu a învățat limba germană ca lumea, „mai mult cu engleza"... E clar că foamea a mânat-o aici; ce este Viena, ce este Bucureștiul pentru ea!... Atâta doar că, uitându-mă la fizionomia ei şi, mai ales, la cât de conștiincioasă muncea ea acolo, la recepţie, mi-am amintit de Horea din Albac – cel care exact la anii mei, în 1784, pornea răscoala care peste câteva luni îl va fixa în crucea de pe Dealul Furcilor iar mai apoi în *Istoria românilor* –, cum venea el aici, la Viena, cu jalba în proțap la „Împăratul", și cum își bătea ăla joc de el, tot promițându-i marea cu sarea... Dar parcă acum e altfel? Aparent este, am fost tentat să zic, deşi românașii noștri tot un fel de iobagi sunt pe aici. Aici, ca și în România mâine, poimâine... Bine că măcar se mai găsesc câte unii să cânte (*Sound*-ul), alţii ca mine își pot permite să scrie ce le trece prin minte despre ce văd și trăiesc prin lume și, mai mult de atât, să bea și o bere. Acum, ca să și închei cu Viena, tocmai ce dădusem gata o doză de *Wieselburger Bier*, cu 46 de eurocenți luată de la „aprozarul" lor din colț – care seamănă cu *Mega Image*-ul nostru, numai că după nume, cel puţin, firma mi se părea austriacă (*SPAR*)*

* SPAR – aveam să aflu imediat butonând netul – este cel mai important lanț de comerț alimentar cu amănuntul din lume.

și cum cântă cel de lângă tine şi să reuşeşti să te înscrii exclusiv în parcursul propus de compozitor.

– *Din 1996, de când ați obținut Marele Premiu* Summa cum laude *cu Corul de Copii Radio, la un festival internațional cam tot de anvergura acestuia, au trecut, iată, mai bine de două decenii, deci aveți ceva experiență și, ce este cel mai important, dincolo de pregătirea corului în sine, nu mai aveţi emoţii.*

– Trebuie să ai emoţii, că ar însemna să intri într-o platitudine spirituală destul de păguboasă, i-aș zice... Nu poţi să nu trăieşti un moment ca acesta, în care trebuie să demonstrezi ceva, nu? E drept însă că eu, din postura mea, trebuie să-mi domin emoțiile, că datoria mea este să-i inspir pe cei din faţa mea, ca să nu fie ei copleşiţi de importanța momentului, de...

– *Din câte văd, ei nu prea par copleşiţi.*

– Da, nu par, dar când vor ajunge pe scenă, în plină bătălie, atunci să-i vedeți!

II

– *Uitându-mă pe aici, prin jur, la ce logistică au cu ei unii dintre concurenți, rușii de pildă, iar noi niciun autocar la mâna a doua sau măcar o rulotă pentru recuzită (rochiile fetelor), ca să nu ne mai trambalăm prin tramvai de la hotel până la sala de concurs ca țiganul cu cortul, mai că îmi vine să mă las de meserie. Dumneavoastră nu?*

– Întodeauna am avut un handicap de genul acesta. De pildă, nu mult după Decembrie 1989, la Rotterdam, cum ar veni în prima dintre ieșirile mele în lumea bună a muzicii corale internaționale, am participat pe banii mei. Când m-au văzut singur acolo, și ca un fel de premieră, organizatorii m-au şi delegat consilier pentru România pe lângă Federaţia Mondială a Muzicii Corale. Pentru că nimeni din România, niciodată până atunci, nu dăduse vreun semnal... Deşi aveam și atunci asociaţii corale, nimeni de la nivelul acestui for nu avea nici un telefon de legătură cu noi, nici o adresă, nici un nume, nimic...

– *De ce credeţi că nu v-a dat nimeni niciun semnal, din ignoranţă, din invidie sau din alt motiv?*

– Cred că încă plătim tribut unei trufii pe care ne-a insuflat-o propaganda de tip comunist!... Și, după aceea, văzând cum se mişcă lucrurile, nemaiputând comunica la fel de bine cu oamenii aceia, te închizi, considerând că respectivii sunt nişte indivizi care nu te reprezintă, că tu ştii mai bine decât ei ce ai de făcut, că nu ai

– și care la toneta cu lebărvuști din centru era 2.80 euro. Dar bună bere!...

Cimitirul ca un barometru...

La 13 aprilie, ora 14.00, eram la Großraming, la hotel „Kirchenwirt Ahrer”, de trei stele, undeva prin centru, la munte, peste tot domnind ordinea și curățenia desăvârșite, în rest răcoare și aproape că nici țipenie de om pe stradă (de fapt, era sâmbăta Floriilor la ei, toate magazinele erau și așa închise în weekend, ca nu cumva să-i streseze pe sărmanii comercianți); o senzație stranie persista totuși în mintea mea întrucât nu puteam pricepe nicicum acest paradox; oamenii nu se văd pe nicăieri și totuși e curățenie bec pe stradă, grădinile sunt îngrijite, pomii toaletați, casele toate zugrăvite proaspăt și, ce m-a lăsat cel mai cu gura căscată în plimbarea de recunoaștere de circa un ceas și jumătate, de la 16.30 la 18.00, cât *Sound*-ul a făcut repetiție pentru concertul din seara respectivă – anunțat deja peste tot, printr-un afiș de toată frumusețea, de pe ușa bisericii la avizierele din centrul localității, plus la hotelul unde eram cazați – a fost cimitirul din imediata apropiere a bisericii, cu locurile de veci ca trase la șapirograf, la fel de înghesuite ca într-un cimitir ortodox însă cât de cât aliniate, crucile fiind toate noi, parcă și cele vechi preschimbate, mormintele de un format aparte, chenăruite, „furniruite” cu marmură și cu tot felul de piatră, meșterite în așa fel încât să pară ca niște glastre de flori; și aici a fost punctul forte compartativ cu ce e pe la noi, că florile erau toate proaspete și înflorite, aleile pietruite, chit că mormintele nu respectă orientarea ca la ortodocși, cu crucea către răsărit parcă, nu?, ci în toate direcțiile, aliniamentul păstrându-se doar pe linia mormintelor, așa că de multe ori apar fix în unghi drept, ceea ce nu e mai puțin impresionant. Și nu știu ce să zic, e clar că tot înhumându-se unii peste alții în același loc, membrii aceleiași familii zic, cei din ultimii zeci de ani au înlocuit vechile cruci, de aceea par toate noi. Cimitirul, la modul general vorbind, mai mult decât toaleta publică sau localul Primăriei, să zicem, este barometrul cel mai sincer şi adevărat al gradului de civilizaţie, al bunăstării şi respectului faţă de semenii unei comunităţi, popor, naţie... Nu e cazul să mai spun că, faţă de noi, austriecii par la ani lumină în faţă.

În tot orășelul, abia dacă am văzut o singură casă care să pară părăsită, cu grădina neîngrijită, în rest, absolut

Afacerea a început cu un magazin olandez în 1932 și acum cuprinde mai mult de 13 112 magazine situate în 48 de țări de pe patru continente. Sediul central este în Amsterdam. Cel mai mare lanţ de supermarketuri şi magazine de proximitate din România, în primăvara lui 2013, era *Mega Image*, fondat la Bucureşti în 1995 (nu se spune de către cine anume!), care din anul 2000 este cumpărat de belgienii de la *Delhaize Group* (societate anonimă fondată tocmai în 1867!), dar care, la rândul lor, vor fi înghiţiţi nu mai demult decât în 2016 de *Royal Ahold*, tot de către olandezi... Adică exact de aceia care, vorbeşte lumea, se opun de fiecare dată în Parlamentul european ca România să intre în Spaţiul Schengen. Dar asta e cu totul altă… muzică.

nevoie să comunici cu ei ș.a.m.d. Ideea acesta, de a face un zid în jurul tău, se observă și lucrurile se petrec la fel inclusiv în plan politic, darămite în cel cultural, pentru că, nu-i așa?, tu ești cel mai cel, ai tradiţia ta, ai...

– *Păi chiar aşa, nu avem tradiţie?*

– Să fim serioşi! „Tradiţia” noastră corală nu e mai mare de 200 de ani, dar ne mândrim cu „o mare tradiţie!”, pe când în Europa există coruri care funcţionează neîntrerupt de la 1200! În vreme ce cântăreţii noştri de biserică se duc de zor la Athos, ca să înveţe de acolo o manieră de interpretare care nu a fost niciodată specifică poporului român!... Şi toate acestea se promovează în bisericile româneşti de astăzi. Ca să nu mai spun de corurile laice...

– *Într-adevăr, dacă mă gândesc bine, nici armata nu mai are corurile din vremea „Cântării României”, nu mai are aproape nimic în plan cultural, doar aşa, la nivel simbolic.*

– Este o tragedie din acest punct de vedere. Dar nu mă mai întrebaţi, că spun lucruri care nu convin...

– *Rămăseserăm la Rotterdam, că v-au delegat consilier pentru România... Păi la noi este mai mult decât suficient ca să-ți faci dușmani pe viață cu un asemenea titlu!...*

– Nu mai spun că, la doi ani după aceea, am primit o învestitură și din partea Federaţiei Europene de Muzică Corală, adică titlul de „preşedinte pentru România”!...

– *Și mai periculos! Și ce ați făcut în calitatea aceasta?*

– Am venit în ţară, am spus cine şi ce intenționează să se facă, fiindcă eram, de acum, afiliaţi comunităţii europene, dar nu m-a băgat nimeni în seamă, la minister nici atât, pe când omologul meu din Ungaria a primit imediat un conac, unde şi-a organizat infrastructura şi a pus la punct un eșafodaj care funcționează şi azi, din 1998!

– *De ce la unguri da și în România nu?!*

– În România, nu te bagă nimeni în seamă fiindcă, a doua zi după ce s-au făcut alegeri, vine cineva şi-ţi dă în cap, pe motiv că eşti din gaşca celuilalt şi nu a lui.

– *În acest caz, și o spun din propria experiență, vă asigur că aţi scăpat ieftin doar cu faptul că nu v-au băgat în seamă! Până la urmă, ați rămas cu niște titluri de invidiat, nu? „Președinte pentru România” în domeniul muzicii corale...*

– Nici nu mă pot mândri cu titlurile acestea! Am fost consilier pe lângă Federaţia Mondială a Muzicii Corale, dar degeaba, am

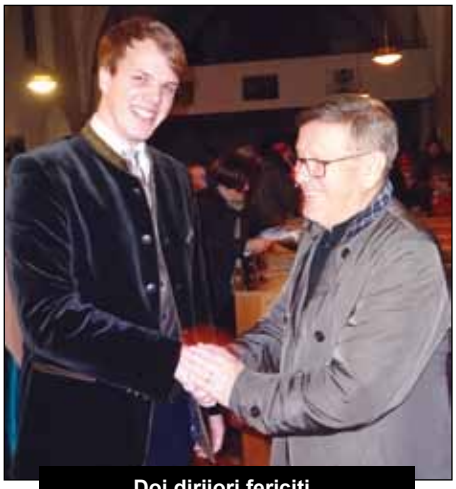
Concertul *Sound*-ului din biserica romano-catolică a parohiei Großraming, seara zilei de 13 aprilie 2019, în „duel" cu *Bachl-Chor* din Linz.

peste tot, ordine ca la armată pe vremuri, când cazărmile erau pline de soldați-recruți și avea cine să dea cu mătura. Apropo de soldați, cu deosebire m-a impresionat monumentul eroilor din apropierea bisericii, lângă poarta de intrare, pefect îngrijit și acesta şi cu flori proaspete presărate la bază, nu ca la noi când, chiar şi în preajma Zilei Eroilor, dacă îţi trece prin minte să dai o raită la nimereală, fac pariu că în zece din douăzeci de cazuri găseşti jale și prăpăd...

Cu toate acestea, nici austriecii nu mai au din câte se pare acel instinct militar care i-a făcut stăpâni pe centrul Europei cândva, fiindcă în cimitirul de care spun, în ciuda numelor destul de numeroase ale eroilor trecuţi pe placa monumentului din faţa bisericii, abia dacă am văzut o poză cu un militar, și aceea veche, parcă din Primul Război Mondial, ceva recent nimic, nici un însemn măcar.

M-a mai impresonat atenția acordată de austrieci propagandei vizuale, afișului clasic, tipărit; au panouri speciale bine utilate, se vede preocupare și e clar că sunt eficiente aşa, organizate nemțește, ca rubricile sau mai exact ca paginile unui ziar, de la informații administrative, apoi sportive, de cultură și artă, mai ales muzică, turistice, altele dedicate celor de vârsta a treia, bisericii, tinerilor, mi se pare că și îndrăgostiților, cinematografului etc. Poșta clasică, de asemenea, funcționează și, ca peste tot, deși e clar că nu mai sunt folosite prea mult, se păstrează vechile cabine telefonice din metal cu tot cu cartea de numere de telefon, nimeni nu a vandalizat aparatul, nu a smuls receptorul din furcă, paginile „Bibliei" cu nume, numere şi adrese sunt toate la locul lor, atâta doar că, din cauza soarelui nemilos, rămânând neîntoarse cu zilele în același punct, se mai îngălbenesc. Ce va să zică educația, maturitatea unei nații, disciplina din convingere și, mai ales, inteligența; cred că asta e, inteligența și foarte posibil caracterul. Dar lasă că ajung „samuraii" noștri și pe aici!...

La un moment dat, paşii m-au purtat și prin fața *Volksschule* (Şcoala populară), atras acolo mai mult de o statuetă din bronz care mi s-a părut tare interesantă prin ceea ce reprezenta, adică un tânăr țăran ascuțindu-și coasa, oarecum stilizat, în care mai degrabă m-am regăsit pe mine decât să-mi amintească de tataia, deși eu nu rețin să fi ascuțit coasa de trei ori în viață... Interesant la această micuţă capodoperă din bronz e că sculptorul, pe nume Josef Diethör, a

Doi dirijori fericiți, Felix Hornbachner (*Bachl-Chor*) și Voicu Popescu (*Sound*), la încheierea concertului din Großraming.

fost primul din România care am trimis un reportaj cu compozitorii contemporani de muzică românească – am făcut un dosar cu muzica din România, singurul dosar care *nu* s-a publicat, în vreme ce toate ţările şi-au publicat, şi încă de mai multe ori, asemenea dosare, că nu poţi cuprinde într-un articol de trei–patru pagini istoria muzicii corale din România – și tot nu m-a băgat cineva în seamă!

– *Mai concret, ce ar fi trebuit să se întâmple?*

– Măcar să mă fi înjurat că nu i-am pomenit pe toţi! Nu ştie nimeni şi nu interesează pe nimeni, nimic! În schimb, mă întrebau dacă le-am adus partituri de afară. Nici astăzi nu am învăţat să scoatem doi euro din buzunar ca să cumpărăm o partitură. Eu mi-am cumpărat mai multe partituri în 1998; atunci am adus şi *Java Jive*, şi altele; aşa am simţit eu nevoia, am făcut simpozion de muzică corală, în care am pus la dispoziţie partituri de circuit, adică vorbeam cu compozitorul, ne dădea exclusivitate, noi editam partitura şi i-o vindeam la preţ de xerox. Oamenii noştri preferau să ia un exemplar şi să-l xeroxeze la ei, acolo, în loc să plătească un cent mai mult, deşi le explicasem că, dacă ar fi cumpărat acea partitură, compozitorul primea şi el 20 la sută din încasări. Am încercat să generăm o mică piaţă, dar n-a fost chip. Toţi se prezentau la concursurile interşcolare din România cu partituri de la noi, xeroxate. Şi atunci am renunţat. Am făcut vreo unsprezece partituri, după care am spus „stop!". Nu ne e teamă de ce se întâmplă aici, problema este ca şi acum, de exemplu, unde – într-adevăr, suntem parţial sprijiniţi de ICR – greul acestor turnee încă se duce pe spezele coriştilor, pe acţiunile de reprezentare culturală. Este un lucru trist! Când vedeţi corurile acelea din Filipine, din Indonezia..., să ştiţi că acestea nu vin doar aici, punctual, la acest concurs, ci fac un tur de două–trei săptămâni prin toată Europa, sunt cazaţi în hoteluri de trei sau de patru stele, nu caută de capul lor, prin magazine, mâncarea cea mai ieftină ca să se întreţină, într-un cuvânt, sunt respectaţi...

– *Asta fiindcă autorităţile de la noi, așa cum sugerați mai înainte, nu au nimic de câștigat în plan electoral de la un cor calat pe o astfel de muzică, nu? Dar ia să o dați pe manele...*

– Sunt naivi!... Fiindcă un eveniment ca acesta, cum a fost la Graz (Austria), de pildă – unde în 2008 s-a derulat Olimpiada corală internațională și unde eu am participat la o şedinţă de lucru

dat-o la iveală în 1964, adică exact în anul naşterii mele şi, deci, cum ar veni, are vârsta mea. Mi s-a părut un semn de bun augur..., aşa că l-am căutat pe net, să văd cine e cu adevărat acest artist.* După care m-am grăbit către biserica „Sfânta Familie" a parohiei, că urma să înceapă „concertul sacru", curios să văd câtă lume o să vină, plus că despre *Bachl-Chor* nu ştiam mai nimic, exceptând faptul că are în componenţă şi o românca, pe Cleopatra Pau, sora Cameliei Ducaru, soundista noastră şi „mama zmeilor" cum i se mai zice, un fel de factotum la nivelul grupului când vine vorba despre perfectarea de la A la Z a unui turneu, indiferent că este în ţară sau ca acum, în străinătate. Spre plăcuta surpriză a tuturor, biserica era plină şi, peste tot, în jur, în ciuda frigului care muşca fără jenă, obligând „concurenţii" să-şi pună peste rochiile de bal cojocelele, plutea o atmosferă de sărbătoare. În rest, ca în orice spectacol de mare ţinută derulat într-un asemenea cadru atât de special, cu vitralii de preţ, statui cu subiect religios de mare rafinament, tablouri impozante, ghirlande aurite, serafimi..., un Iisus pe cruce care domina fundalul, de undeva dintr-un unghi nedefinit simţeai acea inefabilă

Cosaşul lui Josef Diethör (1964).

atotputernicie a lui Dumnezeu şi a lumii catolice... Şi cum să nu te cutremuri când, dintr-o dată, în plină reverie, tăcerea solemnă este întreruptă brusc şi, ca într-un ritual medieval, din cer prind să cadă, într-o desăvârşită armonie, acordurile unei lire ale cărei corzi sunt mângâiate de însăşi Euterpe. Cu mult mai multă experienţă decât *Sound*-ul, dirijat din 1985 – anul morţii fondatorului său – de Harald Pill (dar care tocmai predase ştafeta mai tânărului Felix Hornbachner, şi acesta cu o carte de vizită destul de impresionantă la cei nici 30 de ani!), în plină prefacere la nivelul întregului ansamblu însă, *Bachl-Chor* din Linz a făcut o figură frumoasă şi demnă, fără să-i intimideze pe soundiştii noştri, ba aş zice că dimpotrivă... Una peste alta, a fost o seară memorabilă, în care s-a cântat, evident, s-au legat prietenii şi s-au făcut planuri. Ce va fi însă rămâne să vedem. În fond, ce era cel mai important avea să urmeze chiar din ziua următoare, mai precis din 14 aprilie, când la Budapesta suna gongul celei de-a 17-a ediţii a *Concursului Internațional Coral*, înscrise fiind nu mai puţin de 35 de coruri din 15 ţări ale lumii, cum precizam, cele mai multe din Europa, dar şi de pe alte continente, extremele fiind Indonezia şi Noua Zeelandă. O adevărată Olimpiadă, ce mai!

Budapesta. Un fel de jurnal

14 aprilie. Odată coborât din tren pe peronul gării din Budapesta, senzaţia e că diferență mare față de noi, valahii de la sud de Carpaţi, parcă n-ar fi. Asta la prima vedere, adică oamenii sunt la fel îmbrăcați, boschetarii zac și aici pe la piciorul podurilor, cu vodca în nas ori trăgând la aghioase, mizeria din preajma coșurilor de gunoi pare la ea acasă, însă ceea ce impresionează plăcut sunt clădirile vechi, de fostă capitală de regat mare, cu ștaif, impunătoare deşi pe alocuri neîngrijite, cam ca și la noi; se vede că a trecut comunismul atotnivelator și pe aici; dar transportul în comun este mai bine organizat ca la noi, cu tramvaie noi și aerisite, foarte încăpătoare, majoritatea autobuzelor au burduf și, de asemenea, sunt noi, plus că suficiente şi mai ales rentabile, bine exploatate vreau să spun, ceea ce diminuează simţitor din traficul autoturismelor. Iar cel mai mult și mai mult, în afară de statuile cu subiect istoric, mi-au atras atenția unguroaicele, cum de altfel mă așteptam, ceea ce nu am văzut nici pe departe în Viena și nici prin Germania, în genere, care nu sunt

* Născut la 30 aprilie 1919, la Suben (m. 19 octombrie 2006, Bad Hall), în anii de început, a lucrat ca muncitor industrial în Linz și Steyr. Căzut prizonier la sârbi, în al Doilea Război Mondial, abia după ce s-a întors acasă din captivitate s-a dedicat studiului artei. Din 1947 până în 1953, a luat lecții de desen și pictură. În 1954, a intrat la Şcoala de artă din orașul Linz și a urmat cursurile de masterat cu profesorul Walter Ritter.

–, spuneau clar că, după ce pleacă evenimentul de acolo, deci de la Graz, Primăria are venituri directe şi indirecte de 6 milioane de euro! De ce? Pentru că se creează şi un turism colateral. Deci, în urma acestui eveniment, localitatea unde se organizează competiția este mai bogată cu niște milioane de euro! Că oamenii vin, văd, consumă, cheltuiesc, plus beneficiile în domeniul propagandei culturale. Cine nu vrea aşa ceva?

III

– *Ce vă aşteptaţi să iasă şi ce a ieşit la final de concurs budapestan, domnule Popescu?*

– La astfel de evenimente, desigur, trebuie să te aştepţi la orice. Mai ales că este o întâlnire de culturi foarte diferite. Plus că aceia care apreciază sunt din altă zonă. Nu ştii niciodată unde se întâlnesc exigenţele juriului cu ceea ce poate să prezinte corul. Dovadă că şi pentru mine a fost surprinzător să constat că acea piesă africană a noastră, *Wana Baraka* (de Shawn Kirchner, *n.n.*), pe care în mod normal n-aş fi inclus-o într-un program de concurs, a făcut impresia cea mai bună, în sensul perfecţiunii interpretării.

– *Eu cred că tot politicul a dictat şi aici...*

– Slavă Domnului, nu suntem singurii!

– *Una peste alta, cred că a fost bine, nu? Și o spun în contextul în care, anterior, făcusem un sondaj printre soundiști şi majoritatea scontau pe un premiu doi fie la folclor, fie la mixt, însă nimeni nu se gândea la o medalie de aur!... Asta, firește, dacă exclud prima zi a concursului când, chestionându-i tot așa, din pură curiozitate gazetărească, vreo câțiva se visau pe cai mari; cei mai optimiști vizau chiar trofeul festivalului, în vreme ce pesimiștii, deloc puțini, erau gata convinși că nu vom lua nimic. Până la urmă, din câte am remarcat, rezultatul este unul onorabil. Dincolo de munca și de arta interpretativă din partea concurenților, de experiența dumneavoastră..., ce altceva a mai contat?*

– Sistemul de punctare în stil olimpic avantajează. Adică, dacă sunt cinci coruri excepţionale, sunt cinci diplome de aur şi niciuna de bronz. Sau dacă un cor foarte slab concurează singur la categoria lui, poate lua și premiul trei.

– *Să înțeleg că sunteţi mulţumit?*

– Recunosc că sunt mulţumit în condiţiile în care anumite lucruri puteau fi mai bune decât punctul nostru de vedere. Dar a

neapărat frumoase, în schimb au, aşa, un aer de sălbăticiune aparent ușor abordabilă, în ciuda acelei priviri de șerpoaică, rece şi totuşi hipnotic-ademenitoare, enigmatică și-n același timp indiferentă, îmbrăcate în toate felurile, dar mai ales în ton cu moda, aici având multe în comun cu fetele noastre, plus că par mai interesante așa..., ca material uman, decât băieții, nu se feresc să poarte mini ori pantalon mulat și nici câte un decolteu mai îndrăzneț, cu deosebire sărind în ochi exemplarele zvelte, cu trup de viespe, unduitor ca trestia în bătaia brizei de primăvară; ale noastre, pe la București, parcă au început să se mai îngrașe, din ce în ce mai rar zăresc baiadere care să-mi sucească gâtul efectiv în timp ce mă grăbesc să prind vreun tramvai. Chiar și la hostelul unde suntem cazați, *Full Moon*, de pe lângă stația de tramvai *Jászai Mari tér*, atât debarasatoarea de la sala cu mese, cât și camerista de pe palierul unde am nimerit par trase prin inel, poartă bluejeanși strânși pe fese și au trupuri de top model, prima să aibă ca la 25 de ani, cealaltă cu zece ani mai mult, brunete, cu sânii bine evidențiați, păr lung, ceva de mare efect vizual pentru un turist învățat mai mult cu durduliile și babetele uscățive din hotelurile ieftine și pensiunile de trei stele dinspre centrul continentului.

15 aprilie, dimineaţa. Până unaalta, aseară am participat la concertul de deschidere susținut de două coruri de aici, din Budapesta, dirijate de Hollerung Gabor; sala lor, un fel de Ateneu modern, stil Art Nouveau, numindu-se *Bartók Béla Nemzetközi Hangversenyterem*, unde doi cerberi de plasatori, un el și o ea, au vegheat tot timpul să nu se filmeze nimic, abia de am făcut două poze. S-au prezentat și țările participante, ceea ce mi-a cam tăiat avântul că vom câștiga vreo medalie, deși dirijorul Voicu Popescu este optimist, pe ce se bazează mi-a spus el, în primul rând pe imprevizibilitatea juriului, dar concursul va fi dur, că am remarcat țări din nordul Europei, foarte în ton cu moda muzicii corale, apoi Rusia, Indonezia, Noua Zeelenadă..., nu mai zic de unguri, un fel de mari puteri în domeniul acesta la care, cât de cât, am cam început să mă pricep și eu de când tot mă țin scai de soundiști. Și vreau să spun că spectacolul de aseară, prin forța lui, prin mesajul transmis și care, *of course*, merge pe combinația culturilor, pe armonia dintre ele cu impact la nivel global dacă se poate, către diversitate și totuși vizând un orizont accesibil care să lege cumva întreaga omenire, m-a cam pus pe gânduri și m-a înspăimântat în acelaşi timp, că erau acolo pe scenă circa 150 de coriști, în ținută de mare efect, cu acompaniament devastator și o soprană de înaltă ținută, într-o rochie grena, scumpă și ea foarte apetisantă așa, ca prezentare, plus talentată, cine era habar nu am, dar totul, așa ca ansamblu, m-a impresionat plăcut, chit că eram obosit. În fața noastră se așezaseră reprezentanții Letoniei, prezenţi aici cu patru coruri (ungurii au nu mai puţin de 14!), țară în care mai ieri efectuasem două misiuni ca jurnalist militar, și am regăsit cu reală plăcere niște figuri comune, în genere vorbind, de fete blonde, drăgălașe și nu așa de înalte ca lituaniencele... Poate le voi regăsi și azi, când sunt programate competițiile propriu-zise. Oricum, vom avea o zi plină și extrem de obositoare, totodată de o mare încărcătură emoțională, parcă resimt un gol în stomac eu, care nu sunt implicat cu nimic la modul direct, atâta doar că mi-am propus să scriu un articol pentru „ProARME”, ca de obicei în ultimii trei ani (cu acesta), este limpede însă că anvergura concursului de aici este mai mare, ca de altfel și miza, comparativ cu ceea ce a fost acum doi ani în Germania, sunt curios totuși cum vor gestiona ungurii, având-i ca reper pe nemți, de acum, tot acest eveniment cu real impact în plan propagandistic pentru ei. Oricum, e limpede că la capitolul propagandă, am remarcat asta încă de ieri, de la gară, unde am nimerit cu nasul în niște

Corul *Sound* în plin concurs la Festivalul internaţional de muzică corală din Budapesta, 16 aprilie a.c.

fost o experienţă frumoasă. Din păcate, în ţara noastră nu ai unde să te întâlneşti cu aşa ceva!

– Şi palmaresul a crescut clar cu trei diplome muncite, nu? Apropo însă, dumneavoastră, ca membru invitat nu o dată în jurizarea unor astfel de festivaluri, cui i-aţi fi acordat Marele Premiu?

– L-aş fi dat belgiencelor de la *Young Women's Choir Amaranthe*.

– Cu ce v-au convins?

– Cu apariţia lor firavă şi modestă, dar când au trebuit să se mişte, au făcut-o atât de inteligent şi aşa de subtil, generând nişte combinaţii rafinate, încât ați văzut și dumneavoastră că au primit aplauze la scenă deschisă. Și asta chiar de la corurile concurente.

– Cum o fi reuşit băiatul acela, dirijorul lor, Johannes Dewilde, care mi s-a părut cam timid, să domine cele 21 de fete?

– Nu v-aţi uitat la părul lui?!...

– ?!

– Ce alb este?!

– Mă uit la al dumneavoastră!... Permiteţi-mi să vă felicit pentru tot ceea ce faceţi pentru Sound*, pentru muzica noastră corală, pentru România în fond şi să vă urez succes în continuare.*

– Mulţumesc!

Mezina concursului a fost dată, cel mai probabil, de *Láhko Voices,* un cor al copiilor şi tinerilor din Gildeskål, Norvegia, înfiinţat în primăvara lui 2014 şi dirijat de Anna Jelstad.

statui destul de reprezentative pentru ei, ne dau lecții, aspect pe care-l citisem din cărți și mai sesizasem câte ceva şi în presă, dar nu cum l-am putut pătrunde acum, pe teren. Un motiv în plus ca să realizez că suntem conduși de niște troglodiți. [...] La sediul ICR de aici din Budapesta, unde am ajuns ieri, în cele trei săli pe care le-am avut la dipoziție pentru repetiție, amenajate special pentru expoziții de artă, pereții erau goi!... Bine măcar că în curte, undeva la mare vedere, deși foarte discret ca prezentare, trona un fel de statuetă a lui Mihai Eminescu. Eu l-aș fi trântit acolo, undeva alături, și pe Mihai Viteazul. Numai așa, de amorul artei. Sau măcar pe Ștefan cel Mare... în fond și la urma urmei, cel care, alături de Basarab I și de Mihai Viteazul, le-a administrat ungurilor cea mai strașnică victorie într-o bătălie, asta fără a-l mai pune la socoteală pe Ferdinand I, care comanda armata română la 1919, când i-am spulberat hoardele lui Béla Kun. Oare, ce s-ar fi întâmplat dacă ne prindeau ungurii descoperiţi atunci, la 1919? Ar fi fost vai de mama noastră!... Ca atare, o statuie a unuia, dacă nu a tuturor acestor mari comandanți, ar trebui dezvelită măcar aici, în curtea modestă a ICR-ului. Că, slavă Domnului, ungurii dezvelesc ce statuie le taie lor capul prin România și mai ales în Ardeal!

16 aprilie, Budapesta. Trecu și ziua de concurs, *cea zi de vodcă udă*. Asta apropo de Alecsandri și de dorobanții de la ’877... Dar adevărul e că o gură de vodcă le-ar fi prins bine unora dintre soundiști, că în prima parte au „jucat” cam cu trac... Concurs, deh, ce să-i faci, deși eu unul abia acum, aruncându-mi ochii pe program, am remarcat că partea aceasta de început, cum ar veni secțiunea „Folclor”, a fost cea mai accesibilă și cu șanse mari la câștigarea unui loc frumos, întrucât nu au concurat decât cu Norvegia și cu Indonezia, e drept însă că și aceste țări au venit cu ceva extrem de încântător și cumva surprinzător în planul specificului național, că mie însumi, dacă ar fi să o fac pe juratul, mi-ar fi dificil tare să forţez o departajare clară, la norvegieni plăcându-mi dincolo de linia muzicală, inocența și gingășia acelor copilițe de 7–10 ani, în costumele lor naționale, desculțe şi atât de inocente şi sincere, cu coafurile frumos aranjate, nu mai zic de vocile suave, de expresia ușor derutată la un moment dat a celor mai mici dintre minunile acelea blonde, bucălate și cu priviri de înger, pe când indonezienii au adus, e drept, niște măști luxuriante dar cam chicioase și costume fără mare rafinament, mă refer la rochii și nu la „zgarda” la asorté cu masca, de fapt cu coroniţa mai degrabă, dar au dominat prin masivitate, omogenitate și, la fel ca norvegienii, prin vârsta relativ fragedă a concurenţilor aruncaţi în luptă, pe când la noi s-a simțit din plin maturitatea, inclusiv artistică, atât la nivelul interpreților, cât, mai ales, la dirijor... Deci îmi este tare greu mie să decelez, darămite juriului, m-a amuzat însă că unii dintre soundiști,

Seniorii de la *Donaghadee Male Voice Choir* (Irlanda), detaliu.

Indonezienii de la *Libel´s Voice Paduan Suara Sman 15 Surabaya.*

Neozeelandezele de la *Euphony*, detaliu.

aseară, pe drumul înapoi către hotel, visau deja la Marele Premiu!... Eu zic să ia măcar un premiu doi la una dintre secțiuni, unul singur din cele trei la care sunt înscriși tot ar fi ceva... Dar poți să știi? La secțiunea a doua în care au cântat ieri („Muzică sacră"), intrând primii, soundiștii au cam scăpat de trac și cu toate că una dintre piese, cea de-a treia – *Christu natus est*, a compozitorului Răzvan Valeriu Țuculescu – este extrem de greoaie, complexă (ca să nu zic încâlcită) și obositoare, rodată insuficient (plus că se pretează mai degrabă la un cor masiv, de peste 100 de membri!), mi-a plăcut modul cum s-au descurcat și ar fi făcut o figură frumoasă, mai ales că în compensaţie, pe final, cea de a patra piesă (*Wana Baraka*, de Shawn Kirchner) este de mare efect, antrenantă și provocatoare; ar avea

Detaliu cu *Weiner Leó Katolikus Zeneművészeti Szakgimnázium Főnix Kamarakórusa* (Ungaria).

Rusoaicele de la *Youth Choir „Polyhymnia"* (Sankt Petersburg), detaliu.

șanse la podium, însă ce te faci, că aici s-au înscris destul de multe coruri, în total opt cu al nostru, între care o figură aparte au făcut suedezii, niște copii frumoși, în special fetele, dirijați de o bombiță sexy pe nume Sofia Ågren (se citește Ogren), ca la 35 de ani, de la care, cum mă poziționasem eu acolo, strategic, exact lângă scenă, ca să fac fotografii mai bune, nu mi-am mai luat ochii nicio secundă.

Să o iau pe rând însă, după notițele însăilate acolo, pe loc, pe caietul-program... Așadar, ai noștri (*de la gura Ploștii*, o vorbă din Teleormanul natal!) au interpretat mai bine decât mă așteptam și dacă am uitat cumva să-i felicit imediat mai apoi, uite că o fac acum și aici, deși cine știe când se vor devoala privirii lor aceste rânduri scrise negru pe alb. Au urmat ungurii de la *Eszterházy Károly Egyetem Énekkara*, dirijați de Kabdebó Sándor, modest dar fin, cu bun-simț, ținută frumoasă, după care rușii de la *Youth Choir „Polyhymnia"* al Universităţii Politehnice din Sankt Petersburg, dirijați de Igor Solovyev, toți foarte tineri, ca și ungurii de mai înainte însă destul de mulți la nivelul fetelor, în număr dublu comparativ cu băieții, care par că încă se resimt după al Doilea Război Mondial (de nu cumva e ca și la noi, adică fetele sunt de două ori mai înclinate către muzica aceasta corală decât băieții), toate în rochii de dantelă mov spre albastru, elegante, ortodoxe ca și noi, deci cu un repertoriu ca atare, impresie bună lăsată și de ei, îmbinând libertatea sugerată de stepele interminabile cu credința în Iisus Hristos, după ruși venind o altă formație maghiară cu nume greu de reținut dacă n-ar fi fost trecut pe program – *Weiner Leó Katolikus Zeneművészeti Szakgimnázium Főnix Kamarakórusa* (dirijată de Györfi Katalin), tineri, de perspectivă și ei, după care au intrat neozeelandezii, sub bagheta tandemului David Squire & Gracie Francis (cred că fata de la pian e Grace, care mai apoi s-a produs și la un fel de piuă din marmură albă, ceva ce nu am mai văzut, dar cu efect garantat la publicul din sală), din 45 de interpreți doar doi fiind băieți, însă ce a surprins în mod plăcut la prima vedere e că nimeni nu era supraponderal, toți și mai ales *toate* fiind ca trase prin inel, majoritatea creole, ici-colo și câte o blondă, o alta cu figură de eschimos, rezultatul secolelor de

Detaliu cu *Stockholms Musikgymnasium Youth Choir 2019* (Suedia), sub bagheta dirijoarei Sofia Ágren (imaginea de mai jos).

Detaliu cu „enigmaticii" de la *Partiumi Keresztény Egyetem Vegyeskara*, laureații-surpriză ai festivalului budapestan.

și prin amănuntul că iarși nu am văzut nicio plinuță, darămite grăsuță printre fetele din ansamblu, dimpotrivă, vreo două blondute ar fi concurat cu mari șanse de reușită la un concurs de Miss Budapesta, eu unul m-am aşezat mai bine în scaun şi din nou am început să visez frumos. La cea de a patra piesă și ultima din fișa de concurs a secțiunii, ceva de Moses Hogan (*My Soul's been Anchored in the Lord*, o să-l caut pe

supraviețuire comună între băștinași cu coloniștii europeni; una peste alta, parcă se hrăniseră exclusiv cu alge de mare și cu pește, toți purtau la gât una și aceeași bijuterie ca de argint, reprezentând porumbelul păcii stilizat. Și ei au produs o impresie plăcută, desigur, dar eu o așteptam cu nerăbdare pe „tanti" Ágren, că doar ce o remarcasem în pauză, la repetiția de final, și numai bine că și-a făcut intrarea cu mare aplomb, perfect conștientă de farmecul ei, așa că în vreme ce a început să dea din mâini, agitându-se în fața corului ei de altminteri extrem de încântător, bine legat, de o armonie perfectă aproape, de asemenea remarcabil prin eleganță

Young Women's Choir Amaranthe (dirijor Johannes Dewilde) din Belgia, o surpriză dintre cele mai plăcute și, în viziunea noastră, corul cu cel mai mare succes la public.

net*), eram deja convins că una dintre medaliile importante ale festivalului a suedezilor va fi. Tot timpul cât a durat numărul acestui cor, numai viață am văzut în dirijoarea Sofia Ágren, și e clar că o să mai văd, întrucât ne vom întâlni și azi, românii urmând să cânte în „Concertul prieteniei" de la ora 20.00, de la *Budapest Music Center* (abreviat BMC, unde s-a derulat și concursul de ieri), tot cu suedezii, plus încă două coruri ungurești, între care unul venit tot din România, anume *Partiumi Keresztény Egyetem Vegyeskara* (dirijat de Kováks Gábor, ce o fi de capul lor abia aștept să văd).

În esenţă, ca să termin cu concursul de ieri, în tot ceea ce au făcut ungurii aici se vede înclinația lor către acest gen de muzică și ideea este că au nu doar chemare, ci și o clasă a lor, evenimentul în sine fiind abordat cu foarte mare seriozitate, una occidentală, plus că au angrenat bani și forțe demne de apreciat din moment ce au reușit să atragă coruri din toată lumea, de ordinul zecilor, de la copiii de grădiniță norvegieni și până la seniorii din Irlanda (*Donaghadee Male Voice Choir*), cu bărbile lor albe și care mi-au produs o impresie destul de agreabilă, devenindu-mi simpatici de cum au păşit pe scenă, niște venerabili extrem de politicoși, decent îmbrăcați, cuminți, disciplinați, stilați și totuși lăsând să se ghicească în expresia ochilor, a dirijorului mai ales (Ivan Black), emoția specifică oricărui concurs serios. Am uitat să mai spun că, după suedezi, la aceeași secţiune cu noi, au mai intrat pe scenă ungurii de la *Contrapunto Kamarakórus* (dirijați de Jakobey Márton) și belgienii (de fapt, belgiencele) de la *Young Women»s Choir Amaranthe* (dirijate de Johannes Dewilde), dar era deja târziu, trecut de ora 19.00, așa că n-am mai forţat, grăbindu-mă către hotel cu toți ai noști, soundiștii, însoțiți și de Ágota Szentannai, fostă soundistă până mai ieri, acum angajata ICR-ului din Budapesta, cu care m-am întreținut preț de câteva clipe, așa aflând că din modestele sume alocate, ICR-ul de aici a asigurat cazarea la hotel, aspectul cel mai important al problemei, dar ce bine ar fi fost dacă ar fi pus la dipoziție și un autocar cel puțin în ziua concursului, să aibă fetele unde-și lăsa bagajele și să se schimbe în liniște, deși să nu-l mâniem pe Dumnezeu că s-au descurcat, primind o cămăruță pentru circa trei ore pe acolo prin culise, în vreme ce indonezienii, mult mai practici și fără ifose, am văzut că s-au costumat în văzul lumii chiar pe holul cel mare de la intrare în BMC. Tot Ágota mi-a vorbit (în premieră pentru unul ca mine, calat pe alt gen de personalități) și despre compozitorul Zoltán Kodály (1882–1967), una dintre cele mai remarcabile

* Există varianta lansată în 1992 de americanul Douglas Miller, dar şi altele.

Dacă ungurii ar fi făcut cel mai mare cârnat din lume, demn de *Guinness World Records*, precis că la Bucureşti s-ar fi găsit vreun bucătar care să-i întreacă, indiferent de preţ şi de orice altceva, numai aşa, ca să demonstreze lumii că noi, valahii, suntem mai buni. Nenorocirea e că ungurii sunt preocupaţi de alte „mărunțișuri", aparent fără prea mare impact aici la noi, pe malurile Dâmboviţei, spre exemplu de statui. Statui din cele adevărate, din piatră, bronz etc., şi nu că din bronz cât impozante, de dimensiuni impresionante şi, în afară de asta, complexe, complicate, trufaşe chiar şi, ce este şi mai grav, de un bun gust artistic în afara oricărei discuţii, ceea ce face ca impactul lor la ţintă, în speţă la turistul de ocazie, nu mai zic de publicul larg, de la localnicul contemporan până la pruncul de mâine, să fie ca şi garantat. Ca român şi militar pe deasupra, mare iubitor de istorie, abia desantat dintr-un „oraş fără statui", cum nu întâmplător mai este cunoscut Bucureştiul (în ciuda „revirimentului" de după Decembrie 1989!), am resimţit ca un veritabil şoc impactul cu Budapesta din primăvara aceasta când, întâmplându-se ca tocmai acum să se împlinească fix un secol de când armata regelui Ferdinand I cel Loial i-a salvat pe vecinii noştri de la nord-vest de „ciuma roşie" adusă de acel neisprăvit bolşevic pre numele lui de „artist" al poporului Béla Kun, o salvare vremelnică, e drept, valabilă numai de la 1919 până la 1945, am zis că să profit de ocazie şi, însoţind din nou corul *Sound* pe drumurile sale europene, îmbinând plăcutul cu utilul, să aduc şi un omagiu înaintaşilor mei într-ale milităriei, în speţă soldatului român de ieri şi dintotdeauna, dar mai ales aceluia de acum fix 100 de ani, călcând pe aceleaşi urme ca şi el, adică ale lui Bivolaru, Iordan şi ale celorlalţi, în majoritatea lor anonimi care, cică, în loc de drapelul tricolor cu stema regală – a rămas consemnat în cronici, e drept că unele destul de discutabile, fiindcă sunt mai mult literare decât gazetăreşti – ar fi agăţat acea „opincă impertinentă" în vârful lăncii care susţinea drapelul naţional maghiar acolo, pe clădirea Palatului Parlamentului din Piaţa Kossuth, eveniment cu iz de poveste fantastică azi, în era NATO, dar de care vorbeşte generalul Marcel Olteanu într-o carte de-a lui (*Huzarul Negru*, Editura Răsăritul, 1926) pe care am mai „exploatat-o" deja, chiar dacă fugitiv, în altă revistă, aşa că nu mai insist... Nu ascund însă că, în sinea mea, nutream tainica dorinţă ca, în cinstea acestui soldat biruitor, ei, soundiştii, să-şi adjudece aici, la Budapesta, Marele Premiu, ceea ce mi-ar fi dat ocazia mai apoi să trag un articol pe cinste, ceva rupt din arsenalul Zeiţei Propaganda. Până una, alta, în aşteptarea unei a doua şanse, închei cu un slogan ca pe vremuri: *Trăiască muzica!*

Din culisele unui proiect cultural

Flash-interviu cu **Camelia Ducaru**, altistă în *Sound* şi organizator al turneului internaţional

– Dragă Camelia, cine să ştie mai bine ca tine ce presupune travaliul unui asemenea turneu, de la idee la materializarea pe teren vreau să zic, şi la cine apelaţi din afară să vă ajute ca parteneri, eventual sponsori ş.a.m.d. Aşadar?

– Turneul austro-ungar, pre numele său *Meeting music*, a fost un proiect cultural co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național, iar parteneri ne-au fost Casa de Cultură a Studenților București, Ambasada României la Viena, United Nation Viena, Bachl Chor Linz, cărora profit de ocazie să le mulţumesc în numele tuturor soundiştilor şi pe această cale. Mulțumiri speciale, de asemenea, pentru Anke Ter Hoeve-van Heek și Cleopatra Pau, care au făcut posibile cele două concerte din Austria. Nu în ultimul rând, mulţumim Institutului Cultural Român din Budapesta, care a fost partener principal pentru partea de competiție din capitala Ungariei.

– În mare, cam ce presupune, organizatoric vorbind, punerea pe picioare a unui turneu ca acesta, aşa, de anvergură europeană?

– Ca „etape ale muncii” să zicem, ei bine, aceasta înseamnă: 1. Alegerea concursului (a locului de turneu) și a repertoriului; 2. Căutarea eventualilor finanțători, inclusiv scrierea proiectelor de finanţare; 3. Planificarea turneului (găsire transport, cazare, locuri de concert, oportunități de masă etc.); 4. Promovarea turneului (identitate vizuală, traduceri, machetare tipar, găsire tipografie și multiplicare – uneori transmitere către partenerii care tipăresc ei); 5. Asigurarea logistică a turneului (costume, recuzită, sonorizare, protocol); 6. Gestionarea turneului, inclusiv colectarea (recuperarea) documentelor justificative; 7. Raportare către finanțator (raport narativ, raport financiar, dosar de presă). Cam așa ceva!

– Presupun că, deşi tu munceşti cel mai mult, nu faci toate acestea de una singură...

– În tot acest proces, la acest turneu vreau să zic, m-au ajutat Andrada, Andra, Bogo, Hurry, Sidonia (cele de până aici mai consistent), Dana T. şi Mihai D. ...Şi poate n-ar trebui să-l uităm pe Petruț, care pune tot sufletul în a-l înlocui pe dirijorul Voicu Popescu la unele repetiții. Sper că n-am uitat pe nimeni.

figuri ale culturii maghiare din secolul trecut, etnomuzicolog, pedagog muzical și lingvist, „inventatorul” unui concept de educație muzicală recunoscut la nivel internațional, bazat pe predarea muzicii generale în joacă în rândul copiilor, cu rola major însă și în formarea muzicienilor profesioniști. O zi mai târziu, când l-am auzit pe dirijorul Voicu Popescu că, „prin Kodály, ungurii au ajuns până în Japonia”, deci până acolo de știe și sunt respectați pentru muzica lor, știam perfect la cine se referă... Plus că ulterior îl voi regăsi în repertoriul mai ultor coruri ungurești, dar nu numai, cu piese precum *Naphimnusz* (Corul *Eszterházy Károly Egyetem Énekkara*), *Ave Maria* (*Euphony*) etc. Dar fiindcă tot am adus în discuție chestiunea aceasta a muzicii corale academice în rândul copiilor, e locul să spun că noi încă ne aflăm în interminabilă tranziție și aici, dar ca să citez mai exact, în România este ca și „abandonată, există olimpiade școlare de un formalism proverbial deja, nu avem festivaluri..., politicul și-a băgat coada peste tot și aici; pe termen lung, este o mare tăcere”...

Deci, între 19.00 și 20.00, ora de aici, eram în tramvaiul 2, către hotelul nostru, când numai bine că „Șoricelul” (alias „Nelly Furtado”) mă anunță că la Paris arde în plin Catedrala Notre-Dame, o turlă fiind ca și prăbușită, însă nici pe departe să fie vorba despre un sabotaj ori atentat terorist la unul dintre simbolurile grele ale creștinismului catolic, așa cum am fost tentat să bănuiesc, ci mai degrabă de o neglijență, cam ca și la noi undeva prin Ardeal, acum parcă un an și ceva... În fine, lumea își vede de drumul ei, cu bucurii, cu nenorociri, tot tacâmul.

17 aprilie, ora 18.10, Budapesta. Ieri, tot la BMC, la ora 20.00, ultima probă de concurs pentru soundiști la mixt, în duel cu aceiași suedezi dirijați de Sofica Á., mult mai în formă decât în ziua precedentă, pe de altă parte la fel de sexy și zâmbăreață, semn că se simțea pe val, de ungurii de la *Contrapunto Kamarakórus* dirijați de Jakobey Márton, care s-au prezentat relativ modest – dar parcă poți să știi? – și de ungurii din România, mai precis din Oradea (*Partium Keresztény Egyetem Vegywskara*, dirijați de Kovács Gábor), aceștia din urmă destul de interesanți așa, ca indivizi, în special unguroaicele, care mi s-au părut un fel de walkirii în plină campanie de recoltare a simpatiei generale, bine înfipte în scenă, aplecate către în față și cu priviri crâncene, de gaițe cu mască de cucuvele, în orice caz mie mi-au produs o impresie puternică, deși dirijorul Voicu Popescu comenta că, „la tematica și mesajul melodiilor, numai postura aceea agresivă nu ar fi trebuit afișată”, însă este un stil și acesta și tot așa, „nu știi de unde sare iepurele”. Nu mai spun că și băieții lor, bărboși, pletoși, unii mai mult sau mai puțin viguroși, sobri sau degajaţi, lăsau impresia unor soldați huni abia descălecați în pustă și reprofilați din arcași în cântăreți de biserică. Sigur că nici gând să facă fie şi formal vreun pic de propagandă ţării natale majorităţii dintre ei, nici măcar prezentatoarea nu i-a anunțat că ar fi debarcat din România, noroc că era precizat discret şi cât se poate de în paranteză, în vreo două locuri, în programul tipărit al concursului (p. 34, respectiv 50).

18 aprilie, Budapesta. Mai întâi să spun că au câștigat cine mă așteptam cel mai puțin, exact cam cum le nimeresc la Loto Pronosport!, și anume... „Corul fără țară” (cum i-a numit cineva) de la *Partiumi*, pe care nu pariasem deloc. Să vezi și să nu crezi! De aceea, la momentul solemn, după recitalul corurilor nominalizate la Marele Premiu (care înseamnă câteva sute de mii de forinți bune), când au fost invitați în scenă, sub lumina reflectoarelor, pentru premiere, suedeza mea, „tanti” Sofica Ágren, a cărei alură de top model nu avea cum să-mi scape vederii de vultur carpatin (că așa mă și simțeam, după cum ne cocoțaseră organizatorii acolo, ca de obicei, la „cucurigu”), a omis să-și mai facă prețioasa apariție, trimițându-și doar reprezentanții. Mai mult ca sigur că, aflând cu un minut mai devreme cine, ce și cum a manevrat, a dorit să-și exprime astfel dezaprobarea

față de gestul gazdelor. Care gazde, *of course*, numai de asta n-aveau ele grijă, mai important fiind să le iasă jocul politic, că e clar că, la fel ca în cazul *Eurovizion*-ului (când, din motive de... sexualitate globalistă, talentata și în același timp grațioasa soprană Laura Bretan a fost faultată în cel mai birjăresc mod cu putință), tot de joc politic este vorba la mijloc, unul destul de rudimentar și modest însă, la scară poate regională, cel mult balcanică, chit că în „cursă” au fost atrași, vezi Doamne, și indonezienii, și neozeelandezii, și alții ca ei, rușii eventual și inocenţii de noi. Oricum, o să văd eu ce și cum când voi redacta reportajul!

*

Concluzia e că o naţiune liberă şi viguroasă ştie să cânte. Nu doine, nu cântece de jale, ci ode ale bucuriei, imnuri de slavă şi avânt. Are de ce să cânte şi, mai ales, are cu ce. Pentru cine şi pentru ce... Tocmai de aceea, primul semn al decăderii României, după Decembrie 1989, a fost dispariţia din peisaj, de pe scenele ţării, a Corului Armatei. Pe undeva, mare bai nu este că an de an, aproape, în ciuda tuturor greutăţilor inerente ale unei tranziţii prin care a trecut şi imperiul din răsărit şi miazănoapte de România, inclusiv un accident aviatic despre care a vuit toată presa lumii (25 decembrie 2016, Marea Neagră), ne

La *Béla Bartók National Concert Hall*, în seara zilei de 17 aprilie 2019, în așteptarea „verdictului”.

cântă *Red Army Choir* (mai cunoscut ca Ansamblul „Alexandrov”, pentru deruta adversarului). Şi tocmai ce şi-au anunţat spectacolul de gală şi anul acesta, în 2019, la Bucureşti. În ce mă priveşte, noroc cu *Sound*-ul!... Faptul că de aproape un sfert de secol reuşeşte să supravieţuiască în această juglă postcomunistă, şi încă la modul onorabil, ba chiar de invidiat comparativ cu multe alte coruri cu pretenţii, este un semn cert că avem resurse nebănuite. Mi-a făcut plăcere să-i însoţesc şi de această dată pe acolo pe unde au dus cu ei frumuseţea muzicii corale româneşti şi le mulţumesc că nu au ezitat să mă coopteze din nou în marea şi frumoasa lor familie, oferindu-mi pentru a treia oară ocazia să-mi exersez apucăturile de... reporter de front – „frontul” muzicii. Şi în cazul lor, aidoma celebrului ansamblu numit imediat mai sus, „povestea merge mai departe”.

Bucureşti, 7 iunie 2019

FOTOTECA ProARME

„Primăvara Albastră” – 55

Ediţia cu numărul 55, per total (și a 16-a din seria nouă), a Festivalului naţional de cultură şi literatură „Primăvara Albastră” de la Pucioasa, derulată între 5–7 iunie 2019, la Centrul Cultural European din localitate, este de acum istorie… Organizat de Consiliul Judeţean Dâmboviţa – prin Centrul de Cultură Judeţean –, cu implicarea directă a Primăriei și a Consiliului Local Pucioasa, a Bibliotecii Orășenești „Gheorghe N. Costescu”, a Societății Scriitorilor Târgovişteni și a Uniunii Ziariştilor Profesionişti din România, în parteneriat cu o serie de entități culturale zonale, dar nu numai, de la Editura Bibliotheca din Târgoviște și până la revista „ProARME” din București, festivalul a constituit și de această dată o frumoasă carte de vizită pentru cocheta stațiune balneo-climaterică dâmbovițeană, printre concurenți regăsindu-se, practic, tineri poeți, eseiști, dramaturgi ș.a.m.d. de pe întreg cuprinsul țării, premiile – pe secțiuni – revenind astfel: *Poezie*, Premiul I – Serena Bobe (Bucureşti); *Proză*, Premiul I – Gabriel Alexandru Neacşu; *Teatru scurt* – Elena Andra Tudorache (Bucureşti); *Eseu* – Monica Faur (Bucureşti). S-au mai pus în „joc”: Premiul pentru Jurnalism (acordat de Uniunea Ziariştilor Profesionişti din România) şi Premiul special „George Coandă”, care au mers la București, la Monica Faur, în vreme ce Trofeul Festivalului „Primăvara Albastră” a rămas la Pucioasa, fiind câștigat de Ioana Alexandra Rizea. Imaginea surprinde momentul deschiderii evenimentului din 5 iunie, în prim-plan cu jurista Luminiţa Gogioiu (directorul executiv al festivalului), alături fiind scriitorul şi publicistul George Coandă (preşedintele festivalului), Cerasela Roşoiu (reprezentanta Consiliului Local Pucioasa), arh. Alin Niţescu (administratorul public al oraşului Pucioasa), actriţa Camelia Varga (director adjunct al Centrului de Cultură Dâmboviţa) și istoricul Alexandru Ştefănescu (reprezentantul Bibliotecii Judeţene Dâmboviţa). (***D.G.***)

URMARE DIN P. 2

să tai raţia de votcă şi s-o dai pe bere la bidon, eventual să umbli şi la periodicitatea momentelor festive în sensul sugerat de Sfânta Inflaţia, după ce că faci ceea ce faci cu suflet, că altminteri te-ai lăsa păgubaş, în loc de „bine, măi omule, mersi, să-ţi dea Dumnezeu sănătate şi să-ţi păstrezi obiceiul!", te pomeneşti cu un... hai să-i spunem amic, până atunci ţinut poate nu chiar în capul mesei, dar orişicât, pe flancul artiştilor, că se apucă să-ţi spună că vinul a fost acru, că peştele de la felul trei a avut oase care puteau să-i rămână-n gât şi că data viitoare ar cam trebui să te orientezi la un file de somon afumat, ceva, fie acesta şi mai contaminat cu Listeria (apropo, că tocmai ce s-au retras din magazinele româneşti câteva loturi), că dacă nu ai de la 100 de boeri mari în sus la prezidiu, el se mai gândeşte înainte să accepte invitaţia pentru data viitoare şi tot aşa, ifose de slugă ajunsă la apogeului sictirului, ce te faci atunci?

Eu unul, nu credeam că voi ajunge aici, fiindcă deşi mi-au plăcut şi nu le-am ocolit când a fost să fie, în general însă nu prea le-am avut cu chiolhanurile acestea, la propriu vorbind, preferând să-mi cheltui bruma de bănuţi pe alte mici plăceri, necesităţi şi alte alea. Aşa am pus la punct proiectul „ProARME", asta cam acum zece ani (Doamne, cum a mai trecut timpul!), ca acum să-mi primesc decontul, cum ar veni. Cu plus şi minus, cu bune şi rele, cu buline albe şi buline negre, adică fix ca în viaţă. Și cam cum mă aşteptam, de altfel, am primit exact ceea ce meritam. Fiind totuși un tip destul de cerebral încă, nefăcându-mi prea multe iluzii, am fost mulţumit de ceea ce am primit, în genere complimente drăgălaşe, multe din inimă şi, deci, sincere, care m-au încărcat cu energie pozitivă încât, în ciuda posibilităţilor nu o dată modeste, mi-au dat putere să mă mai opintesc odată, şi încă odată, și să urnesc iarăşi carul din drum. Alţii, desigur, n-au ezitat să mă ignore, după cum, cam patru-cinci la sută din total – asta la un calcul din ochi, fugitiv – au căutat să mă dezarmeze cu orice preţ, ba chiar să-mi tragă preşul de sub picioare în eventualitatea că nu-mi puteau trage una mai direct în moalele capului, şi nu că aveau ei ceva anume cu mine, special, ci aşa, de plăcere, ca să se afle în treabă, că ei de regulă numai cu aşa ceva se ocupă, chestia cu capra vecinului la români... Toate sunt omeneşti la urma urmei şi le ştiam, ce nu ştiam însă e că doare al dracului atunci când te loveşte exact cine nu te aştepţi şi, mai ales, când nu te aştepţi. Că asta e, oricât de mare experienţă, noroc şi deşteptăciune ai avea în viaţă, tot mai scapă câte un duh rău neprevăzut. Şi cine alţii decât prietenii ştiu să te lovească mai bine acolo unde trebuie şi când nu te aştepţi? Acum, privind retrospectiv, apropo de revistă zic, momentul cel mai critic a fost în prima jumătate a drumului când, era prin vara anului de graţie 2011, m-am trezit la uşa biroului cu o haită de trei mameluci, ofiţeri ca şi mine, năimiţi de un general de tranziție, la instigarea cine ştie cărei cucuvele – nu m-am obosit niciodată să aflu, la ce rost să mă mai enervez în plus? –, care mi-au săltat pe proces-verbal computerul personal de care nu mă despărțeam nici în somn pe atunci, ferm convinşi că vor găsi acolo cheia destabilizării siguranţei naţionale a României şi mai nu ştiu ce... Că au luat-o „în mână de Mălineanu", scuzată să-mi fie expresia, asta este doar o faţetă a problemei, poate cea mai neînsemnată dintre toate, cert este că, la ora aceea, eu tocmai trebuia să scot pe tarabă numărul 2(9)/aprilie–iunie 2011 al „ProARME"-lor însă, din cauza „incidentului", avea să mai apară abia în decembrie acelaşi an, deci cu un decalaj de fix un semestru... Or, până în momentul acela, mersesem aproape ceas, tirajul ajungând la maximum 200 de exemplare, dar necoborând sub 100 de exemplare/număr. Ceea ce era jalnic rău comparativ cu, să zicem, „Observatorul militar", mensualul armatei române, nu?, care ieşea în 12 000 de exemplare, și de la cârma căruia tocmai fusesem debarcat ceva mai înainte, însă era de-a dreptul extraordinar comparativ cu revista (buletinul) Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I" care ieşea în doar 35 de exemplare tipărite. Revistă unde, vorba ceea, scriu viitorii doctori în ştiinţe militare şi marii strategi ai armatei române postdecembriste, nu? Şi ce vreau să spun este că imediat, la o lună-două din răstimpul când „ProARME"-le ar fi trebuit să iasă şi nu a mai ieşit (nici măcar în format digital, *of course*), a început să mă întrebe lumea, unii curioşi, alţii aşa, din amabilitate, cei mai mulţi de-ai dracului, crezându-mă deja ieşit din joc. Eu, care-mi lingeam rănile, că nu doar la „revistă" fusesem lovit atunci, ci prin mai multe părţi, vorba ceea, inclusiv cu ditamai cizma de soldăţoi în spate, ca să mă învăţ minte să mai fluier după maidanezi prin cazarmă, numai de false compătimiri, de zâmbete parşiv-binevoitoare şi de comentarii acid-răutăcioase nu aveam nevoie, dar nici nu-mi făceam sânge rău din cale-afară, că de acum ajunsesem colonel, totuşi, adică pielea începuse să mi se cam tăbăcească binişor, dar orişicât, nu mi-ar fi stat rău să primesc măcar o încurajare verbală dacă nu şi un ajutor material cât de cât, acolo, la limita de supravieţuire, că tot luând apă la bord, puteam să mă duc la fundul bălţoacei, nu? Ei, bine, credeţi că m-a încurajat cineva, cumva, măcar aşa, de ochii soacrei? Un singur om, atât, dintre toţi aceia care-şi vedeau numele în revistă m-a sunat sincer neliniștit ca să mă întrebe ce şi cum, de ce şi când etc., unul însă la care mă aşteptam cel mai puţin însă, fiindcă avea cele mai puţine motive să o facă, şi anume inginerul Zaharia Potârniche, acum în pragul a 97 de ani de viaţă, pe atunci ceva mai verde, bineînţeles, dar orişicât. Sărmanul „Nea Perdix", cum îi spuneam eu, după soţia sa, scriitoarea Stella Dobrogeanu-Perdix (*perdix* în limba latină traducându-se prin „potârniche"), bănuia deja un complot ocult, purtat pe fronturi largi controlat de cine ştie unde şi cu ce forţe care vor să „ne distrugă revista" (acum, de când era publicat aproape că număr de număr, se simţea solidar cu mine, eram, cum ar veni, o familie, şi deh, ca în familie), parcă-l şi aud, cu vocea lui deja marcată de ani, destul de clară şi de fermă totuși, cum nu-l credeam: „Nu vă lăsaţi, domnule colonel!... Nu vă lăsați! Că *ăştia* vor să ne ia sufletul!" Care *ăștia*, adică pe cine anume avea în vedere mai concret nu eram sigur, dar am râs şi am

plâns atunci de unul singur... Pe de o parte că uite, am zis, la o adică, am cu cine să lupt. Pe de alta însă că uite, de luptat lupt, dar pe cine am în flanc, la o adică, în ariergardă şi tot aşa? Un nonagenar şi atât... În rest, linişte şi pace pe toate fronturile, de parcă toţi aşteptau ca să cad şi să-mi cânte prohodul. Dar uite că n-am murit şi, uşor, uşor, am reintrat în formaţie de atac. Ce-i drept însă, o dată pierdut startul, nu m-am mai ambiţionat să ţin ritmul, cu atât mai mult să recuperez ceva din parcurs, mulţumindu-mă cu un singur amănunt şi atât: să exist. Să le stau în gât mamelucilor. Să ştie de mine şi, eventual, să viseze că dau iama – cu scrisul meu, cu ce altceva? – prin haremurile lor cu cadâne păzite de eunuci constipaţi şi, eventual, prin grajdurile cu cai de rasă ca să-mi aleg un pur sânge valah numai aşa, de amorul artei, ca să mă pozez călare pe el şi poza s-o pun pe coperta unu când revista va ajunge la numărul 100. Momentan însă asta este, am ajuns abia la numrul 34, per total, şi numai bunul Dumnezeu ştie câte vom mai bifa de azi înainte, de acum eu unul nemailuptându-mă cu nimeni în afară de mine însumi. Atâta doar că-mi place ca uneori, de regulă pe la ceasurile aniversare, ca un moft de copil tembel dacă vreţi, îmi mai place spun ca să le dau cu tifla mamelucilor, nu cumva să-şi închipuie că au rămas ei singuri pe planeta Pământ, ocupaţi în exclusivitate cu problemele capitale privind sensul de rotație, adică dacă e corect în sensul acelor de ceasornic ori dacă nu viceversa. Ca de pildă unui prieten vechi – vorba vine prieten –, care numai departe decât ieri, la fix cinci zile după ce îi expediasem numărul 31–32/2018 al „ProARME”-lor şi eram în culmea fericirii nu din acest motiv, ci din cu totul altul, mult mai lumesc (tocmai ce revenisem de la botezul nepoatei mele Maria Ruxandra, de la Moreni), să-mi retrimită revista cu corecturi, corecturile dumnealui... Corecturi de profesionist în materie, *of course*, cuvântul „profesionist” apărând de mai multe ori în fluturaşii cu observaţii lipiţi ici-colo, pe paginile „cu probleme”. Iniţial, când am văzut ditamai plicul în cutia poştală, m-am bucurat drept să zic, imaginându-mi că e vreo revistă de la Bacău, trimisă de prietenul colonel (r) George Gheorghiu, că dumnealui mai are bunul obicei să-mi ofere şi mie câte ceva tipărit pe acolo, de regulă cărţi, dar şi reviste, după cum şi dintre cărţile editate de mine la Favorit şi-a făcut bunul obicei să comande câte un pachet substanţial, din banii dumnealui de pensionar, pe care le oferă cadou amicilor şi tinerilor prin şcoli, ajutându-mă indirect și pe mine, iar prin mine „educând în spirit patriotic tânăra generaţie” (explicaţia nu-mi aparţine, vă daţi seama, dar mă onorează şi mă obligă). Când colo, era de la amicul cestălalt, din Bucureşti, pe care l-am publicat de asemenea aproape că număr de număr la loc de onoare, acordându-i respectul cuvenit atâta cât m-am priceput şi de câţi bani am avut (la tiraj mă refer). Am realizat repede că nu e o glumă, sau dacă este, e o glumă de retardat ori de paranoid în stare critică. Omul a fost enervat cel mai probabil de faptul că îmi vede mutra și cam peste tot în revistă, că de la o vreme nici eu nu mă prea mai jenez. Păi dacă o fac pe banii mei, de ce nu? Și nu că mă vede cât că mă vede zâmbind, cam asta este ceea ce l-a dat peste cap, încep să fiu convins... Dar asta nu mi-a trecut-o, deocamdată, la tactici și strategii de neprofiesionism, nu..., probabil că la următoarea mutare. Când mă aștept, totodată, să-mi scrie că gata, a încheiat și colaborarea; n-ar fi primul și nici ultimul care mai mult sau mai puțin discret și-ar retrage ambasada de la „ProARME” și „Pa, Ilie!, am căzut la datorie”...

Şi dacă nu vrea să mai apară acolo, de ce-mi trimite materiale? Uite, tot distribuind revista pe net, la un moment dat, un scriitor oarecare, numele nici că mai contează, tot văzând că nu fac „reclamă” decât anumitor cărţi, mai puţin celor semnate de el – deşi odată i-am făcut, dar probabil că nu aşa de laudativ cum s-ar fi aşteptat – mi-a scris în doi peri că să nu-i mai trimit revista şi fireşte că nu i-am mai trimis-o. Şi de atunci, rar dacă o mai trimit cuiva, mai ales de când cu legea protejării datelor personale, mulţumindu-mă să o ridic pe site-ul ei (*www.proarme.ro*) şi, cine are chef să o defileze, bine, cine nu, şi mai bine. Da, dar colaboratorilor constanţi le-o trimiteam şi în format tipărit, prin poştă, în loc de „drept de autor” simbolic, singurul pe care mi-l puteam permite. Și am continuat să o fac până deunăzi – după cum o făcusem și cu plachetele de versuri până acum vreo câțiva ani, oferite cu deosebire colegelor de serviciu și femeilor pe care le simpatizam (e o poveste și asta, poate cine știe, cândva...) –, când m-am pomenit cu firma-n cap. De la cine nu mă aşteptam că deh, cum spuneam... Și cu corecții de mare maestru trântite sobru și doct, fără niciun preaviz, direct *pe capo del opera* (!): că de ce la pagina x, copiii se uită aiurea-n boscheţi când profesionist era să se uite aiurea-n buricul zenitului, că de ce caricatura de la pagina y nu se pupă cu textul din dreptul ei, că aşa şi că pe dincolo... Ce să-i spun omului azi, când mie unuia, dacă e să fiu cinstit, mi se pare că e mult mai gravă şi mai contra naturii o căsătorie între doi bărbaţi, sau între două muieri ori trei catâri – că după cum merg treburile, se va ajunge şi acolo! – decât o caricatură hazlie pe un text sobru? Sau că am dat poza copiilor aşa, pentru zâmbetul lor fericit, cu explicaţia de rigoare, privitorul fiind dotat şi el cu ceva aparat imaginativ de la natură, eventual cu un gram de creier, ca să nu facă apoplexie din cauza indignării la primul contact vizual cu stimulul din colțul paginii?

Ce a fost, ce nu a fost, eu unul am înțeles dacă nu multe, cel puțin un amănunt esențial: de acum înainte, nu mai trimit reviste tipărite nici măcar colaboratorilor dacă nu plătesc nu numai exemplarul cuvenit ca atare (sau exemplarele), ci şi timbrele. Gata, s-a terminat cu boieria! „ProARME” şi-a făcut datoria şi poate să moară. Şi dacă e să moară, vreau să fie ceva frumos. Ca pe câmpul de luptă, în plin baraj de foc al mamelucilor, al mercenarilor năimiţi pe trei covrigi şi-o bere şi al tuturor celorlalţi ca ei. De ce să beau fiere, pe banii mei, când cea mai indicată ar fi apa chioară? Aviz amatorilor...

Bucureşti, 19 februarie 2019

Colonel (r.) **Costache Nastasă:**

„Dumnezeu mi-a croit destinul şi eu n-am făcut decât să mă ţin de el”

un interviu de **Constantin Stroe**

Colonelul (r) Costache Nastasă s-a născut la 14 mai 1934 într-o familie numeroasă dintr-un sătuc moldovean. Coleg, în anii de liceu, cu poetul Nicolae Labiș, la Fălticeni, la vârsta marilor opțiuni „alege” cariera militară, fiind absolvent al Şcolii Militare de Ofiţeri de Artilerie Nr. 1 din Sibiu (1955). S-a pensionat în 1990, din postura de șef Birou Regulamente Generale.

Este autorul unor cărți axate pe latura umoristică a literaturii, precum *În kaki şi-n roz bombon*. *Cronici ri(t) mate şi altele* (Editura Casa Scriitorilor, Bacău, 2005), *Tolba cu săgeţi – epigrame şi catrene* (Editura Pro Plumb, Bacău, 2007) și *Călător în jungla lumii – fabule şi pasteluri* (Editura Societatea Scriitorilor Militari, Bucureşti, 2009).

– Stimate domnule colonel, de când ne-a părăsit Nea Petrică (Petre G. Nicolae, 27 mai 1924–16 iunie 2018), ați cam rămas cel mai în vârstă membru al Cenaclului Scriitorilor Militari. Mai precis, la 14 mai a.c., aţi împlinit frumoasa vârstă de 85 de ani. Care este secretul menţinerii într-o formă așa de bună pentru un militar, și scriitor pe deasupra?

– Chiar așa, ce reprezintă 85 de ani în viaţa unui om? Sunt ani mulţi, sunt ani puţini? La cât valorează suta în ziua de astăzi, se pare că 85 nu este o „cifră” așa, de speriat, nu? Pe de altă parte însă, țin minte că atunci când soacră-mea a împlinit 90 de ani, ne-a zis: „Măi copii, 90 de ani… Păi, îţi trebuie timp doar să-i numeri, darămite să-i mai și trăieşti!” Lăsând gluma la o parte, să vă răspund la întrebare socotind timpul altfel. Nu mulţi oameni au privilegiul ca, într-o singură viaţă, să prindă trei orânduiri social-economice şi politice diferite așa, ca mine, de la burghezie la democrație via comunism. În afară de aceasta, am trecut și printr-un război mondial, am suportat și o secetă cumplită, o foamete soră cu moartea, şi-am mai trăit şi o Revoluţie, aflându-mă chiar în centrul evenimentelor...

– Centrul revoluției sau al... „evenimentelor”?

– Consider că revoluţie a fost!

– Așadar?

– Așadar, Dumnezeu mi-a croit destinul şi eu n-am făcut decât să mă țin de el, de acest destin. Dacă aş spune că deţin secretul evoluţiei mele aş minţi, iar eu am detestat minciuna. Cred totuși că nu deţin o moştenire genetică. Aş zice mai degrabă că viaţa m-a călit încă de mic. Fiind cinci copii la părinţi – eu am fost mijloc –, ne-am crescut unul pe altul şi-am avut responsabilităţi. Tata, fiind maistru tâmplar, participa mai puţin la munca din câmp, a celor aproape patru hectare de teren arabil. Sora mai mare, Elena, ea era baza la munca ogorului. Ajutorul ei, aproape nedespărţit, eram eu, pentru că eram băiatul cel mai mare. Munceam mult şi pe multe direcţii! Spaţiul nu-mi permite să dezvolt, adaug doar că viaţa în natură, hrana naturală şi cumpătarea, acesta poate fi un secret al vieții peste medie la noi, la români. Dacă mai anexez voinţa de fier şi buna dispoziţie, iată „rețeta” completă a unei vieţi îndelungate.

– De tânăr aţi îmbrăţişat cariera militară. Cum aţi început?

– La vârsta de 18 ani și jumătate, am fost recrutat pentru şcoala militară. Aşa se face că, fiind elev în ulţima clasă de liceu, am primit „sarcină” din partea Uniunii Tineretului Muncitor să mă fac ofiţer. Refuzul şi comentariile erau interzise din capul locului! Numai ameninţările erau permise. Deci, pe 24 decembrie 1952, eram deja elev al Şcolii Militare de Ofiţeri de Artilerie Nr. 2 din Mihai Bravu, comandată de colonelul Ştefan Popa, unde am trăit o viaţă de gulag, dar asta numai până în august 1953, când am plecat în concediu, cum s-ar zice astăzi vacanță. După concediu, ne-am pregătit la Şcoala Militară de Ofiţeri de Artilerie Nr. 1 din Sibiu, aici având comandant un alt Popa și anume colonelul Grigore Popa. Nu ne venea să credem ce condiţii am găsit acolo! Bucuria ne-a fost umbrită însă de apariţia ordinului ministrului Forţelor Armate, Emil Bodnăraş, care ne aducea la cunoştinţă că s-a prelungit durata de şcolarizare de la doi la trei ani, ceea ce a fost un adevărat şoc pentru noi. Privind partea plină a paharului însă, trebuie să vă spun că am beneficiat de înţelegerea comandantului şcolii militare din Mihai Bravu care, la cererea mea, a fost de acord să-mi aprobe două săptămâni de permisie, timp în care am mers la liceul de unde plecasem şi mi-am completat studiile

întrerupte, susţinând şi examenul de maturitate, obţinând astfel diploma corespunzătoare. Aşa se face că, la 23 august 1953, după numai opt luni, aveam şi liceul finalizat, şi un an de şcoală militară la activ, ceea ce, mai târziu, ar fi fost absolut imposibil!

– Ceea ce se cunoaște mai puțin este că atunci, în anii de liceu, aţi avut privilegiul să fiţi coleg cu Nicolae Labiş. L-ați cunoscut bine pe acest viitor mare poet al nostru, pe atunci încă în curs de afirmare?

– L-am cunoscut pe regretatul poet Nicolae Labiş încă din toamna anului 1949 când, în urma examenului de admitere în clasa a VIII-a a Liceului Teoretic de Băieţi „Nicu Gane”, din Fălticeni, m-am prezentat la cursuri. Am fost colegi de clasă şi de internat. Era un băiat de 14 ani, de statură medie spre mică – de fapt, cam ca şi mine –, cu faţa rotundă, ochii negri, fruntea îngustă, buze proeminente, părul aproape negru şi rebel. Vorbea alert, înflăcărat, cu un uşor plescăit al limbii, amănunt însă care nu-l făcea dezagreabil în conversaţie. Avea un caracter cu totul şi cu totul remarcabil, adică era cinstit, drept, deschis, mărinimos, sclipitor la minte, coleg ideal și cum se spunea în limbajul neacademic atunci ca și azi, era un băiat de „gaşcă”. Aşa că l-am îndrăgit imediat şi am devenit prieteni de nedespărţit. Mă primea uneori în camera de creaţie care i-a fost asigurată de directorul liceului, Vasile Bogdăneţ, în complicitate cu profesorul de limba română, Vasile Popa, că poetul fusese încă de pe atunci remarcat. Și reţin că aproape de fiecare dată cum mă prindea de mușteriu, efectiv mă înduioşa cu insistenţa lui de a-i mai transcrie câte o poezie pe care intenționa să o trimită spre publicare la „Iaşul nou”. Una dintre acestea, de altminteri, avea să devină foarte cunoscută în epocă și anume cea intitulată *Fii dârz şi luptă, Nicolae!* Eu i-am transcris-o.

– Aveţi în memorie câteva întâmplări mai deosebite așa, cu „colegul” Nicolae Labiş? Și cam care erau relaţiile lui cu ceilalți colegi de clasă și de generație?

– Râd şi astăzi când mă gândesc la farsa pe care i-a făcut-o chiar Labiş colegului nostru de clasă şi de internat Ioniţă Corduneanu. Într-o zi, cei doi – care erau şi buni prieteni – s-au şicanat reciproc. Labiş a consideratcă i-a rămas dator colegului şi atunci s-a sculat noaptea, a luat papucii de casă ai lui Ioniţă, s-a dus la baie şi, nici mai mult, nici mai puţin, s-a uşurat în ei! Vă daţi seama ce scenă s-a petrecut dimineaţa, când Ioniţă a băgat picioarele în papuci... Şi

pentru că Nicolae Labiş obişnuia să pună porecle colegilor, din acea zi, s-a ales şi el cu una cât se poate de nostimă însă care, desigur, nu-i convenea... „Niky Pişălău”. Iar o altă întâmplare hazlie ține de momentul când am mers la scăldat în iazul Şomuz, unde obișnuia să pescuiască Mihail Sadoveanu şi unde câţiva colegi s-au răsturnat cu barca. În tot tragismul întâmplării, Labiş, care era pe mal, s-a pornit să strige: „Aşa vă trebuie, nătărăilor!... O să vă înecaţi toţi!”. Și râdea cu gura plină, dar nici prin gând nu-i trecea să dea o mână de ajutor la salvarea de la înec a vreunuia dintre ei.

– Și ați ajuns ofițer de artilerie terestră… Cum a evoluat cariera dumneavoastră, pe scurt?

– Am terminat şcoala militară la 23 august 1955, fiind pus la dispoziţia Regiunii a II-a Militare, cum era pe atunci. După efectuarea concediului de odihnă, mă prezint la comandamentul regiunii, la Bucureşti, de aici prmind repartiție la Regimentul 272 Mecanizat din Divizia „Tudor Vladimirescu”. Cum regimental se afla încă din luna aprilie în tabără de instrucţie de la Recea, lângă Slatina, am fost trimis şi eu acolo, unde am stat până în octombrie. Cum aceste tabere de instrucţie se repetau în fiecare an, mi-am zis aproape că îngrozit: „Halal mie, ce bucureştean sunt!” Și am hotărât să-mi cer transferul la Regimentul 90 Artilerie de la Roman, măcar să fiu mai aproape de casa părinților. Aşa că, în 1958, am ajuns la Roman. Nu mi-a fost dat să rămân mult timp nici aici însă, pentru că, în vara anului 1961, unitatea s-a desfinţat şi, în frunte cu comandantul, am mers la Regimentul 14 Artilerie din celălalt capăt al țării, adică tocmai la Drobeta-Turnu Severin, unde am lucrat șase ani. Firește că gândul meu era să mă mut și de aici, dar unde anume? În fine, după multe încercări nereuşite de a fi trimis la Academia Militară – că aveam notări foarte bune şi subunitatea pe care o comandam era „de frunte”, cum prevedeau instrucțiunile pe linie de partid –, în 1967, abia, mi s-a aprobat raportul, astfel că, susţinând examenul de admitere şi reuşind, pe 25 septembrie în anul acela am început cursurile. Aveam gradul de căpitan, iar grupa era alcătuită din 17 cursanţi, majoritatea maiori și locotenent-colonei, aproape toţi având diverse cursuri de perfecţionare la activ. Eu venisem de pe funcţia de şef serviciu topograpfic de regiment, dar aceste mici amănunte nu m-au împiedicat să termin Facultatea de Arme, Secţia Artilerie, pe locul al treilea, cu nota 9 la lucrarea de diplomă. Fiind licenţiat în ştiinţe militare, la absolvirea academiei am fost cooptat în Marele Stat

Major, pe funcţia de ajutor şef Birou Documentare din Secţia Studii, Cercetări Ştiinţifice şi Regulamente din Direcţia Operaţii. Una peste alta, am servit Ţara sub arme timp de peste 37 de ani, îndeplinind diferite funcţii de la locotenent la colonel, și asta până în ianuarie 1990, când am trecut în rezervă cu gradul de colonel.

– În toți acești 37 de ani de carieră militară, cu ce personalităţi militare aţi avut de a face, care dintre generalii vremii dumneavoastră v-a atras atenția în mod mai aparte?

– În 1978, a venit la conducerea Direcţiei Operaţii, generalul-locotenent Ion Şuţa, căruia i s-a încredinţat şi conducerea Comisiei Superioare pentru Regulamente. M-a ales personal să fiu secretarul acestei comisii. Amândoi lucram prin cumul de funcţii, până în anul 1982, când comisia a trecut la minister şi eu am fost cuprins în statul Direcţiei Secretariat, până în anul 1985, când am fost solicitat să revin în fosta mea secţie, ca şef Birou Regulamente Generale. Am lucrat la comisie succesiv (şi simultan) cu generalii-locotenent Ion Şuţa și Stelian Stoicu, apoi cu generalii-colonel Stelian Popescu și Vasile Petruţ, cu generalii-maior Constantin Indrei, Victor Voichiţa, Virgil Dobrin și Eugen Bantea și, nu în ultimul rând, cu contraamiralul Pricop, ca să enumăr numai conducerea. Relaţii de serviciu însă am avut inclusiv cu generalul Ion Gheorghe, asta pe timpul când era șeful Marelui Stat Major.

– Cum aţi început şi ce v-a determinat să scrieţi literastură? Și din ce an activaţi în cadrul Cenaclului Scriitorilor Militari?

– Am scris şi publicat – în presa militară şi civilă – cu deosebire literatură umoristică, de la anecdote și epigrame până la acrostihuri, fabule, gazeluri, poezie umoristică, şarade, microşarade (din două versuri), parodii rebusiste, rebus şi cronici ri(t)mate etc. Nu aveam înclinaţii reala spre poezie, dar, cu multă voinţă şi cu o oarecare tehnică „furată” chiar de la „colegul” Nicolae Labiș, din perioada când îi transcriam versurile lui, am început să scriu pasteluri, gazeluri, rondeluri, acrostihuri, sonete şi fabule. Fac treaba asta sporadic, îndemnat fiind de credinţa, mai bine-zis de faptul că am trăit pe lângă un valoros reper al literaturii noastre, dar animat și de ideea că, astfel, pot să le fiu de folos în continuare semenilor mei. Așa s-au adunat rând pe rând o serie de plachete de versuri. Sunt membru şi frecventez Cenaclul Literar al Cadrelor Militare de la București din anul 2005.

– În finalul convorbirii noastre, domnule colonel, vă rog să ne spuneți câteva cuvinte și despre familie și, de ce nu, despre orice altceva, împlinire sau mai puțin împlinire a vieții dumneavoastră de militar și de poet.

– M-am căsătorit devreme, la 25 de ani. Soţia mea, Cornelia, este mai tânără decât mine cu fix patru ani, patru luni şi patru zile. În acest an (2019), am împlinit 60 de ani de când suntem împreună și mă bucur că rămâne consemnat măcar aici, în revista dumneavoastră...

– E o altă performanță și aceasta și vă dori, La mulți ani! Desigur că e un mic secret și aici, nu?

– Cred că iubirea necondiţionată a făcut să ajungem la această performanţă. Și împreună avem doi copii, pe Iuliana şi pe Costel, băiatul venind pe lume prematur, de unde și unele probleme de sănătate... Marele of al meu însă, că există și un mare of, este acela că nu am nepoţi... Neavând nepoți, n-am cui să-i spun poveşti şi să-i fac poezii. Poezii pentru copii...

FOTOTECA ProARME

Theodor Mirea (*foto*), elev la Școala Gimnazială nr. 2 din Buftea, care a interpretat cunoscuta piesă *Generație în blugi* (pe muzica Mădălinei Amon) este câștigătorul Premiului „Ciprian Porumbescu” oferit, la 13 martie 2019, de revista „ProARME” la cea de-a VI-a ediţie a **Festivalului-concurs național de muzică folk „ADRIAN PĂUNESCU”**, eveniment unic de promovare a tinerelor talente la nivel școlar, inițiat și organizat de profesorul **Pavel Lazarov**, directorul Liceului „Tudor Vladimirescu” din București, ca un omagiu adus inimitabilului poet, care a marcat generații întregi, Adrian Păunescu. Juriul a fost prezidat, ca în fiecare an, de muzicianul **Andrei Păunescu**. Marele Premiu al festivalului a fost obținut de **Luca Chirigiu**, cu piesa *Jurământ la Putna* (muzica Gil Ioniță), elev din Generația Folk a Asociației Culturale „Amon” din Craiova. Adresăm felicitările noastre organizatorilor pentru reușita acestui festival bine-venit! (*D.I.G.*)

DEALURILE

de **Gheorghe Indre**

Dealurile erau pentru Gheorghe nişte prieteni dragi, ele făceau parte din registrul de simboluri şi reprezentări pe care l-a descoperit din primele zile ale existenţei sale. Copil fiind, le privea ca pe nişte uriaşi cuminţi, încremeniţi într-o mută aşteptare, dormindu-şi parcă somnul existenţial de durată geologică. Neavând decât un singur frate şi locuind la margine de sat, la limita dintre codru şi aşezare, şi-a populat lumea copilăriei cu prieteni neînsufleţiţi cărora el le atribuie rol de tovărăşie ca şi colegilor de şcoală de mai târziu, din magica sală de clasă a învăţătorului Ciulea, venit de undeva de departe, din Regat.

Toate dealurile satului aveau nume pe care cei mari le dăduseră într-o savantă cheie de codificare a locurilor ce se numeau: Ursoiul – deal având forma unui imens urs aflat în mers –, Coasta (deal prelung, cu forma încovoiată), Totul (deal masiv şi uriaş, atotcuprinzător) sau, uneori, aveau asociate nume de strămoşi ai sătenilor ori de evenimente notabile care au rămas înregistrate în memoria colectivă şi s-au transmis peste generaţii, ca asocieri indisolubile cu elementele de geografie a locului.

Vara, urca pantele domoale ale dealurilor, cu vitele la păscut, încântat de mulţimea de flori de câmp, de varietatea plantelor, mângâiat de atingerea mătăsoasă a ierbii, un răsfăţ, savurat din plin şi resimţit pe pielea lină și netedă a obrazului când se culca în iarbă pentru a privi albastrul cerului rotund sau pentru a număra norii, adevăraţi moşnegi cu bărbi albe ce se alungau unii pe alţii ori păreau că se adună în taifasuri și la tainice spovedanii pline de mister.

Iarna, dealurile reprezentau drumurile de zăpadă ale pârtiilor definite de săniile lor cu tălpi de lemn, meşteşugite cu pricepere şi dragoste de Văsălică, tatăl lor. Alunecarea pe sanie, soră a zborului, îi dădea senzaţia de plutire, de intrare într-un spaţiu magic din care dispăreau toate obstacolele şi în care emoţia coborâşului în viteză le umplea sufletele de o bucurie clocotitoare, ce exploda în chiote prelungi, adevărate spade de vibraţie ce spintecau aerul rece, făcându-l să răsune şi să transmită, parcă, intensitatea trăirii întregului spaţiu inert din jurul lor.

Primăvara, de la apariţia ghioceilor timizi şi până la înveşmântarea în covoare de toporaşi, dealurile îşi schimbau înfăţişarea permanent, îmbogăţindu-și-o cu desene din ce în ce mai viu colorate şi mai bine reliefate de explozia creşterii ierburilor câmpului, fenomen care îşi atingea suprema măreţie şi splendoare la început de iunie, înainte de prima coasă. Tot în cursul primăverii, pe dealuri, apăreau şi se mişcau într-un zumzet necontenit popoare de insecte, pline de viaţă şi frumos colorate, îndeosebi fluturii, a căror gingăşie, graţie şi eleganţă l-au atras şi bucurat întotdeauna.

Nici toamna nu era mai puţin generoasă în daruri cu aceste cuminţi şi aparent nepăsătoare arătări care erau, pentru el, dealurile locurilor natale. Totul debuta prin învechirea verdelui care, în procesul de maturizare, aluneca în tonuri de galben pentru ca apoi, mai cu seamă prin locurile în care dealurile adăposteau, susţineau şi hrăneau cu dărnicie pe spinările lor împovărate codrul sau livezile pline de arome, de culoare şi de rod, să treacă din tonuri de galben în ruginiu sau roşu aprins, spectacol atât de măreţ încât, uneori, ochiul îşi ferea privirea de atâta strălucire şi culoare. Acest spectacol se derula peste zile ca o frumoasă iluzie, ca o aparentă plăsmuire ireală ce se termina în desfrunzirea arborilor dragi şi îngroşarea covorului de materie vegetală ce se aşeza protector, pe pământ, ca o plapumă menită să-l apere de frigul viitor al iernii.

Unde nu era codru erau livezi și vii, pline de parfumul fructeloşi al r strugurilor, toamna aducând cu ea o uriaşă pensulă, parcă, grație căreia colora totul în tonuri de maro-ruginiu, și asta până la venirea zăpezii atotnivelatoare... Toate aceste transformări făceau parte din viaţa dealurilor atât de dragi, pe care le-a privit toată viaţă cu nostalgie, cu nesaţul celui însetat și care le-a descoperit ca pe nişte izvoare de linişte şi înţelepciune care nu aveau semeţia şi trufia munţilor de piatră, dar nici întinderea uniformă şi plată a şesurilor bătute de vânturi şi de ploi ori inundate de soarele pârjolitor al unor veri toropitoare, locuri pe care, deşi le-a colindat şi înfruntat de multe ori, nu a putut să le înţeleagă şi să şi le aproprie niciodată.

Uneori, vara, după ploi torenţiale violente, pe trupul dealurilor se prăvăleau uriaşe şuvoaie de apă ce săpau şanţuri adânci, adevărate riduri ce brăzdau feţele netede ale prietenilor săi, lăsând urme dure, smulgând din trupul încremenit mari hălci de pământ roşcat şi depozitând la bază adevărate movile de ţărână fină, spulberată în colb învârtitor în perioadele uscate şi uneori secetoase ale verii.

Pe el îl întristau toate aceste transformări şi suferea cu sinceritate pentru rănile urâte pe care le percepea ca pe nişte cicatrici adânci ce nu se închid niciodată. În alte dăţi, vedea cum trupul greu, masiv şi aparent indestructibil al dealului se rupea sub apăsări şi dureri a căror cauză nu a înţeles-o şi nici nu a vrut să admită vreodată că este perfect justificată. În cursul acestor dezmembrări dureroase dealurile luau în curgerea lor la vale, case, păduri sau livezi, tot ceea ce ţineau pe trupurile lor uriaşe. Pentru el, ca şi pentru săteni,

asemenea întâmplări aveau dimensiuni dureroase, ele făceau oamenii să-şi aducă aminte de sfârşitul lumii şi erau primite ca nişte pedepse colective, cu proporţii şi dimensiuni apocaliptice. Uneori, înălţau rugi de apărare, adevărate strigăte disperate după ajutor şi căutau explicaţii în greşelile şi răutăţile săvârşite de ei între ei sau în relaţie cu lumea din jur, forme incipiente, total neconştientizate ale preocupărilor pentru mediul înconjurător ce vor constitui mari griji pentru nepoţii şi strănepoţii lor.

Târziu, în anii bătrâneţii, el, care lucrase în prima sa tinereţe la tăiere de pădure, exploatată atunci sistematic şi cu grija de a nu distruge totul, nu ca azi!, când a constatat cu tristeţe furia barbară și nimicitoare a oamenilor care, reprimind pădurile în posesie, au început un proces nemilos de tăiere, dezvelind trupul de mantia sa protectoare şi lipsindu-l de forţa rădăcinilor care îmbrăţişau şi asigurau unitatea masei de pământ ce constituia dealul. După ce au fost dezvelite pantele uşor accesibile, dealurile din jurul satului afectate de aceste nesăbuinţe omeneşti s-au rupt dureros, căscând mari prăpăstii între ele şi restul pădurii, blocând accesul la ce a mai rămas, parcă într-un disperat efort de autoapărare şi avertizare a prăpăditilor de oameni care, din prieteni şi vizitatori dragi se transformaseră în duşmani înverşunaţi, plini de disperare şi ură distrugătoare.

Dealul era inseparabil de structura mentală a acestor locuitori, el devenind uneori un lait motiv al gândirii, alteori un obiect al contemplării, fiind admirat chiar şi atunci când era perceput ca un element nepăsător, insensibil şi duşmănos faţă de viaţa şi de grijile lor. Gheorghe îşi amintea de serile de vară din adolescenţă, când unul dintre prietenii săi, Samson al Anicăi, doinea, urcând pieptul unui deal, spre o tainică întâlnire de dor, iar din cântecul lui Samson el a reţinut, rostită cu trăire intensă, însăşi descrierea dealului: *Dealule cu pietricele,/ Eu te urc cu dor şi jele,/ Dealule cu bolovani,/ Eu te urc cu mulţi duşmani*..., versuri ce scoteau în evidenţă, pe de o parte, dimensiunea şi importanţa dealului în raport cu mulţimea de pietricele, dar şi rolul lui de spaţiu de referinţă, de loc îndrăgit, de mediu familiar şi de confesor, căruia putea să-i încredinţeze, întocmai ca unui preot, la spovedanie, fără teama că va fi trădat, suferinţa lui de flăcău îndrăgostit, neliniștea nedefinită clar că nu îi va fi pe deplin împărtăşită iubirea, dar şi opoziţia propriei familii care nu ar fi fost de acord cu fata aleasă.

Toate aceste reprezentări şi impresii personale, conturate în imagini uneori foarte clar definite şi în culori precise, alteori fulgurante, vagi şi schimbătoare, dar întotdeauna încărcate de semnificaţii şi sugestii, au făcut parte din zestrea mentală a lui Gheorghe, l-au îmbogăţit şi l-au însoţit pe drumurile sale, au reînviat şi tainic l-au hrănit, apărându-i adesea în minte, de multe ori sub incidenţa unor impulsuri exterioare, venite din jur ori sub impactul unor fragmente de conversaţii cu oamenii întâlniţi, întotdeauna însă acţionând asupra firii şi al spiritului său, benefic și ocrotitor. Dealurile...

Corespondențe

de **Carmen Mușat-Coman**

Dragă Române,

Azi-dimineață, m-a lovit un fragment de știre – Legea Pensiilor* a fost votată fără ca măcar un vot să fie împotrivă. 197 de voturi au fost pentru, 70 de abțineri și nici un vot, *nici unul* împotrivă. Și tot azi-dimineață, m-a lovit adevărul: suntem pe cont propriu. Singuri. Noi cu noi. Noi cu copiii noștri pe care-i sfătuim să-și caute viața în alte zări. Noi cu părinții noștri bolnavi pe care nu-i vrea nici un spital și nici un doctor. Noi cu dările, gunoaiele, vecinii cu manele, mașinile ce ne calcă pe verde, noi cu cărțile, florile, dragostea, ura, compasiunea, frustrarea. Noi cu noi. Noi, ăștia micii care ne vedem de treabă și încercăm să facem bine, să fim politicoși, să adunăm o sticlă goală de jos, să ne implicăm civic. Piața Victoriei e un subiect sensibil, nu-l abordez, dar nici nu am auzit să fie proteste.

Eu nu știu cum va mai fi. Pe cine vom mai vota. De votat vom vota și așa și trebuie, cu toate dezamăgirile ce vor veni sau nu. Doar că azi-dimineață m-a lovit clar evidența. În momentul de față noi, cetățenii simpli, ăștia de-și plătesc dările, de se zbat să-și trăiască viața frumos, deci noi suntem doar noi cu noi.

Și atunci de ce-ți scriu, măi, Române? Pentru a te ruga să-ți îndrepți atenția, compasiunea, dragostea asupra semenului tău. Asupra celui de lângă tine. Ai grijă de familia ta, căci ea e ce ai tu mai de preț pe lumea asta. Ai grijă de locul în care stai, să fie curat, căci acolo îți trăiești viața și nu ai decât una. Vezi mai departe de ușa apartamentului, că și acolo e tot viața ta. Fă gesturi simple, cum ar fi să cedezi locul în metrou unei doamne în vârstă. S-ar putea să te refuze, dar insistă. Nici ea nu e obișnuită cu astfel de gesturi. Poți zâmbi vânzătoarei de la magazin, eu știu ce înseamnă să stai 12 ore în spatele unei tejghele cu cărți și să se uite oamenii cu dispreț la tine. Încearcă să-i tratezi pe cei din jurul tău – necunoscuți din trafic, de pildă – așa cum ai vrea tu să fii tratat. Respectă și vei fi respectat. La nivel micro. La nivel macro, la nivel de reprezentare politică, eu nu voi uita nicicând că nici măcar un parlamentar nu a votat împotriva pensiilor nesimțite și a dublării pensiilor. Voi merge la vot, dar nu că nu am așteptări, voi avea în continuare, însă azi-dimineață m-a lovit în frunte adevărul – suntem doar noi cu noi.

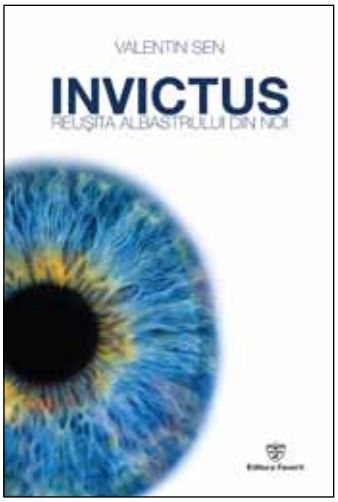
De-asta îți scriu, Române – în loc să ne încăierăm din cauza politicului, mai bine să încercăm să ne respectăm noi pe noi, noi, ăștia micii. Noi, oamenii. Prin gesturi mici. Putem începe prin a nu ne mai înjura pe aici, pe facebook, și prin a ne îndrepta atenția asupra celui ce trece pe lângă noi, poate are nevoie de o vorbă bună. *Trăiască nația!*, vorba lui Eminescu.

București, 27 iunie 2019

* Este vorba despre *Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice*, actualizată în 2019.

Cărțile FAVORITe

Valentin Sen, ***Invictus: reușita albastrului din noi***, Editura Favorit, București, 2019, 264 p. O elegantă invitație la antrenarea spiritului prin lectură, la analiza unor stări de fapt și

la autoanaliză, o carte de psihologie motivațională la prima vedere, o poveste de viață însă, la o parcurgere mai profundă, în care fiecare cititor se poate regăsi într-o mai mică ori mai mare măsură. Cartea – scrisă cu mână și talent de profesionist al comunicării prin cuvânt – este valoroasă nu atât prin bogăția documentării avute la bază cât a experienței și atitudinii interactive a autorului cu tot felul de oameni, de indivizi, de semeni și de caractere, de la cele mai comode și comune până la cele mai dificile și complexe, o paletă cazuistică suficient de bogată în diversitatea și profunzimea ei încât să-i permită să dea sfaturi de pe poziții amical-democratice și uneori confesive, ca între prieteni vechi, deci nici pe departe din postura doct-profesională specifică unui „lacehu de catedră”, ca să zic așa, care uneori uită cine în slujba cui se află, adică el în slujba studentului (elevului) sau viceversa.

Un discurs echilibrat, luminos, care tocmai de aceea nu trebuie receptat precum predica de duminică din amvon, ceea ce nu-l împiedică să rămână un reper în pregătirea noastră pentru viață – vorbesc de cei care încă mai au de urcat multe trepte pe scara vieții încât să și folosească unul, măcar, din „învățămintele” desprinse de aici, și nu ascund că parcurgând-o cap-coadă în procesul redacțional, mi-a trecut prin minte că pentru unii dintre cititorii mai tineri ar putea deveni și rămâne o carte esențială în luarea unor decizii. În orice caz, *Invictus* se anunță o carte de mare actualitate și neperisabilă, cu atât mai mult cu cât este perfectibilă, provocatoare în același timp și suscită contradicții, ca de pildă la p. 29, acolo unde autorul spune că „fiecare om a venit pe Pământ pentru a evolua și nu pentru a exista pur și simplu” ș.a.m.d., ceea ce e mai degrabă un deziderat decât un adevăr absolut, statisticile confirmând cert, până azi, că abia o mică proporție dintre noi suntem programați să „evoluăm”, în vreme ce marea majoritate avem ca principal țel să-i oprim pe ceilalți să evolueze prea repede... Și exemple ca acesta sunt mai multe, ca să nu mai spun că de unde până unde am venit noi, oamenii, pe Pământ? Cumva fiincă așa am vrut noi, sau mai degrabă am fost trimiși de către cineva anume, cu o misiune, ceva?... De aceea spun că e o carte incitantă, consistentă, profundă și valabilă pe termen îndelungat, deci nici vorba despre perisabilitate atâta vreme cât omul va rămâne „construit” din carne, oase și sânge, și nu din altceva, ca de exemplu din circuite electrono-optice, precum roboții. Și n-ar fi exclus ca până și roboții să fi interesați la un moment dat să se perfecționeze inspirându-se (și) de aici (!). În orice caz, trecând peste citatele cam prea stufoase din *Biblie* și aranjate drept motto la fiecare capitol, *Invictus* este o carte pe care mi-ar fi plăcut să o descopăr pe vremea când eram adolescent, maximum până la 30 de ani, când mă mai puteam corectat cât de cât, asta presupunând că aș fi și ținut cont de ceea ce aș fi citit aici.*

Foto: Cristian Andrei

Cristina Soare, ***Atunci când am atins infinitul***, Editura Favorit, București, 2019, 78 p. Ce urmează după ce – presupunând că, practic vorbind, este posibil așa ceva – ai atins infinitul? Este ceea ce mi-a trecut prin minte să o întreb pe Cristina Soare imediat cum am dat cu ochii de titlul plachetei prezentate pentru publicare – de fapt, pentru debut absolut – la Favorit... „Un alt infinit” probabil că ar fi sunat răspunsul, așa că nu am mai întrebat-o, plus că, m-am gândit, urma să aflu ce și cum trecându-i în revistă lirica și, totodată, încercând să-i descifrez, să-i înțeleg și să-i accept ori combat sursele de inspirație, obsesiile și visurile, gândurile, tehnica de lucru și așa mai departe, într-un cuvânt, mecanismul care i-a declanșat dorința de a ieși din ea abia acum, la relativ matura vârstă de patruzeci și... de ani, adică pragul perfect pentru orice om de a o lua din nou de la capăt și totuși, dacă ar fi să ne raportăm la marii poeți ai lumii gen Lermontov ori Eminescu al nostru, de a cam încheia socotelile cu viața pământească, de acum urmând să trăiască efectiv în planul celălalt, exclusiv metafizic, finit și infinit deopotrivă.

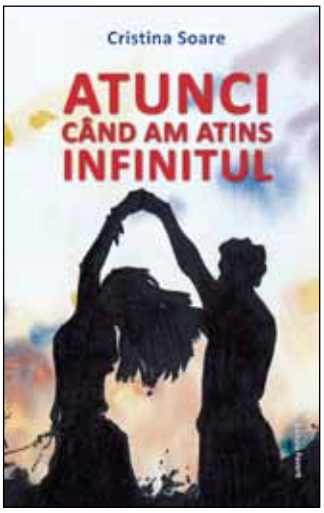
Cum „ești nebun” dacă încerci să le înțelegi și să le pătrunzi pe toate câte sunt pe lume, vorba Poetului, să trecem la esența simplă și pură a problematicii noastre, conservând pentru mai târziu, poate, ideea încercării de găsire a unui răspuns mulțumitor la întrebări care, altminteri, ar putea deveni obsedante și cam atât...

Prin urmare, „am venit pe lume în anul 1976, la Caracal (Olt), în Vinerea Mare sau «Vinerea ouălor», după cum spunea mamaia Ana..., de Sfântul Gheorghe, purtătorul de biruință, din doi părinți modești, Mitică și Maria”.

---

* *Fragment din „cuvântul” rostit cu ocazia lansării de la Librăria „Mihai Eminescu” (București, 11 octombrie 2019).*

Așa sună „declarația autobiografică” a poetei noastre solicitată în mod anume pentru conturarea prezentării de față, una nu obligatorie, bineînțeles, însă cumva necesară pentru orice tânăr scriitor scos în lume de Favorit și care nu are nimic de ascuns în afară de timiditate și de modestia specifică celor aleși, eventual. O fată din câmpia nemărginită a Oltului, aș zice, atât de cunoscută mie însumi și care îmi aduce-n prim-plan de fiecare dată când o percep ca atare, adică fie și sub formă scrisă pe hârtie, imaginea fabuloasă a copilăriei. O poetă cu lumina-n priviri și vibranta dorință de libertate în vers,

care se exprimă ușor și tandru, simplu și totodată profund, când gravă, când suavă, când șovăielnic-rătăcită prin labirintul incertitudinilor comune tuturor îndrăgostiților lumii, când ludic și copilăros, cu inocența specifică omului care nu are nimic de ascuns, dimpotrivă. La intersecție de stiluri – clasic și modernist, chiar postmodern –, deci încă în căutare, nefixată definitiv pe un făgaș anume, cu un discurs nepretențios în genere (ceea ce nu e rău!), uneori chiar facil – nici pe departe însă condamnabil pentru un „ucenic” –, Cristina Soare intră la inima oricăruia dintre iubitorii poeziei actuale în primul rând prin sinceritatea și prin optimismul devoalate încă din primele versuri, ceea ce conferă iluzia că este atinsă de aripa unui înger generos, zâmbitor și gata oricând să-i arate drumul către liman, *stricto sensu* vorbind aici către… marginea de sus a infinitului infinit, a „infinitului albastru”, „divin” sau oricum i se pare că ar fi acesta în clipa fastă a „capitulării” în fața cerului plin de stele, de pildă: *În ochii tăi/ privirea/ e ca o doină lină/ ce doru-și tânguiește/ în poala înserării./ Și-n liniștea divină/ pământu-ncremenește/ căci stelele timide/ își nasc pe rând menirea/ de-a nu îți da uitării/ în lunga veșnicie/ tot dorul și iubirea* (*În ochii tăi*, p. 71).

Uneori mai puțin sigură pe armele ei, alteori orgolioasă și în stare să iasă la luptă cu lumea, cu necunoscutul din ea, cu oricine, Cristina Soare nu uită să rămână poetă, dăruindu-ne cu grație versuri încântătoare și calde, inspirate și deloc forțate, ceea ce ne face să credem că, având în vedere și experiența de viață acumulată până acum, la care se adaugă măestria încă în curs de șlefuire a omului de litere, ne vom mai întâlni pe undeva, dacă nu pe tărâmul poeziei, cel mai probabil al prozei de largă respirație, unde mi se pare că are și talentul, și forța, dar și material epic suficient cât să atingă un nou infinit, dacă nu la fel de cert ca în placheta de față, în orice caz, la fel de fast, plăcut lui Dumnezeu și nouă, pasionaților de literatură bună... Fapt pentru care ne face plăcere să-i dorim încă de pe acum succesul deplin pe care îl merită.

Ioan Adrian, ***Dans de florar***, Editura Favorit, București, 2019, 234 p. Inspirat de frumuseţea lumii – exterioare şi deopotrivă interioare –, cu ampele rezonanţe decupate din mitologia greacă, îndeosebi, uneori mai profunde, alteori simple şarje lirice închinate iubirii, poetul Ioan Adrian reuşeşte un veritabil maraton unde unicul câştigător este exclusiv cititorul, atât. Cu condiţia să reziste până la capăt.

În ceea ce-l priveşte pe autor, acesta a câştigat deja în clipa când a luat decizia să-şi încredinţeze opera judecăţii noastre, uneori subiectivă, desigur, niciodată însă gratuită şi

nesinceră. Fiindcă nu oricine, mai ales în ziua de azi, citeşte o carte de poezie. Una relativ masivă, densă şi solicitantă... Cartea unui rebel cuminţit, tot atât de (ne)liniştit pe cât este de convins că mesajul său va ajunge acolo unde trebuie.

Ion Mina, ***Gânduri şi flori***, Editura Favorit, București, 2019, 196 p. Inginer agronom de profesie, intrat în câmpul muncii către finele anilor ´70 în fierbintea şi fascinanta câmpie teleormăneană, poet de când se ştie însă, cu un nume parcă predestinat, Ion Mina îşi face debutul în volum, iată, la o vârstă când mulţi dintre combatanţii indiferent în ce domeniu tind să-şi pună armele-n cui... Editura noastră, desigur, a mai debutat astfel de poeţi întârziați – amiralul Eugen Laurian, de pildă –, fiecare caz în parte fiind unul cât se poate de particular, însă departe de a face obiectul unui studiu aparte şi, mai ales, aici, în economia acestei pagini, ţin să subliniez totuşi că în ambele cazuri este vorba de o inevitabilă şi, vreau să cred, corectă prioritizare, câştig de cauză având iniţial cariera profesională. Cu toate acestea, remarcabil rămâne faptul că, în ciuda deceniilor scurse între timp – condiţie suficientă prin ea însăşi, în cele mai multe dintre situaţii, pentru abandonarea acestui vis nebun şi frumos, totodată, ecou al tinereţii neliniştite şi al primelor iubiri – şi asumându-şi întreg riscul reintrării în jocul muzelor atât de târziu, la o vârstă când majoritatea poeţilor lumii sunt deja consacraţi în mediul lor comun, dacă nu într-un cerc foarte larg, Ion Mina găseşte suficiente resurse încât să atingă, iată, şi această a doua pistă esenţială a devenirii lui, ceea ce înseamnă că are nu doar curaj, ci înainte de orice că nu i s-a atrofiat nimic din mentalitatea de poet înnăscut care este. […]

De altminteri, chiar dacă nu sunt evidenţiate expres, ci intercalate după cum i-au venit la mână, toate aceste condiţionări arătate mai sus au generat în sufletul poetului stări care mai de care mai provocatoare, cu repercusiuni directe în plan creativ, astfel că, pe lângă „ciclul” pur şi simplu decupat din natură cu tot ceea ce ţine de aceasta, de la flori la zăpezi şi anotimpuri până la faună şi car cu boi şi care trimite, pe undeva, la pastelurile – fie acestea şi mai atipice – regăsite la Vasile Alecsandri, întâlnim la Ion Mina o

paletă cromato-lirică vastă, care dacă nu impresionează printr-o estetică metaforică, impune prin varietate şi prin forţa observaţiei, prin idee şi chiar dacă uneori mai şi exagerează, prin mesajul profund moral, sincer până la autoflagelare şi de aceea credibil. Şi cu toate că e mai puţin izbutit, dincolo de „ciclul" închinat iubirii ființei care i-a fost aproape și l-a făcut fericit (mama, bunica, eventual soţia etc.), al treilea şi unul dintre cele mai „grele" este „ciclul patrioticelor", cu pendulările stânga-dreapta când împins de o irepresibilă revoltă împotriva stării de fapt – de

unde poeziile gen *Tatuaj* (p. 139) sau *Protest* (p. 156) –, când lăsând frâu liber unor refulări generate de vreun comentariu ori eveniment prizat la jurnalul de ştiri de la TV, din ziar etc., gen *Dor de Basarabia* (p. 92) – dublată de *Basarabia înstrăinată* (p. 169) –, *Ţara cu dor de copii* (p. 101), *Durere de ţară* (p. 140), *Pădurile noastre* (p. 25), reverberată din copilărie (*Colectivizare blestemată*, p. 171), rodul exaltării de moment (*Trăiască România!*, p. 17), de regulă însă trăgându-şi seva dintr-o altă mai veche dragoste a domnului inginer, şi anume Istoria României, azi în rol de Cenuşăreasă în şcoala românească, mai ieri însă suprasolicitată, cu rezultate mai bune şi mai puţin bune în plan pedagogic, de unde poate şi puseurile suav-patriotarde întâlnite la poezii precum *Podul lui Apolodor* (p. 13), *Patrie prea mult râvnită* (p. 148) ş.a.m.d., nu mai stăm să le contabilizăm pe toate cu excepţia, poate, a celei intitulate *Dor de Vlad Ţepeş* (p. 44), care la o primă vedere face trimitere la un poem vast şi mult cunoscut al marelui Mihai Eminescu, însă în afară de simpla trimitere, în rest este cât se poate de particular...

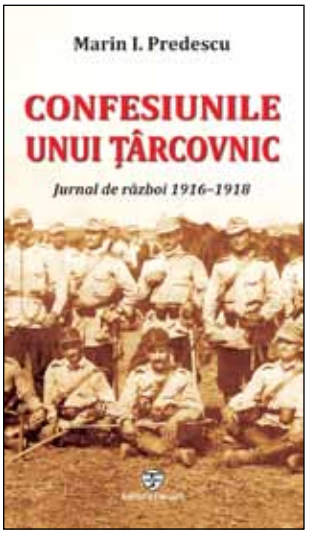
De fapt, la o sumară trecere în revistă, lirica lui Ion Mina pare să-şi tragă seva şi din câţiva clasici ai literaturii noastre, în afara celor deja numiţi mai adăugându-i pe Ion Minulescu (poezia *Marea Marmara*, p. 38), pe George Topârceanu şi, nu în ultimă instanţă, pe Alexandru Depărăţeanu; ar fi o mare eroare să credem însă că Ion Mina ar fi „împrumutat" cine ştie ce de la toţi aceştia, nici măcar la modul întâmplător, atâta vreme cât sursa primară – de care aminteşte în chiar titlul cărţii, şi anume florile –, natura în genere, pământul cu toate ce-i aparţin etc. se află chiar în pragul casei natale, suficient să deschidă fereastra, să privească soarele şi să scrie ce simte...

Iar concluzia care se impune de la sine este că, deşi perfectibilă, cu unele versuri care parcă sar de pe şine ici-colo, placheta *Gânduri şi flori* promovează în rândurile poeţilor teleormăneni, şi aşa deloc subţiri, încă un scutier de nădejde. Cu atât mai mult cu cât ideile puse în discuţie cu mijloacele la îndemână de Ion Mina nu doar că sunt demne de reţinut (mai ales pentru aceia dintre noi care provenim din mediul rural, de unde sunt împrumutate majoritatea reperelor existenţiale puse-n „cântec" – de la florile de câmp şi păsările din pădure la sărbătorile religioase, de la codrul de pâine la firul de busuioc şi gutuia din geam, de la jocurile copilăriei şi succesiunea anotimpurilor până la aparent banalul corcoduş), ci, îndeosebi, fiindcă, la rândul lor, pot să germineze alte idei, câmpuri de atac în Marea Bătălie a Poeziei şi aşa mai departe.

Poetul generaţiei sale – unul venit din provincie, nu trebuie omis acest amănunt –, Ion Mina poate face o figură dintre cele mai frumoase, dacă nu cumva a spus tot ceea ce avea de spus exclusiv aici.

Îi doresc să rămână veşnic tânăr, îndrăgostit de frumuseţile care-l inspiră şi să nu neglijeze proza. Căci dacă un prozator mai greu se transformă în poet, viceversa a fost întotdeauna valabilă.

Marin I. Predescu, ***Confesiunile unui ţârcovnic***, Editura Favorit, București, 2019, 218 p. (cu ilustrații). Din opera lui Marin I. Predescu (1891–1979) – gazetar, cântăreţ bisericesc (ţârcovnic), „băiat subţire", de București, între altele şi militar de ocazie, ajuns până la gradul de căpitan în rezervă al armatei române în preajma celui de-al Doilea Război Mondial – interesează cu precădere „povestirile din ţinere de minte" şi „notiţele" sale din Primul Război Mondial (1916–1918), cum ar veni „miezul" a ceea ce este, de fapt, marele său roman autoreferenţial intitulat în vara anului 1963, când începe să se contureze pe deplin, *Cum am trăit în ţara veche*, autorul semnând „Marin al Logofătului" şi fixându-l pe trei mari secvenţe romaneşti (mai practic să le spunem... „subromane"!), chiar patru, în ordine cronologică, începând cu acela al copilăriei şi al anilor tineri, în

genere – inclusiv perioada formării ca ţârcovnic, ucenicia la strană şi slujirea unor oameni avuţi, motiv numai bun pentru a zugrăvi, în stilul său captivant-persuasiv, una dintre faţetele nu tocmai ortodoxe ale Bisericii timpului populată de specimene foarte pitoreşti precum mitropolitul Atanasie Mironescu (1856–1931), alias Atanasie „Casanova", „Prinţ al Bisericii" şi, totodată, un veritabil „Mefisto" modern –, după care vine „subromanul" armatei (cu tot cu războiul mondial, eveniment care-l surprinde pe autorul nostru în plină efectuare a stagiului militar la „călăraşi cu schimbul") şi, în sfârşit, „subromanul" căsătoriei, eventual acela al travaliului socio-profesional, aici incluzând şi latura publicistică, didactică, dar nu numai, cel mai consistent dintre toate însă care nu face, deocamdată, obiectul demersului nostru editorial...

Strict referitor la „subromanul" armatei (editat la iniţiativa noastră, ţinem să subliniem), axat pe „notiţele din campanie", precizăm de la bun început că – deşi pare un exerciţiu de formare sau mai degrabă de menţinere

a deprinderilor cronicăreşti – şi acesta este conturat cu înnăscut talent narativ, cursiv, sincer şi cu mare curaj, în ciuda amănuntului că narațiunea poartă cu sine, şi nu involuntar, şi un fel de umbră revendicativă, autorul vizând o tardivă punere la punct, chiar răzbunare împotriva unor stări de fapt şi, îndeosebi, a ofiţerilor care i-au făcut zile fripte cât a fost militar în termen la Caracal (ca de pildă locotenentul Constantineanu Nicolae, cel „nervos şi brutal ca un cimpanzeu"), unghiul de atac fiind acela al românului de condiţie medie fără vocaţie de soldat, pentru care armata nu a reprezentat nimic altceva decât o „grozavă «instituţie» de... ucidere a sufletului". […]

Mulţumim şi pe această cale colonelului (r) Virgil Catrinoiu, unul dintre moştenitorii de drept ai lui Marin I. Predescu, care a facilitat intrarea în colecţia revistei „ProARME" a xerocopiei jurnalului preluat acum, iată, de Editura Favorit, interesată, aşa cum precizam, deocamdată, de partea strict referitoare la războiul în care România a fost angrenată acum un veac. „Jurnalul", ţinem să subliniem, este cu atât mai valoros cu cât aparţine unui grad inferior, a cărui perspectivă nudă, într-un fel, şi originală fără îndoială, completează în mod fericit literatura memorialistică inspirată de Războiul Reîntregirii României finalizat, pentru noi, prin Marea Unire de la 1 Decembrie 1918*, eveniment de la care s-au împlinit, iată, o sută de ani acum, la începutul lunii decembrie.

Dan Gîju, editor

* Între toate jurnalele, notiţele şi însemnările militarilor români participanţi la Primul Război Mondial, ale politicienilor şi, în genere, ale oamenilor de litere ai vremii, probabil că prim-planul îl deţine, şi încă de departe, *Jurnalul reginei Maria*, urmat de *notiţele* generalului – ulterior mareşal – Al. Averescu, apoi al lui Constantin Argetoianu, al lui I.G. Duca şi multe altele. În ultima vreme, au mai ieşit la iveală *Jurnalul unui medic militar* (Raul Dona, Editura Humanitas, 2018), al lui Gheorghe I. Brătianu, dar şi altele de mai mică anvergură, toate însă completând de o manieră mai mult decât onorabilă patrimoniul spiritual românesc relativ la această primă mare conflagraţie a secolului trecut.

CARTEA CĂRŢILOR DE... ARAMĂ

de **Vasile Moldovan**

Comoara din adâncuri

După moartea unui scriitor, opera sa, dacă nu e definitiv uitată, trece printr-un con de umbră. Este expediată, dacă ne exprimăm în termeni I.T., la rubrica „Arhivă". Devine, cum ar spune Alexei Mateevici, „o comoară în adâncuri înfundată", cum a fost o lungă vreme însăşi poezia *Limba noastră*. O comoară de care ştiu puţini iniţiaţi, publicul larg având doar o idee vagă despre tainica ei existenţă.

Opera scriitorului militar Ion Aramă nu a făcut excepţie de la această stare de fapt. După trecerea sa la cele veşnice, a urmat un răstimp, de peste un deceniu, în care au apărut doar câteva articole ocazionale despre viaţa şi opera sa, alcătuită din 30 de volume de lucrări originale şi nouă de traduceri. Asemenea oricărei opere de valoare, şi comoara tăinuită rămasă de la Ion Aramă a fost scoasă la lumină.

Începutul l-a făcut însăşi fiica scriitorului, doamna Marina Quarticelli Aramă, stabilită din anul 2002 în Statele Unite ale Americii. Îndurerata fiică a scris poezia *Moartea tatălui meu*, pe care a publicat-o în revista „Lumea militară".

Familia Aramă

În acţiunea de valorificare a moştenirii literare lăsate de scriitor, întreaga familie s-a alăturat doamnei Marina Quarticelli. Doamna Maria Aramă, soţia scriitorului, fiul Ştefan Sorin Aramă şi nora Victoria Aramă, medici, precum şi ginerele Sheridan Vernon, locotenent în retragere în Armata Statelor Unite ale Americii. Aşa că anul 2017 poate fi considerat pe bune unul al scriitorului Ion Aramă. Revirimentul s-a întâmplat după 13 ani de la trecerea în nefiinţă a scriitorului. Ca şi la Pronosport, numărul 13 s-a dovedit încă o dată aducător de noroc.

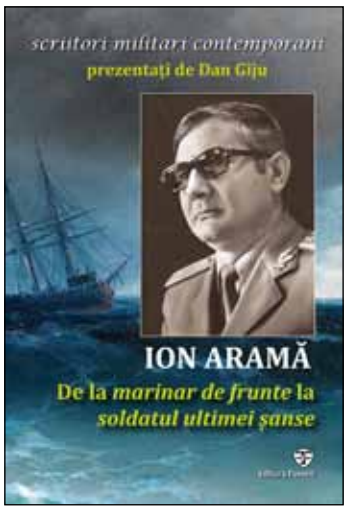
Tezaurul scos la lumină

Prin efortul comun, urmaşii scriitorului au reeditat două dintre lucrările de aur ale lui Ion Aramă, la Editura Univers din Bucureşti. Deşi ambele au avut la prima ediţie tiraj de masă, 46 000 de exemplare, era imperios necesară reeditarea lor, după 30 de ani. Este vorba de romanele *Trecătoarea de fier* – care surprinde participarea Armatei Române la Primul Război Mondial, între 27 august 1916 şi 13 august 1917, când are loc contraofensiva de la Oituz – şi *Câmpia de foc*, a cărui acţiune se petrece în crâncena încleştare de la Mărăşeşti. Reeditarea celor două romane a fost gândită ca un omagiu adus ostaşilor români care au luptat cu eroism în triunghiul de foc Mărăşti-Mărăşeşti-Oituz, la împlinirea unui veac de la evenimente. Ele prefaţează în chip fericit amplele acţiuni culturale care au marcat sărbătorirea Centenarului României Mari. Tipărirea şi difuzarea celor două cărţi a avut loc în iunie 2017, ca în septembrie acelaşi an, Ion Aramă să fie comemorat, la Constanţa, cu toate onorurile care i se cuvin pentru opera sa, cu prilejul întâlnirii promoţiei 1954 de liceu militar de marină şi 1958 a Şcolii Superioare de Marină. Cu acest prilej, s-a organizat şi vernisat o expoziţie cu cărţi şi documente din arhiva scriitorului, cu fotografii şi obiecte care i-au aparţinut, puse la dispoziţie de familie.

Totodată, au fost prezentate cele două lucrări reeditate şi revista „Marea Noastră", în care fiica sa a publicat un amplu articol despre omul Ion Aramă şi opera sa. În aceeaşi perioadă, familia Armă a sprijinit material şi a asigurat în bună parte documentarea primei monografii dedicate scriitorului mării, *Ion Aramă – De la marinar de frunte la soldatul ultimei şanse* (Editura Favorit, 2017, autor Dan Gîju), apărută în seria „Scriitori militari contemporani".

Destine paralele sau afinităţi elective

După cum mărturiseşte Dan Gîju, în *Cuvântul-înainte* al cărţii, au existat o seamă de afinităţi şi de coincidenţe între autorul şi eroul monografiei. Astfel, ambii au urmat acelaşi liceu militar de marină, la o distanţă în timp de 29 de ani. Ciudată întorsătură a destinului, la încheierea celor patru ani de liceu militar de marină, şi Ion Aramă, şi Dan Gîju au fost declaraţi inapţi pentru navigaţia pe mare, din cauza miopiei. De, citiseră prea mult! Aşa se explică faptul că în loc să ajungă la demnitatea de comandor, grad râvnit de orice ofiţer de marină, au ajuns la gradul de colonel, grad specific trupelor de uscat. Ion Aramă – colonel de infanterie, Dan Gîju – colonel de căi ferate. Ambii scriitori numără la activ peste 30 de cărţi, şi unul, şi celălalt au îndeplinit funcţii de răspundere în cadrul presei militare şi al Editurii Militare. Există i o deosebire însă şi anume aceea că scriitorul Ion Aramă a rămas fidel marinei militare până la sfârşit, pe câtă vreme Dan Gîju a scris ocazional despre marinari, în special atunci când răspundea de rubrica Forţele Navale, în cadrul ziarului „Observatorul militar”.

Destine paralele sau afinităţi elective? Toate aceste coincidenţe şi afinităţi elective explică faptul că monografia a fost scrisă într-un timp record şi în spiritul adevărului, cunoscut în mod direct şi mediat prin studiul aprofundat al operei şi prin documente de arhivă, Una din calităţile lucrării este ilustraţia bogată şi diversă asigurată de Dan Gîju şi familia Aramă. În monografie se vorbeşte deopotrivă despre om şi opera sa. Întrebat cândva la care cărţi ţine mai mult, Ion Aramă i-a răspuns ucenicului devenit confrate de condei, fără să ezite, *Trecătoarea de fier*, *Ultima redută*, *Câmpia de foc*, *Detaşamentul Călina*, *Nu trage Sahib!*, *Soldaţii ultimei şanse* şi, nu în ultimul rând, *Cu bricul Mircea în jurul Europei*. Evidenţiind calităţile acestor lucrări, Dan Gîju nu ezită să-şi exprime rezerva asupra unor lucrări mai puţin reuşite sau care poartă mai mult sau mai puţin pregnant amprenta epocii revolute în care au fost scrise.

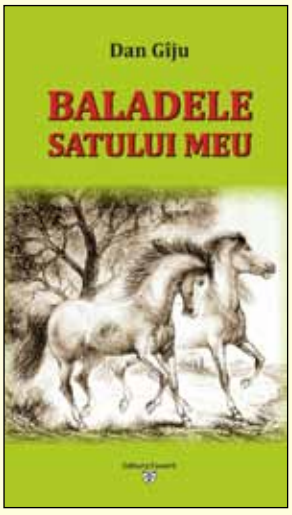
Despre omul Ion Aramă, denumit de colegi şi fani „Dom Profesor”, autorul cărţii concluzionează că a fost „scriitorul militar cu cel mai frumos caracter din câţi am cunoscut vreodată, pe cât de educat şi echilibrat ca om şi profesionist al cuvântului, pe atât de respectat în breasla şi generaţia sa [...], forţa lui de expresie, atâta câtă este, cu greu va mai putea fi egalată de un scriitor militar de la noi în deceniile ce vor veni.”

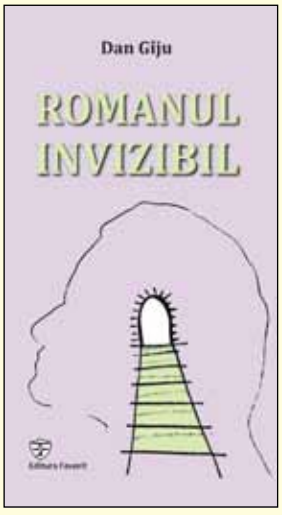
Carte a cărţilor scrise de Ion Aramă, prezenta lucrare prezintă o pildă demnă de urmat deopotrivă de alte familii ale scriitorilor trecuţi în lumea celor drepţi şi de alţi scriitori militari. Dacă nu punem noi în lumină operele confraţilor dispăruţi, atunci cine?

Alte cărți FAVORITe

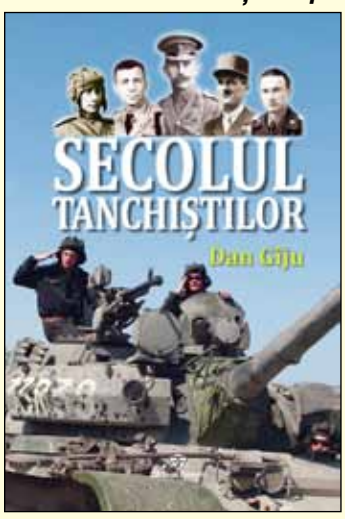
În 2019, scriitorul meu Favorit, Dan Gîju, a publicat nu mai puțin de patru cărți, un fel de careu de ași, toate la Editura Favorit, astfel: ***Baladele satului meu*** (86 p.), dedicată satului natal (Dideşti, Teleorman), care în 2019 a împlinit 500 de ani de la prima atestare documentară (6 mai 1519, Neagoe Basarab), ***Romanul invizibil*** (184 p.), al cărui titlu vorbește de la sine, ***Ziua cea mai neagră a indienilor cu două pene*** (File din biografia asului Dan Vizanty, cuvânt-înainte de Ana Maria Vizanti, 302 p., cu ilustrații) și nu în ultimul rând ***Secolul tanchiștilor*** (408 p., cu ilustrații). Ne oprim la această din urmă carte, care celebrează împlinirea unui veac începând din 1919 de când armata română a fost dotată, printre primele din Europa și în lume, cu această redutabilă armă (tancul) și reproducem un scurt citat care aparține regretatului colonel Gheorghe Cojocea, fabulos personaj și tanchist de poveste descoperit de Dan Gîju, care spunea: „Strategii de cafenea cântă deja prohodul armei tancuri, ştiu... După ei, arma aceasta este deja perimată azi, în era aviaţiei supersonice, a rachetelor balistice intercontinentale şi a tuturor celorlalte arme care au cam schimbat tabloul general privind războiul modern; în realitate, însă, ei neglijează un principiu elementar care nu s-a schimbat de secole, anume acela că un teritoriu nu poate fi stăpânit decât la sol.” Ca toate volumele importante editate de Favorit, și acestea patru se pot achiziționa de la Librăria „Mihai Eminescu” din București (comenzi inclusiv on-line pe www.librariaeminescu.ro).

Pușa Popa

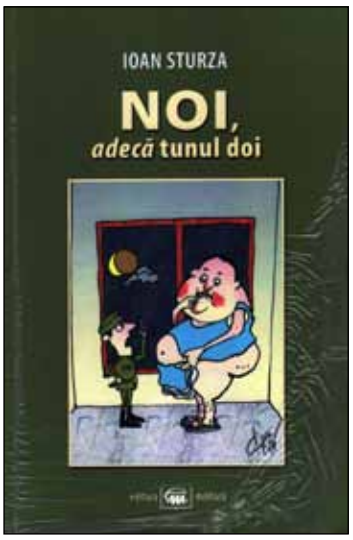

Din cărțile primite la redacție

Ioan Sturza, *Noi, adecă tunul doi!*, Editura Militară, București, 2016. Un fel de roman autoreferențial scris mai degrabă cu uneltele jurnalistului profesionist care a fost și rămâne colonelul (r) Ioan Sturza, bucureștean și dâmbovițean totodată, vara retras de regulă la „moșie”, undeva nu departe de Matraca... Mereu în front, cu verbul iute însă fraza cuminte, când lapidar, când mare risipitor de cuvinte și de idei „importate” din viața cazonă, Sturza reușește acum, pe final de carieră, să închege un prim volum mai mult decât valabil, cu dialoguri bine reglate și care ne determină parcă să regretăm că nu s-a decis ca să iasă la rampă mai devreme, măcar din anii când a pus tresa de maior, fiindcă e clar că ar fi avut ce relata, fie și romanțat. Cum nu l-am publicat niciodată în „ProARME”, ne îngăduim un decupaj mai larg din volumul citat, p. 138 și 141: „Odată ajunşi în faţa adjutantului Popescu, în fond adjutantul comandantului marelui divizion de elevi artilerişti (alcătuit din divizioane mai mici într-o şcoală de arme întrunite), au început alte nedumeriri ale noastre. Tot felul de şefi şi subşefi, încheietori, ajutori, înlocuitori, locţiitori... Subunităţi prea mari, greu de condus sau subunităţi prea mici, care ar trebui comasate. Dar, ceea ce ni se părea de neacceptat era faptul că ne conduceau şefi de la infanterie, chiar dacă infanteriştii erau mult mai numeroşi decât noi, artilerişti. Era clar că ne vor mai veni colegi, altfel nu se justifica numirea unui plutonier-major, şef peste o baterie când aveam deja un plutonier. Ba, chiar doi cu plutonierul Toncean! Ne dădeam cu părerea, în şoaptă, chiar acolo la apel, şefii fiind departe.

– La studiu putem discuta despre orice, dar nu aici, spunea Andreescu; fără a bănui nimic atunci, despre cazurile la care dezbaterile noastre vor căuta răspunsuri academice; unele elevate, reci, găsite chiar pe timpul apelului.

Procedând altfel, consideram numărătoarea noastră un timp pierdut. Şi de asta nu aveam nevoie. Elevii sergenţi-majori, plutonierii şi plutonierii-majori au «dansat» de un milion de ori mai mult decât noi, bobocii! Şi se vedea din prima luare la ochi! La defilare, la salut, la rapoarte. De aceea, toţi am acceptat că elevii din anii superiori ar merita respect pentru că erau mult mai buni decât *noi,* începătorii. Deocamdată!

– În pas de defilare sau cu cântec, anul trei şi anul întâi vor trece la programul de seară. Anul doi rămâne pe loc.

Sosise şi ajutorul ofiţerului de serviciu pe şcoală. Împreună cer repetarea apelului la elevii caporali. Vedeam pentru prima dată, după modelul din şcoală, dar la scară mică, ordinea piramidală a artileriei armatei. [...]

A cerut întâi plutonierului-major Arsintescu Romeo şi plutonierului Radoslavescu Mircea să se ocupe cu desfăşurarea programului de seară la plutoanele unu şi trei, apoi să-i ajute pe sergenţii-majori Pascu Ion şi Pătrăşcoiu Dan în organizarea minuţioasă a programelor de dimineaţă. Era ca o invazie a extratereştilor în bateria noastră!

– Să nu dureze peste sfertul de oră, seria! ordonă.

În faţa sa mai rămăsese sergentul-major Nariţa Cornel. Păreau că nu se cunosc, deşi făcuseră parte doi ani din acelaşi pluton. Privindu-i prin uşa deschisă a dormitorului, încolonaţi pentru a merge la spălător, sesizam o distanţă între ei pe care nu o înţelegeam.

– Tov sergent-major, puteţi prezenta model pe baterie, apoi pe viitorul divizion un program de seară/dimineaţă!? îi zice, folosind mai mult un ton imperativ decât unul interogativ.

– Deocamdată, nu! În cât timp trebuie să mă încadrez?

– Zece minute.

– În program: făcutul bocancilor, aranjarea pe taburet sau în dulap a ţinutei, duşul sau spălatul până la brâu şi pe picioare, deplasarea la/şi de la spălător, dezbrăcarea/îmbrăcarea ţinutei de zi, folosirea periuţei, pastei de dinţi şi a pieptenului, îmbrăcarea/dezbrăcarea pijamalei. În afara programului rămân: necesităţile fiziologice şi bărbieritul.”

Deh, amintiri, amintiri...

Ionel Dumitrescu, *Acum, la apel, seniorii!* (Editura AGIR, Bucureşti, 2019, 800 p. cu ilustraţii). Dincolo de subiectul abordat, importanţa unei cărţi este dată de valoarea autorului ca atare, de caracterul acestuia în primul rând, de experienţa de viaţă – inclusiv viaţa profesională – şi nu în ultimul rând de calitatea şi volumul muncii depuse în edificarea proiectului său, restul adjuvantelor nefăcând altceva decât să încununeze întreg eşafodajul de care discutăm. De aici plecând, îmi face plăcere să spun că am primit cu profundă satisfacţie manuscrisul impresionantului volum al II-lea al cărţii – nu neapărat foarte inspirat, dar la obiect intitulate – *Acum, la apel, seniorii!* (2019), pus la dispoziţie de nimeni altul decât coordonatorul său şi anume generalul-maior (r) Ionel Dumitrescu, relativ bine cunoscut, între timp, după ce am avut ocazia să-i citesc nu mai puţin respectabilul op autobiografic apărut cu titlul *La raport... soldatul şi generalul* (Editura AGIR, 2018, 584 p.). [...] Armă complexă, decisivă pe câmpul de luptă încă de la apariţia fenomenului război – şi nu că alte arme nu ar fi la fel de importante –, cu atât mai necesară azi şi în viitor, în era războiului electronic, nu mă miră că această carte axată pe viaţa transmisioniştilor-seniori, a căror odisee se întinde, practic, din anii celui de-al Doilea Război Mondial până relativ recent (şi din stepele Asiei până în deşertul Africii, fără a mai vorbi de poligoanele României

noastre), este atât de diversă şi eterogenă în structura ei pe cât este de cuprinzătoare. Nu doar stilistic şi din perspectiva unghiului de abordare, cât şi ca densitate de idei, de informaţii, repere tehnico-profesionale şi poveşti de viaţă. Ceea ce este perfect logic întrucât, deşi formaţi la aceeaşi şcoală şi animaţi de aceleaşi idealuri specifice generaţiilor postrăzboi, în esenţă, autorii – 58, per total, din cât am reţinut, dintre care 24 numai în volumul acesta, de nu cumva cifrele acestea trebuiesc cumulate! – au fost şi rămân ei înşişi diversităţi aparte, fiecare cu destinul său, cu ştiinţa şi ambiţia sa, cu împlinirile sale mai mult sau mai puţin demne de relatat şi, de ce nu, cu frustrările şi „secretele" sale în parte reflectate ici-colo, direct ori printre rânduri. Sunt detalii toate acestea şi altele multe care fac volumul şi mai provocator, demn de a fi cel puţin răsfoit şi citit fie şi în diagonală, că *da capo al fine*, la cât de descurajant se prezintă tomul aşa, la o primă evaluare, am dubii mari să încerce cineva din tânăra generaţie, cu excepţia cititorilor bine antrenaţi în sportul acesta, desigur, să-şi pună mintea cu... „micul monstr" de numai 800 de pagini, format manual. Personal, apreciez mult şi am citit totul cu satisfacţia unui consumtor de literatură beletristică şi, totodată, de informare, încântat pe alocuri de arta narativă a unora dintre coautori cu nimic mai prejos decât a romancierilor de profesie, de la inserturile semnate de generalul-locotenent Virgil V. Dobrin (cu deosebire am reţinut amintirile de pe front, cu observaţia că nu a spus mai nimic despre viaţa de prizonier la ruşi, dar asta e..., l-am ratat ca subiect de presă cât am fost ziarist, iar acum de unde să-l mai iei?, bine că a rămas prins în această carte şi în cele câteva articole apărute prin presa vremii) şi terminând cu generalul-maior Neculai N. Matei, acesta însă nu atât pentru bogăţia informaţiei şi actualitatea materialului pus în discuţie (industria naţională de apărare), cât pentru faptul că m-a lovit la fix întrucât tocmai ce documentez o carte relativă la istoria tanchiştilor din armata română care acum, în august, împlinesc 100 de ani de la înfiinţarea lor ca armă la noi, (şi) de aici aflând detalii relevante despre timpuri irepetabile în istoria noastră recentă. Nu în ultimul rând, mi-a tras atenţia şi este o surpriză plăcută maistrul militar principal Vergiliu Tălăpan, care, dincolo de reuşitele în viaţa privată, îşi pune povestea pe hârtie ca un scriitor de meserie, cursiv şi cu simţul înnăscut al dozajului, certificând pe undeva „zicerea" lui Fănuş Neagu, fost licean militar la Iaşi prin anii ´40, care numai ce-mi spunea într-un interviu acordat în urmă cu vreo 15 ani pentru „Observatorul militar" că „sunt caporali care scriu ca generalii şi generali care scriu precum caporalii". Se referea strict la scrierile literare, dar nu are a face, important e că maistrul Tălăpan îşi povesteşte viaţa aici cu dezinvoltura unui general, totodată oferind şi ceva amănunte tactico-tehnice interesante despre profesia sa, asupra cărora nu mai insist. Desigur, menţiuni aparte merită toţi ceilalţi coautori, de la A la Z, precum generalul de brigadă Victor Greu, coloneii Gavrilă Coruţiu, Nicolae Ivănel (fost comandant de regiune în misiunea UNAVEM III), Aurel Stoica, Emil Tudose şi fiul, sublocotenentul D. Tudose (*un nou scriitor militar la orizont din arma transmisiuni, cu antrenamente susţinute pe blog*) ş.a.m.d., iar cu deosebire şi coordonatorul ediţiei, generalul-maior Ionel Dumitrescu. [...] Nu întâmplător l-am lăsat mai la urmă pe colonelul (r) I.Gh. Toma, cunoscut relativ bine de când lucram la „Observatorul militar", că nu o dată m-a vizitat la redacţie, care dincolo de portretul pe care i-l face propriei mame, pune în context o demnă de reţinut *odă* închinată... scrisului ca atare şi unde, dincolo de vagul egocentrism (chiar egoism) din finalul expozeului, îmi place să cred că ne regăsim, în parte, mai mulţi dintre noi: „Scrisul este bucuria, frământarea, durerea vieţii mele. El săgetează orice înălţime şi adâncime. A devenit o floare care răsare în orice anotimp şi nu apune niciodată. Scrisul, nărăvaşul, hoinarul, fermecătorul, îndulcitorul, îmblânzitorul, certăreţul şi drăguţul de el are un gând curat ca lacrima, mă uneşte cu oamenii despre care scriu şi ne ajută să ne realizăm ca oameni în vatra casei noastre. [...] Scrisul acesta a făcut parte din viaţa mea şi eu din viaţa lui. [...] De aceea, pe scris îl port la inimă, îl închid în fiinţa mea, să nu mă părăsească, să fie numai al meu şi al meu." (p. 531–532)

În concluzie, un proiect de suflet efectiv admirabil, de mare folos nu atât transmisioniştilor implicaţi direct, membrilor de familie ai acestora ş.a.m.d., cât şi istoricilor armatei române care, în aducerea la zi a „cărţii neamului" nostru, vor avea ce culege şi de aici, cum eu însumi nu mă voi sfii să o fac.

Dan Gîju

FOTOTECA ProARME

Istoricul literar Alex Ștefănescu (al patrulea din dreapta) printre scriitorii din fosta Cetate de Scaun a Târgoviștei, la 25 mai 2019. Se mai regăsesc în imagine (tot de la dreapta): George Coandă, Grigore Grigore, Mihai Stan, Dumitru Copilu-Copillin, Vali Nițu, Dan Gîju și Constanța Popescu. *Foto:* Pușa Popa.

Poesis

Camelia Florescu este solistă de muzică ușoară, absolventă a Școlii Populare de Artă (canto muzică ușoară) din Craiova, până nu prea de mult componentă a Ansamblului Artistic al Armatei, cu o carieră de 40 de ani (în 2019), având un repertoriu de invidiat, cu peste 1 000 de melodii internaționale (tot ce înseamnă limbi romanice, dar și rusești, arăbești, sârbești, nemțești, turcești etc.) și bineînțes românești (de dans, petrecere, folclor), totodată textier și, firește, deși a păstrat în penumbră acest aspect până azi, este și poetă, una cu destul har și chemare dacă e să luăm ca reper fie și numai poeziile din această pagină de revistă. Pe de altă parte, este director de agenție turistică, ghid, formator și coacționar. Din 22 noiembrie 2019, pe piața românească va fi lansat primul ei CD audio și, concomitent, primul volum de autor – ***Nu-s o fată ca oricare*** –, cu poezii în genul celor „devoalate" aici. Îi dorim succesul pe care îl merită din plin! (*D.G.*)

Soldat în ochiul apei…

Nu pot să ies din mine, să mă privesc de sus –
Soldat în ochiul apei, mi-am ascuțit maceta,
Desaga mea e trupu-mi ce cade-ades, răpus,
Acoperit de umbre, strângând la piept cascheta.

Nu-i casa mea aceasta, nici colbul nu se-așează
Cum dogorea pe dealuri, cândva, în lumea mea,
Mi-e martoră lumina ce cade la amiază
Că nu-i al meu nici plânsul, nici haina de tafta.

Mă urc și dau cu pietre, și sunt orfan de mine,
Râvnesc la colțul ierbii ca la un bun pascal,
Nu-i lumea mea aceasta și-aș vrea să se termine
Durerea care-n carne tresaltă ca un val.

Săraca lume oarbă! Sărmani ortacii mei!,
Se satură din trupuri de seri întotocheate,
Înjură toți la lună, de cruci și dumnezei,
Purtând la piept, cu teamă, scrisori desperecheate.

E-atâta drum în mine, primejdii de-adevăr;
Se potrivesc pe maluri de ultimă strigare,
Soldat în ochiul apei, urcând tot în răspăr,
Nu-i casa mea aceasta care nu mă mai are.

Părinți cuminți

Mai plâng sub noi, în somnul lor cărunt,
Ne pârjolesc în gânduri răzvrătirea
Și, uneori, ne recitesc psaltirea
Cu vocea ca un dumicat mărunt,
Abia alunecat pe gât și ciunt,
Așa cum ni-i răstoarnă amintirea.

Mai trec prin noi, prin gesturi și prin sori,
Prin șoapte adumbrite, abreviate,
Cu chipuri mici, sfioase și speriate,
Zâmbind din prăfuitele scrisori,
Pe care ni le-au scris de-atâtea ori,
Dar niciodată, nu, expediate...

Mai râd de noi de sub vreun mal de ceară,
Se opintesc sub lacrimile noastre,
Cu ochii mari, mijiți sub cruci albastre,
Părinți cuminți, crescuți în colb, la țară,
Mai ies din amintiri la ceas de seară
Și se prefac, apoi, în triste astre.

Du-mă, tată!

Du-mă, tată! Du-mă, lună!
Înspre margine de lume,
Să mă taie-n cruci anume
Stelele din os și humă.

Stirpea ta se pierde-n vreascuri,
Fete avuseși să-ți țeasă,
Numai aripi de mireasă,
Nu flăcăi să-întoarcă teascuri.

Du-mă, lună! Du-mă, tată!
Peste arșița livezii
Să pândesc albul zăpezii
Într-o ciută preschimbată.

Rodul nucilor să-mi fie
Rugul ochilor din poartă
Și să nu ne mai despartă
Apa timpului sălcie.

Du-mă, tată! Du-mă, lună!
Amintiri țipate-n tindă,
Să nu poată să-mi pretindă
Să nu aibă ce să-mi spună.

Dansul ochilor să-mi fie
Mărturie grea luminii,
Un răzor udat de crinii
Răstigniți din lăcomie.

Plânge-mă! Destramă-mă!
Cu pe-o panglică-nnodată ,
Du-mă, lună! Du-mă, tată!
Țipă-mă și iartă-mă!

Ofertă

Oricâtă reclamă veţi face vârstelor voastre,
eu nu sunt interesată.
Mă simt ca-ntotdeauna, dintotdeauna şi
pentru totdeauna,
fără vreo vârstă sau cu toate la un loc.
Mă simt bine aşa,
exact ca-n copilărie,
ca-n adolescenţă
şi ca-n fremătătoarea tinereţe.
Exact ca-n blânda maturitate,
ca-n iarna timpului
şi ca-n primăvara nimbului.

Deci, nu veniţi la mine cu alte vârste!
Eu am, deja, cele mai frumoase vârste:
uni, înflorate, cu buline sau cu dungi,
din mătase, dantelă, jerseu, ecosez,
din chinchila, din lână, din piele de gând...
Din crepuscul, din aur, din cascade ce curg,
din pene de şoim, din vulcani ce erup...
Şi nu le lepăd...
pentru vârstele voastre de doi bani!

Aaa..., aveţi vârste şi la reducere,
promoţie, două într-una!...
Dar eu le am pe toate într-una.
Vârsta de-acum e chiar Vârsta Vârstelor!
Iar oferta voastră – neinteresantă, zău!

*

Totuşi, dacă aduceţi singura vârstă pe care
mi-aş putea-o dori...
Anume, vârsta infinită, cu ochii cei mai vii,
o cumpăr!
Mâine, pe lumină de zi!

22 februarie 2016

Livia Zamfir

Drumul

Şi m-am dus,
Unde erau munţii...
Şi munte m-am făcut.
Şi m-am întors,
Unde era marea...
Şi mare m-am gândit să fiu.
Şi m-am strecurat
Acolo, de unde începea primăvara
Şi mugure am încercat să devin...
Şi m-am trezit în lumina
de unde începea drumul
Şi parcă aş fi vrut, acolo, să rămân!

Şi n-am fost, nu voi merge, vreodată,
Pe unde cutreieră bezna.
Nicicând.

M-am tot dus,
Ocolind râpele, şi prăpăstiile
Şi lacurile fără de fund...

Pân' la urmă, am ajuns.
Şi m-am aşezat în miezul zării...
Şi cine cată orizontul,
Pe mine mă găseşte, în mijlocul lui.

3 aprilie 2016

Liviu Zanfirescu

Curgere divină

Hlamidă albă, gureşă eşarfă
Torci vise de lumină în Prier
Pe versuri îmi aduci strunind o harpă,
Acelaşi vechi şi totuşi, nou mister...

Primăvăratic zbor, din rădăcină
Spre geamul meu roieşte încărcat
Cu zvâcnet de-nviere în tulpină,
Cu-nfloriturі de alb adevărat.

„Corola de lumini" de altădată
E lava gândurilor de acum.
Când creşte pulsul oscilând deodată
Poemul însuşi îşi croieşte drum.

Hlamidă albă, gureşă eşarfa.
Primăvăratic zbor din rădăcină.
„Corola de lumini" dezmiardă harpă.
Misterul ei e-n curgerea divină...

Sculptură

Mai vino să punem de-un vers, poezie,
Cu dalta să facem sculptură de dor,
Izvoare să murmure dintr-o vecie
Senină, din cerul cândva zburător

Se naşte poemul din iris, câmpie
Din nesfârşitul de gânduri arat,
Primăvăratic spirit să fie
Sculptură cuvântului adevărat...

Dar, vine iar ceasul, în puls apă vie
În versul iubirii, duhul-bărbat,
Hai, vino să punem de-un zbor, măreţie
Sculptură – poemul îngândurat...

21 martie 2016

Cultul eroilor neamului

Sărbătoare la mănăstirea Comana

de **Dana-Irina Gîju**

De câțiva ani, Ziua Eroilor (de Înălțare) și Ziua Armatei (25 octombrie) sunt sărbătorite – ca prilej de pelerinaj la sfânta mănăstire Comana din județul Giurgiu – prin grija constantă a domnului general-maior veteran de război Radu Theodoru. Membru al Uniunii Scriitorilor din România, premiat de Academia Română (1974), în 2019 a împlinit 95 de ani, cunoscut îndeobște pentru activitatea istorico-literară (a scris peste 70 de cărţi de referinţă privind istoria poporului român). În acest an de grație, invitatul de onoare al celor două evenimente a fost generalul-locotenent (r) veteran de război Ion Dobran – ultimul as în viață al aviației române din al Doilea Război Mondial, cu 11 victorii aeriene asupra avioanelor inamice, ajuns la vârsta de 101 ani, faptele sale de arme fiind de altfel evidențiate și în *Jurnalul de front* (4 pag., nr. 1 și 2), publicație bianuală apărută pentru cinstirea eroilor români din Primul și al Doilea Război Mondial.

Spiritul militar de altădată și iubirea de patrie l-au însuflețit, în 2015, pe generalul Radu Theodoru să ridice o troiță chiar în incinta mănăstirii Comana, spre amintirea soldaților români căzuți în bătălia de la Cotul Donului (Stalingrad, 1942), în preajma căreia se coagulează aceste două evenimente de peste an, unde se obișnuiește ca militarii participanți să poarte ținută de ceremonie, iar invitaţii civili, costum național. Așadar, prin strânsa coordonare a generalului amfitrion Theodoru (susținut îndeaproape de fiica dumnealui, Voica Theodoru, de comandorii Ion Breazu și Alexe Diaconu, de Sorin Berilă, Dan Radovici, Dan Gîju și subsemnata) este pusă în mișcare aici o amplă desfășurare de forțe după un anume program îndelung exersat. În debut, se ține o slujbă de pomenire a eroilor oficiată de soborul monahal al mănăstirii Comana, alături de părintele arhimandrit dr. Mihail Muscariu, urmată de intonarea Imnului național, apoi, la semnalul gornistului militar și după salutul gărzilor de onoare (gărzi date de Serviciul Român de Informații, de un detașament de rachetiști și de Forțele Aeriene), cu armele în prezentare, generalul Theodoru dă citire unui apel solemn al martirilor militari în temnițele comuniste, moment încheiat prin alocuțiuni susținute de diverse personalități, în octombrie fiind invitați generalul Mircea Chelaru, comandorul Marcel Stănescu, generalul Iosif Rus, basarabeanul conferențiar dr. Vasile Șoimaru ș.a., după care, reprezentanţii mai multor instituţii publice şi organizaţii au depus flori și coroane de flori la troița-monument, inclusiv elevii veniți din şcolile generale locale, dar și din Bucureşti, însoțiți de învățători şi de părinţi. Nu au lipsit nici în acest an demonstrațiile aeriene, piloții militari (de la Baza aeriană 89, au decolat cu avioanele militare tip MiG-21 LanceR de pe aeroportul „Mihail Kogălniceanu”, județul Constanța) dar și civili (pilotând avioane sportive ultrauşoare, tip motodeltaplan, ridicate de pe aerodromul Comana) au încântat publicul cu evoluțiile lor îndrăznețe, comentate de la sol de comandorul (r) Alexe Diaconu. În premieră, au fost prezente două formațiuni cu tineri membri din asociațiile Tradiții Militare și *Deutsches Freikorps* (grupuri de reconstituire istorico-militară din România, reprezintând forțele armate române și germane din diferite perioade istorice), în uniforme reconstituite de epocă din timpul Primului Război Mondial, „căpitanul” Mircea Stoica oferind explicații amănunțite privind Drapelul de luptă, uniformele, accesoriile de echipament, armament etc.

Irinuka între doi „zei”, generalul Ion Dobran (101 ani, ultimul as în viață al aviației române din al Doilea Război Mondial) și generalul Radu Theodoru (95 ani, pilot de vânătoare și scriitor). *Foto:* Adrian Sultănoiu.

Sărbătoarea de la mănăstirea Comana continuă întotdeauna cu un scurt program artistic. De Ziua Eroilor, publicul a fost animat de grupul vocal aromân de seniori „Boatsea Pindului”, condus de Vasili Anastase Topa, iar de Ziua Armatei, de elevii clasei a IV-a B ai Școlii Gimnaziale nr. 79 din București, coordonați de învățătoarea Camelia Ristea, de câteva momente lirice susținute de poeta Paula Romanescu și de actrița Doina Ghițescu, urmate de scurte recitaluri de doine românești în interpretarea Irinukăi, după care întreaga audiență, cu puțin timp înainte de încheierea agapei – când organizatorii oferă fasole cu ciolan afumat, colivă și vin –, încinge o horă a unirii însuflețită de acordurile lui Alexandru Flechtenmacher, pe versurile lui Vasile Alecsandri, chiar pe malul râului Neajlov, care curge alene pe lângă Comana, ctitoria lui Vlad Țepeș (1461) cu rol de mănăstire-cetate, ruinată însă până la sfârșitul secolului al XVI-lea.

Ca promisiune solemnă, mă voi afla în preajma generalului Radu Theodoru la mănăstirea Comana și în ediţiile următoare, Bunul Dumnezeu să-l țină sănătos, ca trainic exemplu pentru generațiile căruia dumnealui dorește atât de mult să le predea ștafeta sentimentului de trăire românească autentică. Adaug aici, în loc de

Mănăstirea Comana, 19 octombrie 2019, omagiu eroilor neamului românesc.

încheiere, una dintre cele mai frumoase scrisori (păstrată olograf) pe care am primit-o vreodată, cu profund respect și recunoștință pentru distinsul expeditor:

Către Irinuca și colonelul Dan Gîju,

Irinucă (fără „k"), prezența ta la pregătirea și la deplina reușită a evenimentului „Ziua Eroilor" a însemnat elan și tinerețe tonică, forță de coagulare pe esențial, interpretare lirică de profundă emoție, încredere în reușită, optimism. Feminitate și românitate pe deplin stucturale spiritului și mentalității aviatorilor. Ai fost camarada, nu invitata noastră. Repet cu o subliniere, ai fost deopotrivă a noastră, a celor din aviația romantică, dar și a celor din aviația supersonică. Îți sărut mâna cu recunoștință.

Colonele Dan Gîju, aviatorul îți mulțumește pentru dăruirea, tenacitatea, rigurozitatea amplului proces de documentare concretizat în titlurile volumelor dedicate aviatorilor, respectiv „Așii aviației regale" și „Amazoanele văzduhului". Dar și arhivistice, din interior. Și nu numai gazetăresc, nu reportaj de serviciu. Participare cu duh din duhul aerodromului. În mod deosebit mulțumesc pentru restituirea și reactualizarea în mentalul contemporan al unuia dintre piloții de vânătoare pilduitori și reprezentativi ai războiului, Ion Dobran. Văzut și apreciat din teritoriul istoriei literare, acoperi cu excelență spații albe ale genului. Cinste ție și recunoștință!

Familiei colonel Dan Gîju, locul pe deplin meritat între binecinstitorii românității eroice slujind istoria de ieri prin astăzi spre mâinele permanenței.

Generalul-maior (v.r.) aviator Radu Theodoru

FOTOTECA ProARME

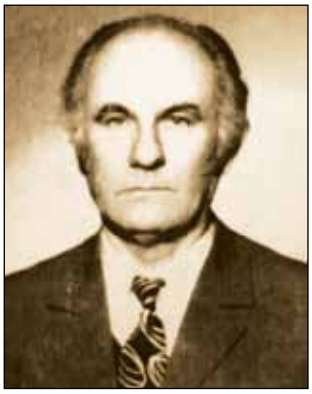
La 15 august 2019, undeva în raza localității Bordei Verde, Brăila, cu ocazia dezvelirii monumentului ridicat, prin strădania familiilor Octavian Brânză și Ionel Mușat, întru pomenirea satului Filiu (Budișteanu), desființat în anii 1968–1970. Pe versoul monumentului este amplasată o placă de marmură care-l omagiază pe locotenent-colonelul Ion Tobă-Hatmanu, născut aici la 10 iulie 1903, cel care, în „vara de foc" a anului 1940, la 7 iulie, a salvat mănăstirea Putna dintr-un mare pericol.

În ziua de miercuri, 16 octombrie 2019, am onorat cu mare plăcere invitația conducerii ACMCFTp de a lua parte la festivitatea de dezvelire a plăcii omagiale, de marmură, dedicată împlinirii a 100 de ani de la crearea Brigăzii și a Regimentului 2 Căi Ferate, amplasată undeva pe zidul exterior din apropierea porții A, a Palatului CFR din zona Gării de Nord (intrarea de pe Bulevardul Dinicu Golescu). Dincolo de faptul că aici mi-am „petrecut", ca să zic așa, „revoluția" din 1989, fiind unul dintre cei trei comandanți de gardă care, prin rotație, circa două luni și mai bine, am asigurat paza acestui palat și a funcționarilor care-și desfășurau activitatea aici, din subsol până la etajul al 11-lea, m-am gândit că ocazia este numai potrivită pentru a-mi întâlni și a schimba câteva vorbe cu vechi camarazi de armă, cunoștințe și amici de demult, din anii locotenenției, când veneam de pe teritoriu la acest Palat cu emoții mari, de parcă ne-am fi prezentat în fața Padișahului, la Istanbul. Spre satisfacția mea, m-am întâlnit cu câțiva dintre foșii comandanți pe care nu-i mai văzusem de ani și ani, cu amici și tovarăși de drum (de fier) din epoca nu demult apusă, când, în România, acest gen de drum chiar însemna ceva, dar din păcate nu am regăsit niciun coleg de promoție dintre cei 17 (din 21/23 august 1986) câți ne mai aflăm în viață… Una peste alta însă, ziua a fost una cu soare și asta a contat cel mai mult. ***(D.G.)***

Despre Verdi și nemurire

Zaharia Potârniche

Marți, 28 mai 1985. Aseară, s-a încheiat la Televiziune serialul *Verdi*. În ultimul episod, asistăm la moartea Giuseppinei acolo, la Sant'Agata. Verdi avea atunci 84 de ani. Moartea Giuseppinei i-a întunecat anii ce i-au mai rămas. Muri și el peste trei ani la Grand Hotel din Milano, unde locuia după moartea Giuseppinei și unde, într-o dimineață de luni, a anului 1901, în timp ce camerista venise să-l ajute să se îmbrace, cade și își pierde cunoștința. Timp de șase zile nu și-a mai revenit și duminică a murit. A lăsat prin testament să fie îngropat modest în zori, fără să fie urmat de nimeni. Doar locuitorii din Milano, respectându-i dorința, au așteptat la cimitir dricul simplu, fără covorașe și fără cai mascați.

Ultimul serial în care se petrec aceste morți este realizat cu multă putere artistică, atât ca regie, dar mai ales ca joc și machiaj. Mi-a rămas întipărită figura lui Verdi, îndurerată și pustiită de singurătatea anilor și de despărțirea de Giuseppina. Verdi, ca orice om care și-a trăit anii, ca orice suflet care a iubit o singură femeie după moartea primei sale soții, Margherita, și a celor doi copilași, acum își trăiește suferința și profunda singurătate așteptând ziua cea din urmă, dar tot atât de adânc întristat că în curând trebuia să se despartă de viață. Căuta mereu singurătatea ca pe o floare rară, ca să se poată gândi la toți cei dragi care au plecat, unii de multă vreme, din această lume.

Ultima lui operă care-i caracterizează generozitatea și optimismul este donația lui de 400 000 de lire vechi pentru construcția Casei de Odihnă „Verdi", casă pentru bătrânii muzicieni fără mijloace de existență și care există și azi. Nu a apucat să-și vadă opera terminată. Însă acolo l-au dus la câteva luni după moartea sa, atunci când a fost terminată construcția, și unde a fost dusă și Giuseppina. Acolo odihnesc și după moarte toți bătrânii muzicieni care vin în această casă și unde li se oferă condițiile cele mai bune de viață, sunt de fapt „oaspeții" lui Verdi și ai Giuseppinei așa cum, de altfel, a spus-o el singur atunci când a pus bazele acestui azil.

Și acum, după ce am văzut ultimul episod, unde există atâta viață și frumusețe, nu pot să uit figura lui Verdi bătrân și celebru, dar nefericit că viața a trecut. Și dacă ne gândim puțin, ne dăm seama că nici celebritatea, oricât de mare și dreaptă a fost ea, nu poate fi o consolare pentru cel care a iubit viața și trebuie s-o lase și să dispară pentru totdeauna. Nemuritorul Verdi, care trăiește și va trăi veșnic în inimile tuturor oamenilor de pe acest pământ, nu poate fi înviat nici de splendoarea operelor sale, oricât de minunat ar fi interpretate, oricâte simțăminte ar naște în noi, și nici de dorința noastră de a-l vedea trăind printre noi. Oricât de mari sau cât de mici am fi, în fața vieții toți trebuie să ne supunem acelui nemilos Destin care ne ia de sub razele soarelui și ne transformă într-o mână de oase sau de cenușă. Este cea mai nemiloasă dramă a existenței noastre, care a făcut ca omul întotdeauna să-și caute sufletul, să creadă că acesta va rămâne undeva și va trăi.

Sufletul, sufletul!… Ce minunată invenție! Cine a putut sta de vorbă cu el? Arar visele noastre ne dau speranța că există. Și totuși, omul nu e o întâmplare! Omul nu poate fi protozoarul ajuns la cel care este azi. Omul e cu totul altceva. El vine de undeva din înălțimile spre care caută și tinde necontenit să ajungă. Omul, această ființă necunoscută, ce își are adevăratul lui rol în acest univers pe care nici el singur nu-l cunoaște. Vor trece milenii de-a rândul și oamenii de pe această planetă se vor duce să-și îndeplinească adevărata lor misiune în universul de unde au venit și de acolo mai departe, tot mai departe. Pământul e un simplu loc al trecerii unor efemeride ce suntem noi cei de azi care credem că cei optzeci sau chiar o sută de ani de viață înseamnă ceva, când în realitate este exact ca timpul unui fulg de păpădie care și-a luat zborul. Optzeci de ani, optzeci de învârtituri ale globului terestru pe orbita lui din jurul Soarelui, ceea ce, în raport cu mișcarea universală, nu înseamnează nici a milioana parte dintr-o clipă.

Dar omul, omul ce-și lasă oasele pe acest pământ, trăiește veșnic prin acel ceva universal, pe care noi nu-l putem înțelege, migrând, migrând necontenit. Iar noi cei de azi de pe pământ să avem puțină răbdare, încă vreo mie de ani, o nimica toată pentru dimensiunile spațiului și timpului ce ne așteaptă în splendida noastră mișcare spre stele. Nu plânge, omule, nu suferi că dispari! Toată inima ta de lut se duce în lutul din care a fost făcută, dar acel ceva necunoscut și de care ești conștient că îl ai în timp, acel ceva te va duce prin alții spre adevăratul tău țel. Acel suflet etern pe care l-ai primit și tu de la cei de dinaintea ta. Ne trebuie o religie a galaxiilor… Ne lipsește această religie. Cine o va descoperi vreodată ca să facă din oameni ceea ce trebuie să fie, chiar acolo la marginea mormântului? Zamolxes și Deceneu, preotul său, au știut-o mai bine ca noi, iar noi am uitat de învățătura lor plină de atâta generozitate și înțelepciune.

Verdi! Verdi nu a murit. Verdi este acum printre noi, trăiește prin noi și merge mai departe spre muzica stelelor, unde va ajunge peste sute sau mii de ani. Și asta va însemna o clipă universală.

Ce aș putea spune acum despre muritorul de rând din care fac parte și eu? Cine va ști vreodată de gândurile care m-au frământat, de toate dorințele mele care vizau omenirea? Nimeni! Drumul meu spre înapoi va continua atunci din ce în ce mai mult spre un deva înspre începuturile materiei. Acel început pe care eu așa îl văd, prin cele patru versuri lăsate de Apollinaire: *Incertitudini – bucurii,/ Mă duc mereu și eu, și voi,/ Ca racii cât înoată vii,/ Tot înapoi, tot înapoi. (Racul)*

Aniversări

Patru decenii de la absolvire pentru „ceferiștii” roșioreni

Promoția 1979 a Liceului Industrial de Căi Ferate Roșiorii de Vede – actualmente Liceul Tehnologic „Anghel Saligny”, de pe strada Renașterii, nr. 15, clasa a XIII-a seral, a dirigintei Speranța Roșioară (profesoară de matematică) – s-au întâlnit nu mai departe decât în vara aceasta, la hanul din Roșiorii de Vede (cel dinspre ieșirea către Caracal), cu ocazia a patru decenii de la absolvire.

De la stânga, în primul rand: profesorii Ion Iordache, Florea Stoica, Speranța Roșioară și Iuliana Udrea. Profesoara Violeta Florea este în centru, penultimul rând.

S-au regăsit nici mulți, dar nici puțini: cam două treimi dintre toți, adică 17 din 27 de absolvenți. Și asta întrucât patru dintre ei nu mai răspund la apel (Constantin Leca, Marin Prodan, Oprea Soreață și Gabriela Tudor), alții „poate au avut altceva mai bun de făcut” ori nu au putut veni din varii motive, așa că, la un pahar de vin și urarea de bun regăsit au spus „Prezent!” următorii „ceferiști”: Nicu Băncău, Alexandru Bibiloiu, Iulian Bușcă, Paul Coman, Florea Cornea, Gh. Cristoiaca, Spiridon Decă, Gh. Dârvă, Ionel Dumitriu, Paulică Fifoiu, Iancu Ilie, Aurel Moț, Lili Nica, Marian Norocea, Anghel Pârvu, Aureliu Preoteasa, Ion Radoslav, Nicușor Scăunașu, Traian Stan, Petre Stanciu, Ioan Nicu Tăbăcaru, Gh. Toma și Cornel Văcaru. Prilej de a evoca, între altele, figurile dascălilor de odinioară, începând cu Titi Bursumac (directorul liceului), Violeta Florea (*Fizică*), Iuliana Udrea (*Limba română*), Constantin Crâsneanu (director IMMR Roșiorii de Vede, profesor de *Frâne și automatizări locomotive și vagoane*), Ion Iordache (*Geografie*) și, nu în ultimul rând, Florea Stoica (*Economie politică*, *Organizarea muncii* și *Economie internațională*). Majoritatea absolvenților provin din zona limitrofă orașului, cu deosebire din comunele Peretu, Brebina, Vedea, Călmățuiu, Măldăieni, Scrioaștea, Troianu și, desigur, și din cartierele orașului (municipiului de după 1989) Roșiorii de Vede, din punct de vedere al profesiilor practicate fiind mecanici de locomotivă, impiegați de mișcare, revizori căi ferate, șoferi, maiștri-instructori în învățământul liceal, ofițeri de căi ferate (Nicu Tăbăcaru), subofițeri (Ilie Iancu, la Poliția de frontieră), dar nu numai, liderul ales și impus totodată al generației lor fiind nimeni altul decât Spiridon Decă (șeful clasei și, prin natura împrejurărilor, șef de promoție, totodată șofer și propriul său patron…). În privința lui Nicu Tăbăcaru, responsabilul cu mediatizarea evenimentului în „ProARME”, e de reținut că absolvirea Liceului de căi ferate din orășelul de pe Vedea a dus nu neapărat, dar orișicât, la… alegerea armei, căi ferate adică, aici urcând de la funcția de comandant de pluton la aceea de ofițer de contraspionaj. Reunită la 24 august 2019, din inițiativa sa, organizatori fiind camarazii de promoție Spiridon Decă, Cornel Văcaru și Lili Nica – din câte se observă, cu toții, sută la sută bărbați, deci nicio femeie, a fost singura promoție de seraliști experimentată de directorul IMMR-ului, Constantin Crâsneanu (doctor în Locomotive și vagoane, între timp trecut la cele veșnice), iar întâlnirea marcată aici a fost cea dintâi după 40 de ani. Practic, liceul acesta a însemnat o treaptă superioară, altfel spus o pregătire suplimentară în domeniul locomotivelor și vagoanelor a absolvenților Școlii profesionale de lăcătuș mecanic material rulant, funcțională în aceeași clădire cunoscută drept Grup școlar IMMR, cu ucenicie la locul de muncă (sudori, strungari, lăcătuși mecanici, sculeri matrițeri și tâmplari), unde a mai funcționat Liceul Industrial și Școala de maiștri. A fost prima clasă cu diferențe, intrată direct în anul trei de liceu, cu examen. Astăzi, prin prizma deceniilor petrecute-ntre timp, se poate aprecia că liceul acesta a fost mai mult decât util societății atunci, în plină epocă de industrializare a României fie ea și socialistă, mai ales pentru absolvenții de școli profesionale din domeniul apropiat profesiei de ceferist. Și cu toate acestea, la vârsta recrutării, puțini au ajuns în unități de căi ferate, majoritatea desăvârșindu-și pregătirea militară în unități de automobile, alții la regimentala de tancuri (Câmpia Turzii), la infanterie și artilerie antiaeriană etc., pe întreg cuprinsul țării, cu aplicații la Deveselu, Cincu, Capu Midia ș.a. Satisfacțiile lor după 40 de ani? Faptul că au ajuns cu bine la pensie, că sunt părinți și bunici, asta după o muncă grea, fie ca simpli muncitori, dar și ca oameni de afaceri (doi dintre ei sunt

proprietari de hanuri), că și-au putut aranja câte o căsuță pe la țară, că se pot ocupa în continuare de micile lor pasiuni, de la grădinărit la fotbal și la creșterea nepoților. Regrete, ceva? Da, sunt și regrete și în primul rând că marea lor „pasiune”, cefereul, „nu mai merge ca pe vremuri!”. Bine însă că merge viața așa, în genere, și în primul rând viața lor. Le dorim *La mulți ani* și la cât mai multe revederi!

„Cronicar”

Profesorul de matematici Boris Lolev

de **Nicolae Diaconu**

Dimineața, când se scoală,/ Printre flori a le uda,/ Și udând din floare-n floare/ Frumos știe a cânta.// Ar fi fost cu mult mai bine/ Dacă nu ne cunoșteam,/ Azi trăiam în fericire,/ Supărare nu aveam...

Păstrez în memorie încă acele momente, atmosfera cazonă pe care am mai întâlnit-o în anii când am satisfăcut stagiul militar, atâta doar că locul cărților și al rezultatelor școlare au fost înlocuite de carabină, de cartușieră, mască de gaze și calificativele la tragerile de luptă. [...] Cât despre profesorii care ne-au predat în anul școlar 1954–1955, aceștia au fost următorii: Elena Iana (la Limba română), Boris Lolev (Matematică), Mitu A. (Chimie), Vasile Zopa (Fizică), Iordache Răducu (Istorie), Vasile Staicu (Educație fizică), Constantin Mihăilescu (Desen), Silvia Filipovici (Limba Rusă), Eugenia Bâlea (Geologie), Paul Răducu (Contabilitate), Gabriela Georgescu (Planificare), Nicola Ventua (Organizare), Constantin Ivancu și Raul Rizeanu (Tehnologia meseriei). Deși am toata stima pentru acești profesori, pentru modul exemplar în care și-au dat interesul, făcându-ne să înțelegem materia planificată, o mențiune aparte merită profesorul de matematică Boris Lolev. Figură emblematică, veșnic vesel, cu zâmbetul nelipsit, profesorul Lolev ne-a cucerit efectiv. Era îndrăgostit de matematică, fapt pentru care a căutat să o înțelegem și să o îndrăgim. A fost și dirigintele nostru. La apel, în prima oră, reținca ne-a cerut detalii cu privire la vârstă, localitatea de domiciliu, părinții, frații, ocupația părinților noștri, totodată dorind să știe ce sport practicăm și dacă dorim să învățăm carte. La început, ne-a testat scurt și atent pe toți, dorind să cunoască nivelul de pregătire, dându-ne câteva clasice „lucrări de control", fără însă a ne anunțat notele. După care a început avalanșa temelor predate. Avea un accent basarabean, cu mult haz, și cum matematica nu lipsea din orar în nicio zi – ba în zilele de luni, și joi erau programate câte trei ore de matematici (algebră, geometrie și trigonometrie) –, aparent aveam ocazia să ne amuzăm non-stop cu el. Sala de clasă a noastră,

Atunci, în anul de grație 1954, când ne-am regăsit la Școala Medie Tehnică de Cărbune din Câmpulung Muscel, majoritatea dintre noi, elevii, eram „de pământ" cam de prin toate colțurile țării și, firește, că și din împrejurimi. Așa că aceia mai de departe dintre noi am fost cazați în mai multe vile, parte dintre acestea fiind naționalizate, precum clădirea din strada Negru Vodă nr. 131, fostul sediu al Gimnaziului Comercial „Carol al II-lea" care, după naționalizare, rămăsese tot sediu, numai că al nou înființatei Școli Medii Tehnice de Cărbune (1948), când se schimbă și denumirea străzii, Carol al II-lea devenind I.V. Stalin, numărul 131 însă păstrându-se. La subsol, în sediul școlii, se afla la bucătăria, cu trei săli de mese, iar la parter cabinetul directorului, secretariatul, contabilitatea, cancelaria, apoi un hol mare cu vestiare, spălătorul cu douăzeci de robinete, după care o scară ce ducea la etaj, acolo găsindu-se trei dormitoare, un club și magazia cu echipament didactic. Intrarea cadrelor se realiza prin fața clădirii, iar a personalului auxiliar prin lateral, pe undeva din curte. Existau două porți mari pentru accesul mașinilor de mare tonaj și o poartă pentru personal și elevi, cu un platou în care se forma inițial careul pentru apel și intrarea la masă. [...] După ce am primit echipamentul și cazarmamentul, tot pedagogul Ion Răuț ne-a explicat cum să aranjăm cearceafurile, pătura și perna. Vestiarele se aflau pe hol, cum am spus, acolo urma să ne aranjăm și păstrăm lenjeria de corp, prosoapele și periuța pentru dinți.

Având în vedere condițiile grele în care urma să ne desfășurăm activitatea, conducerea școlii ne-a impus o disciplină fermă, cu programe clare, ca la armată, care urmau să fie respectate întocmai, responsabilitatea revenind tuturor cadrelor, cu scopul de a realiza o disciplină fermă. Copii libertini, care ne permiseserăm cam tot ce ne-a trăsnit prin cap acasă, la părinții noștri, de acum ne-am obișnuit greu cu programul acela destul de riguros și care, după cum îmi amintesc, era următorul:

- 6.30–7.30 Înviorare, aranjarea paturilor, echiparea, lustruirea bocancilor, toaleta, careul de dimineață în curte.
- 7.30 –8.00 Deplasarea în coloană la cantină, pentru servitul micului dejun.
- 8.00–13.00 Deplasarea în coloană spre școală cu cântec.
- 13.00–14.00 Deplasarea în coloană, tot cu cântec, la sala de mese pentru servirea prânzului și deplasarea la dormitor.
- 14.00–16.30 Pregătirea lecțiilor.
- 16.30–18.30 Repaus și activități culturale (șah, table, fotbal), deplasarea în coloană la sala de mese.
- 18.30–19.30 Servitul mesei de seară.
- 19.30–21.00 Pregătirea lecțiilor pentru a doua zi.
- 21.00–21.45 Aranjarea caietelor, cărților, pentru a doua zi, toaleta de seară, lustruit bocanci, pregătit patul.
- 21.45–22.00 Careul de seară, stingerea și somn de voie.

Întreg programul se desfășura sub supravegherea pedagogilor. Seara, ei dădeau stingerea, tot ei sunau și deșteptarea, urmărind desfășurarea întocmai a programului: ieșirea la înviorare, micul dejun etc. Periodic, controlau ordinea în vestiare, atenționându-i pe cei care aveau dezordine și luând măsuri de remediere, și tot ei permiteau sau nu intrarea la masă, ca după aceea, în clasele liniștite și ordonate să le permită să intre primii cei disciplinați, pe când cei dezordonați intrau ultimii. În timpul servitului mesei, pedagogii mergeau prin sălile de mese, urmărind și răspunzând de buna desfășurare a programului de către elevii cazați în internat. Tot ei ne însoțeau în coloană, cu cântec, la și de la sălile de curs. În anul întâi de studii, orele teoretice se desfășurau la Liceul „Dinicu Golescu", adică la vreo doi kilometri, în sălile de clasă de la parter și etaj, unde se aflau laboratoarele de chimie, de fizică, de electromecanică minieră, mașini și instalații miniere etc. Deplasarea spre școală se făcea în coloană – anul I și II – și cu cântec, mai rar anul III, care aveau mai multe ore de practică tehnologică. Se cântau „Imnul Minerului" și „Sub al păcii stindard", totul în cadență, noi echipați cu uniformele de elev specifice liceului, cu însemnele de miner și cascheta pe cap, ceea ce producea o vie impresie locuitorilor urbei argeșene. Răsuna în tot orașul cântecul viitorilor mineri, din care mai reții și astăzi, după 65 de ani, începutul: *Suntem mineri, spărgători de stânci,/ Deasupra noastră noi nu avem cer/ Că așa este viața de miner./ Suntem mineri călîți în umbra minei/ Și cu întunericul ne-am înfrățit,/ Înfrățiți, că ne-a fost drag/ Să răscolim pământul/ Și zorilor să le împărtășim gândul,/ Suntem minerii spărgători de stânci* etc.

Firește, pentru alternanță, aveam și un cântec mai vesel, pe care-l fredonam de regulă primăvara, un fel de romanță ale cărei versuri sunt bine cunoscute și azi: *Vizavi de mine este/ O grădiniță cu flori,/ Și-acolo e o fetiță/ Ce-o zăresc adeseori.//*

anul întâi B, avea tabla dublă (când o tablă era plină de cretă, o ridica în tavan cu ajutorul unor scripeți și cobora cealaltă), Lolev explica și scria pe tablă non-stop, terminând demonstrația, relua tema și ne zicea: „Ca să înțelegeți la internat, copiați tot”. În ora a treia, scotea la tablă un elev mai dotat, reușind să explice demonstrația și ajutându-l acolo unde nu se descurca. După două ceasuri cu Lolev eram epuizați, că la final ne apuca pe toți un fel de „moleșeală”. Preda și privea clasa, ca să vadă dacă-l urmărim, și numai ce-l auzeai ca din senin: „Hei, ce-i cu voi, ați adormit? Ridicați-vă și mâinile sus!” Și tot așa, de zeci și zeci de ori: „Mâinile jos!, Mâinile sus!, jos!, sus!, jos!... Mâinile sus!, mâinile jos!”, vreme de circa patru–cinci minute, că nu ne mai trebuia altceva, și abia după ce „înviora” clasa, își mai continua lecția de matematică.

Pentru a se face înțeles și ca să-și dea seama dacă am priceput, ne verifica periodic. Striga totdeauna catalogul, arunca o privire în clasă, ca să ne citească starea psihică. Scria pe tablă cinci exerciții, apoi suna comanda: „Luați

Promoţia 1953 a Liceului „Dinicu Golescu” din Câmpulung, la întâlnirea de 25 de ani de la absolvire (6 iunie 1978). Printre profesori: Gheorghe Mitu (Chimie), decanul de vârstă, sărbătorit la 75 de ani, Ion Hurdubeţiu (Istorie), Vasile Pleşu (Geografie), Boris Lolev (Matematică), Ion Solomon (Ştiinţe naturale), Aurelian Tipa (Matematică) și Gheorghe Ilie (Educaţie fizică).
***Colecţia:* Adrian Săvoiu**

o coală de hârtie și rezolvați-le!” Scriai, nu scriai, după douăzeci de minute, numai ce îl auzeai: „Strângeți lucrările!”, după care se apuca de predat în continuare, și asta până când se auzea soneria de pauză.

A doua zi, către șeful clasei: „Împarte lucrările!” Striga catalogul, noi spuneam „prezent” și imediat mai apoi îi declinam și nota din lucrare. De la anii anteriori, aflaserăm că Lolev dă note foarte mici. Dorind să „contrazică” legendele, dirigintele nostru scria notele cu cifre și litere foarte mari, iar dacă luai un doi, doiul era scris cât coala, în cifre și litere. După apel, avea chef de glume: „Ați văzut ce note mari ați primit?” Când notele erau de la trei în sus, erau scrise foarte mici – în cifre și litere –, aproape ilizibile. Zilnic, asculta câte cinci–șase elevi și le trecea notele în catalog. Săptămânal, ne da lucrări de control, pe numere. Aveam și fondul clasei, ca în ziua de azi, fiecare participam cu câte trei lei pe lună, banii fiind folosiți pentru cazuri de urgență. Având adresele părinților, Lolev cumpăra 38 de cărți poștale, transmițându-le notele obținute de fiecare dintre noi.

Prin anii ’50, rețelele telefonice nu ajunseseră la toate satele și comunele, astfel că scrisorile și cărțile poștale erau mijloacele cele mai practice de comunicare la mare distanță. Poștașul venea de trei ori pe săptămână la Primăria satului, fiind așteptat de locuitori. Unii trimitea scrisori, alții așteptau scrisori. Nu toți aveau timp să meargă la Primărie, dar rugau un vecin: „Vezi, dacă am vreo scrisoare, să o iei tu și să mi-o aduci sau dă-o la cineva mai aproape de mine.” Și așa, primeau o scrisoare din Câmpulung, de la dirigintele Lolev, gen: „Domnule Georgescu, vă comunicăm notele obținute de fiul dumneavoastră: Matematică – 2 (doi), 2 (doi), 2 (doi); Chimie – 3 (trei). [...] Vă rugăm să veniți duminică, la ședința cu părinții.” [...]

Ne dojeneau părinții, negri de supărare, „mai mare rușinea!, am lăsat totul baltă acasă și pentru ce?, să aflu că nu pui mâna pe carte”. Dar mai erau și elevi care se „lăsau pe tânjală”, luau note mici însă, dacă mai avea și un păr frumos, Lolev găsea „leacul” imediat: „A, nu mai vrei să înveți? Ești preocupat numai cu freza, da? Toată ziua, cu pieptănul în cap, da? Și de carte deloc nu mai ai timp? De mâine, să vii tuns, ras și frezat”. Cei din anii superiori – anii II și, respectiv, III – spuneau că „de ciudă” se comportă Lolev așa, că el avea început de calviție. Dar dacă mai miroseai a tutun, era și mai rău: „Aaaa, fumezi papiros!?” Pedeapsa era tot tunsul chilug, și dacă a doua zi nu veneai cum ceruse el, ceea ce nu era exclus, că se mai găsea câte un viteaz, în acest caz profesorul Lolev aprecia că elevul respectiv a învățat și o lua ca pe o provocare dintre cele mai serioase; îl verifica la sânge și, orice ar fi făcut, tot cu un doi se alegea, că tot colecționând așa note, până la urmă se lipsea bietul elev de frumusețea de păr numai să nu rămână repetent, soluția extremă fiind să se radă în cap, spre satisfacția nețărmurită a lui Lolev: „Hopaaa, s-a mai luminat clasa cu un bec!”. Și așa reușea să ne „pună cu burta pe carte”. Chiar dacă erai tuns, dar nepregătit și mai erai și din comunele Bughea de Sus sau Bughea de Jos, aveai parte de o binecuvântare gen „stuchite-ar toate mâțele din Bughea!”. Avea ce a vea cu Bughea că acolo, cândva, un jandarm l-ar fi oprit în trafic, ca să-i verifice actele, că Lolev era unicul posesor de motocicletă „Avo Simson” din oraș, ca motociclist împătimit participând periodic la cursele de motociclete, pe care le și câștiga. În schimb, când dirigintele Lolev apărea la orele de dirigenție, era de nerecunoscut, nu credeam că unul ca el poate fi și om bun. Striga catalogul, fără a pune note, și iar se interesa de situația părinților, cu ocupația lor, cu frații, surorile, situația socială și materială a lor. Iar în zilele cu timp frumos, duminca, organiza excursii, prima fiind vizita la Peștera Dâmbovicioara, eveniment pentru care plătea din fondul clasei o mașină carosată, marca *Ford*, de trei tone, a unui șofer pe nume Boțai, din comuna Bughea de Sus. Alte excursii s-au organizat în împrejurimile orașului. Posesor al unui aparat de fotografiat *Kodak*, Lolev imortaliza pe peliculă momentul, fixând aparatul pe un trepied, reglând declanșatorul cu temporizare după care se grăbea să intre și el în grup, să se... imortalizeze. Așa că, excursie după excursie, atmosfera la orele de matematică a devenit mai plăcută. Nu dorea. Firește, să facă din noi matematicieni de clasă, însă nici să trecem precum cățelul prin apă la amteria lui. Urmărind notele din catalog la celelalte obiecte ale elevului, dacă vedea că erau bune, mai ales la materiile de specialitate, trecea cu vederea că la el cam scârțâie și la sfârșitul anului sau la corijență îi acorda nota de trecere.

Am avut norocul acolo, la Câmpulung Muscel, să întâlnim profesori deosebiți, care își iubeau profesia, dar îi iubeau și pe elevi, remarca „aș dori să fie și copiii mei ca voi” auzind-o rostită de mai multe ori de profesoara de limba română Elena Iana, ceea ce făcea ca uneori, când ni se mai făcea dor de casele noastre, orele să se desfășoare ca într-un basm, unul care fără să vrem ne amintea de copilărie.

Dideşti – 500. Marginalii la o aniversare

de **Dan Gîju**

La sictirul şi halul de indiferenţă care domnesc azi la nivelul administraţiei comunei Dideşti, din judeţul Teleorman, atunci când vine vorba despre cultură – de altele nu comentez, că poate mă pricep mai puţin! –, nu mă miră faptul că momentul împlinirii a fix 500 de ani (deci a o jumătate de mileniu!) de la prima atestare documentară a localităţii (6 mai 1519), în timpul domniei lui Neagoe Basarab, a trecut ca şi neobservat... Altfel spus, dacă pentru orice altceva, să zicem pentru o paranghilie s-ar fi nimerit cineva să adune lumea la Primărie ori undeva pe lângă scena de beton armat de la marginea terenului de fotbal, de data aceasta toţi s-au făcut că plouă şi pun pariu că nici măcar la şcoală, la vreo oră de dirigenţie, nu s-a găsit vreun profesoraş, acolo, care să le amintească, presupunând că ştiuseră cândva, de aniversarea cu pricina. De ce nu s-a găsit niciun profesoraş e clar, fiindcă niciunul, cu una–două excepţii, nu mai are de-a face cu Dideştii decât din mersul limuzinei, cei mai mulţi fiind navetişti, cu domiciliul prin alte localităţi, iar cei mai în vârstă având cu totul alte preocupări şi, din câte concluzionez, nu prea se mai găseşte cine şi de ce să-i invite pe la şcoală, măcar aşa, din pur respect şi, eventual, pentru o discuţie liberă vizavi de modul cum învăţau generaţiile de dideşteni pe vremuri. Ca atare, în loc să scriu aici despre cum s-a sărbătorit acest marcant eveniment în viaţa satului meu natal – presupunând că, la o adică, şi-ar fi amintit cineva de mine ca să mă invite la festinul aniversar, precum în urmă cu... ă-hă!, nici nu mai ştiu precis câţi ani, în orice caz, când primar era vecinul, colegul de bancă şi prietenul meu din copilărie Petrişor Cimpoieru, care a organizat o reuşită serbare câmpenească gen „Fiii Satului” –, voi încerca o evocare din goana condeiului axată pe ceea ce mai ţin minte după exact patru decenii, din 1979 aşadar, de când am plecat în lume să mă „arânesc”, vorba bunicii Maria a lui Mitică „Fidel”, care m-a crescut de la vârstade nouă luni, mai revenind la baştină din an în Paşte numai aşa, ca să aprind o lumânare la mormântul străbunilor, să-mi văd neamurile rămase acolo – nu prea multe – şi, nu în ultimul rând, să-mi încarc bateriile. Ori să-mi întâlnesc, fie şi neprogramat, vreunul dintre tot mai puţinii mei dascăli care, elev al şcolii generale din localitate fiind (de la o vreme „botezată” după Gala Galaction când, în mod normal, părerea mea!, ar fi trebuit să poarte numele părintelui Scriitorului nostru şi anume Niculache Pişculescu, fiindcă acesta a întemeiat, de fapt şi de drept, dacă nu cea dintâi*, măcar una dintre primele şcoli funcţionale la noi aici, în sat, şi anume „şcoala” din „prescurăria călugărească”, din 1886, ridicată pur şi simplu aproape din nimic pentru fiul său mai mare, viitorul romancier, traducător al *Sfintei Scripturi* şi ce o mai fi fost el, „instituţie” în care, de altfel, a şi urmat primele două clase, dar în fine, nu mai insist...), m-au învăţat carte cum s-au priceput ei mai bine şi cum am fost eu în stare să-mi însuşesc lecţiile lor. Iar de data aceasta – în vara lui 2019 mai precis, pe la început de iulie –, întâmplarea, de nu cumva mai degrabă inspiraţia, mi-a purtat paşii către casa profesorului Doru Zamfirescu, undeva dincolo de centru, pe o vale pe care nu mai umblasem de zeci de ani, intenţia fiind să-i cer o fotografie de grup din „colecţia” pe care intuiam că trebuie să o deţină şi în baza căreia să-mi articulez articolul planificat aici de ceva vreme întru ducerea la

* Conform documentelor de arhivă, prima şcoală la Dideşti a funcţionat începând din octombrie 1845, deşi învăţătorul fusese numit încă din 16 mai acelaşi an, în persoana lui Iancu Năstase (*cf.* Anghel Manolache şi Gheorghe Pîrnuţă, *Contribuţii la istoria culturii şi învăţământului în Teleorman*, vol. I, 1973, p. 223, *apud* Doru Zamfirescu, *Monografia comunei Dideşti, judeţul Teleorman*, în manuscris, fasc. I, p. 11). Unde anume însă şi de ce bază mmaterială a funcţionat acea şcoală nu se precizează exact, dar cel mai probabil că tot pe undeva prin incinta schitului a fost fixată.

bun sfârșit a ideii de a-mi celebra cumva cei 40 de ani de la absolvirea școlii generale din Dideşti, în iunie 1979, prin portretizarea fie și în fugă a figurilor reprezentative de la catedră care cum, necum, pe cei mai mulți dintre noi, în genere copii de țărani cooperatori, ne-au făcut oameni sau măcar ne-au învățat să citim și să socotim, ceea ce nu este puțin lucru mai ales în ziua de azi, când abandonul școlar la noi, la români, a atins cote alarmante, de circa 17 procente, cică, și e clar că dacă o vom ține tot așa, nu va mai trece mult și România noastră dragă va ajunge o țară de analfabeți funcționali, cum tare mult își mai doresc unii „prieteni”... Pe undeva, de ce să nu spun, mi se cam făcuse dor de unii dintre foștii profesori și, cum vreo trei dintre ei deja nu mai sunt printre noi, iar cei mai mulți, din alte localități fiind, cu deosebire din Roșiorii de Vede, nemaitrecând nici ei pe acolo, iar de reuniuni ale promoției la care să fie invitați nici vorbă – că cine, pe banii cui și de ce să le organizeze? –, am zis că măcar în fotografie să-i revăd și, revăzându-i eu, prin intermedul acestei pagini să-i revadă și alții, și când zic „alții” mă gândesc la foștii camarazi de ghiozdan de odinioară care veneau cu drag la ora lor, că altminteri, e clar că aș nimeri fix ca Ieremia cu oiștea-n gard. Spre bucuria mea, am descoperit în „caseta” profesorului Zamfirescu, pe lângă fotografia de grup mult sperată – ceva-ceva recuperasem anterior de la doamnele învățătoare Nela Tudor și Marioara Falcă, dar orișicât –, în care se regăsesc majoritatea dascălilor vremii mele, și o scurtă monografie a comunei noastre, în manuscris, documentată de profesorul nostru de istorie în anii când își prepara examenele pentru obținerea gradelor didactice. Monografia este incompletă și nu atinge decât în parte anvergura – oricum modestă și aceasta a – „schiței monografice” publicate în 2007, la Editura Bibliotheca, din Târgoviște, de profesorul Marin Falcă (1939–2010), are însă marele merit de a reproduce mai aproape de original documentul de arhivă care atestă vechimea comunei Dideşti și care, la data de 6 mai 1519, iată ce spune:

„Din mila lui Dumnezeu *Io* Basarab Voevod[,]* domn de toată Țara Românească, fiul marelui Basarab Voevod, dă domnia mea această poruncă: [...] Și iarăși lui Neag cu fii[i] săi să le fie la Dădești** din partea lui Bucur a cincea parte pentru că am cumpărat de la Bucur pentru o sută treizeci aspri. [...] Și lui Dumitru cu fi[i]cele sale, anume Dobrina și Rada și Stana și Buna să le fie la Milcoveni și la Dădești ori cît este partea lor toată pentru că au venit Dumitru înaintea domniei mele de a așezat pe f[i]cele sale care sînt mai sus scrise cu numele lor ca să-i fie în loc de fii.

Foto 1. De la stânga, rândul din față: **Aurora Unchiu-Ciuciumișu, Silvia Stănescu, Silvia Stoica, Gheorghe Tutcălău, Marin Falcă, Dan Burlacu, Doru Zamfirescu și Orațiu Popescu. *Colecția* Doru Zamfirescu.**

Martori: Jupan Calotă, mare vornic, Jupan Harvat, mare logofăt, Dumitru vistier, Radu spătar...”***

Mai sunt citate, desigur, și alte documente de arhivă, de dată mai recentă însă și care nu fac obiectul evocării propuse aici și acum, din acest punct încolo trecând la partea a doua a articolului și anume la defilarea, fie și sumară – în semn de omagiu, firește, dar și de fastă aducere aminte și de retrăire a unui moment important din parcursul generației mele – a câtorva dintre figurile inconfundabile ale dascălilor din școala generală, așa cum, „scanând” fotografia alăturată găsită la profesorul Doru Zamfirescu, în „scrinul cu amintiri”, în acea splendidă și binecuvântată după-amiază de început de iulie, când i-am bătut la poartă, de la stânga la dreapta și începând cu rândul din față, au rămas întipărite pe filmul memoriei mele de fost „școler emininte”..., vorba cui a zis.

„Zeii” de la catedră

Așadar, scanând poza de sus (*foto 1*), prima din stânga, pe rândul din față, cu mâinile la spate și în rochie albă cu buline mari, roșii – țin minte precis că erau roșii – este profesoara de matematică **Aurora Unchiu-Ciuciumișu**, la deplina maturitate fizică, intelectuală și profesională atunci, cam prin a doua jumătate a anilor ’70, adică exact în perioada când am urmat clasele V–VIII la Dideşti... După cum o arată și privirea, ca de altfel întreaga atitudine, era și a rămas genul de femeie afurisită, relativ dură, dar corectă; ferească Sfântul să te prezinți cu exercițiile nerezolvate ori să nu ai habar de vreo teoremă! Avea o expunere logică, firește, ca de matematiciană cu facultatea la zi, foarte clară și limpede, însă pentru cei mai mulți dintre noi – cu câteva excepții

* În continuare, acolo unde este cazul, semnele de punctuație au fost adăugate de noi. Aceeași precizare este valabilă și pentru actualizarea aproximativă a ortografiei.

** Denumirea inițială, din vechime, a localității Dideşti (Teleorman). Actualmente, mai există alte două sătuce în România cu denumirea Dădești, însă în Moldova: unul cu circa 160 de locuitori în comuna Vultutești (Bacău) și un altul în comuna Ion Neculce (Iași).

*** Ion Ionașcu și colaboratorii, *Documente privind istoria României, veacul 13–16, Țara Românească*, vol. I, Editura Academiei R.P.R., București, 1951, p. 144–145, *apud* Doru Zamfirescu, *Monografia comunei Dideşti, județul Teleorman*, în manuscris, fasc. II, p. 7).

din circa 40 de elevi, câți eram în clasă – predica mai mult în pustiu, că de unde mari matematicieni printre copiii de plugari, de țărani cooperatori, de zarzavagii, cojocari, oieri, căruțași, tractoriști, lăutari, pădurari și așa mai departe? Ca de obicei atunci și acolo, la Didești, cât de cât apți să recepționeze și să priceapă ce și cum cu algebra, geometria în spațiu și toate celelalte erau cei doi–trei copii de intelectuali din sat ori care aveau frați mai mari deja trecuți prin furcile caudine ale liceului cel puțin și care fie că ajunseseră deja studenți, fie obținuseră diploma de ingineri, profesori, doctori sau mai știu eu ce și care, la o adică, în weekend ori în vacanțe și concedii, găseau răgazul să le arate mai pe îndelete, acasă, ceea ce nu înțeleseseră la școală, asta presupunând că ar fi avut timpul necesar ori ar fi fost consultați. Dar specimene din acestea, odrasle, frați ori nepoți de intelectuali adică, la mine în clasă, nu erau decât vreo trei, maximum patru, începând cu Mihaela Budea (absolventă de liceu sanitar mai apoi, între timp licențiată, azi asistentă medicală la Spitalul „Caritas" din municipiul Roșiorii de Vede, secția Oncologie), fiică de inginer și, respectiv de educatoare (doamna Rodica Budea, care m-a educat vreau să zic și pe mine la anii ghiozdănelului și ai pantalonului scurt, cu bretele), apoi mai venea Jana Alesu (azi inspector ANAF la Sectorul 3 al Capitalei, cu un frate mai mare și „deștept", așa se vorbea, pe nume Alexandru*, inginer deja și mare fotbalist la noi, la Viitorul Didești, asta când se nimerea pe acasă; Janei îi rămăseseră caietele lui de algebră, foarte îngrijite, ce să zic, și nu mai avea nevoie de nicio meditație că, fată isteață, se inspira direct de acolo), Nela Oprescu (un fel de vedetă a clasei în anii mai din urmă, când îi înmuguriseră sânii, cu ambele ei surori mai mari educatoare pe la oraș, la rândul ei absolventă de liceu economic la Roșiorii de Vede, vânzătoare la un magazin de pantofi – m-a dus vărul ei și prietenul Mihai Oprescu prin 1985, să-mi cumpăr o pereche mai la modă, pe sub tejghea, că deh, cum erau vremurile pe atunci! –, după care i-am pierdut urma), George Sorin Popescu (fiu de țârcovnic, azi subofițer de tancuri la Ministerul Apărării, în București) și cam atât, ceilalți doi-trei copii buni sau bunicei (Ionel Costea, Marian Alesu, Aurica Stanciu și Aurelia Falcă, eventual vărul meu Vasile Duca, zis „Al lui Jărăgai") între care și eu, învățând fie datorită unei conștiințe mai dezvoltate fie, cel mai probabil, de jenă, ca nu cumva să rămânem de cârd, cum se zice, în orice caz, făcând față cu brio exigentei noastre „profe" de matematică „Ciuciumișa", care punea și note de zece când era cazul – uneori, după un fel de licitație: „cine știe răspunsul la problema aceasta are un zece!" –, dar mai înclinată era să umple catalogul cu scăunele și cu seceri și, când se mai enerva, că nu de puține ori am văzut-o în stare de incandescență!, nu ezita să o mai ciufulească pe câte una dintre colegele mai „puturose" așa, la învățătură (băieții nu erau nici ei scutiți, dar o încasau mai rar!), încât mai mult de teamă se învăța teorema lui Pitagora, să zicem, decât din conștiință ori din alte asemenea motive. Una peste alta însă, din câte pot aprecia acum, la ani lumină distanță în timp și spațiu, a fost una dintre cele mai bune profesoare care a predat matematica la școala generală din Didești, și dacă în vara anului 1979, când, candidând la Liceul Militar de Marină „Alexandru Ioan Cuza" din Constanța, m-am văzut printre cei 200 de elevi admiși (din peste 1 500, câți se înscriseseră la concurs, veniți de pe întreg cuprinsul țării), și unde una dintre probele eliminatorii la „scris" a fost să fie matematica (algebră și geometrie, mai exact), în mare parte aceasta se datorează – aveam să înțeleg abia mai târziu, mult mai târziu – și seriozității și conștiinciozității cu care profesoara Aurora Unchiu-Ciuciumișu și-a făcut datoria acolo la catedră, în nesuferitele (pentru cei mai mulți dintre noi), dar atât de importantele ore de matematică pentru adolescenții (în curs de a deveni oameni de nădejde ai patriei) care am fost atunci... Evident, îi port în timp o statornică recunoștință și sper să o regăsesc odată, prin Roșiorii de Vede, fie și din întâmplare, ca să-i transmit mulțumirile mele personal.

Imediat la stânga profesoarei de „mate" și la mijloc – cum ar veni, a doua dintre „cele trei grații" – este **Silvia Voiculescu** (la scurtă vreme după aceea devenită Stănescu, prin căsătorie), profesoara de chimie și de fizică, alte două materii pe care nu prea le-am îndrăgit la viața mea (matematica o îndrăgisem până în clasa a VI-a inclusiv, după care, odată cu descoperirea lui Alexandre Dumas-tatăl și Karl May, a lui Jules Verne & Co..., *aloimis*!**) și, după cum se știe, dacă nu îndrăgești materia respectivă, nu ți se pare tocmai OK nici profesorul care încearcă să ți-o bage pe gât (sau viceversa). Pe Silvia Stănescu o știam cu mult înainte de a ajunge să-mi predea vreo materie, se trăgea din neam de dascăli, „bătrânii" Voiculești – după un stagiu interbelic făcut prin Basarabia – îi învățaseră carte pe mama și pe fratele ei la Merișani, prin anii '50, ca și pe alți dideșteni, și mi se pare că încă mai locuia la Merișani când am remarcat-o prima oară, în anii mei mici, că drumul către școala din Didești când vii dinspre Merișani trecea (nu neapărat obligatoriu dar era mai pe scurt) prin fața casei noastre și bunicii, ca și toți câți se nimereau acolo, pe stradă, o salutau și i se adresau cu mare și nedisimulat respect. Și așa ca om, dar mai ales ca profesoară, indiferent ce materie preda, Silvia Stănescu era o pată de bunătate într-o mare tulbure și mai mult decât rece și sobră uneori, în care marii rechini care-și făceau de cap pe acolo erau „cei trei zmei paralei" ai locului în frunte cu Orațiu Popescu (cel mai cel dintre ei), cu Ștefan Anghel (zis „Al lui Giugulea") și cu Marin „Minel" Falcă, pe care-i voi creiona un pic mai la vale, alde Doru Zamfirescu, „Gigi" Tutcălău și toți ceilalți jucând efectiv la pitici. Sigur că, odată prinși în bătaia peniței, îmi este greu să-i mai fac

* Născut în 1953, avea să sfârșească tragic în primăvara anului 1991, într-un accident așa-zis casnic, acolo la casa mamei sale, pe Valea lui Durlea, încercând să repare pompa de la fântână. Un dideștean de mare viitor, din păcate dispărut prea devreme.

** Acum, căutând prin dicționare, văd că se scrie *haloimăs* și în argou înseamnă dezordine, harababură, gălăgie ș.a. Noi atunci și acolo îl rosteam cum am scris și îi dădeam sensul de... „s-a ales praful".

scăpați ori să-i zugrăves în culori mai pastelate-nspre roz decât ar merita, dar dincolo de sinceritatea și totodată de inerentul grad de subiectivism care mă pot caracteriza, mă gândesc totuși cu o undă ghidușă-n subconștient (involuntară, firește) la cum s-ar fi comportat ei, oare, toți acești „zei de la cadedră”, la rândul lor, dacă le-ar fi trecut prin minte măcar așa, ca o adiere „suavă” de brici, că voi ajunge vreodată scriitorul care sunt acum și că n-o să ratez ocazia de a-i șarja fie și în glumă, numai, ca un fel de omagiu mai aparte, așa, într-un colț de pagină transformată ad-hoc în câmp de bătălie și, mai ales, de... răzbunare fie ea și postumă. Revenind la profesoara Silvia Stănescu, chiar să și vreau n-aș putea-o descrie altfel decât în culori calde, cum îi era și felul așa, ca om, mai mereu cu zâmbetul pe buze și sociabilă mult pentru un dascăl fie acesta și de la țară, cei mai mulți dintre ei afișând de regulă o morgă nu

Fațada Școlii Gimnaziale „Gala Galaction” de la Dideşti, în vara anului 2017, intrarea profesorilor.

neapărat de ființe importante, dar orișicât. Că Silvia era adepta stilului mai democrat, nu se discută, ceea ce nu înseamnă că, la o adică, nu mai scăpa câte o pălmuţă, aşa, de domnişoară de pension. Prima și cam singura dată când am văzut-o pusă pe fapte războinice a fost să fie într-o sfântă zi când deși clasa noastră nu avea ore în acel an cu dumneaei, s-a întâmplat că lipsind temporar profesorul titular (nu mai reţin exact la ce materie), s-a prezentat ca „suplinitoare”, fiind însă de-a locului, adică știind-o cei mai mulți dintre noi, mare problemă nu era pentru niciuna dintre părți că, pentru doar un ceas sau două, se schimbase ceva în programul orar. Problema a fost că nici nu a intrat bine în clasă și numai ce o auzim pe colega de bancă a lui Iulică Mitroi (pe atunci nu stătea cu Ionel Costea, ca într-a VIII-a), ci cu o fată, mi se pare că era una dintre cele cinci „Pătrănești”:

– Tovarăşaaa..., Iulică Mitroi v-a zis „Limbuta!”

Era ceva nou, că de regulă i se spunea „Sâsâita”. De acolo, de la catedră, unde, rămasă în picioare după intrarea în clasă, consulta catalogul cu zâmbetul pe buze și bine dispusă – probabil că tocmai primise vreun compliment pe la cancelarie de la vreun profesor holtei –, a făcut fețe-fețe și, luându-l în colimator pe bietul Iulică, în loc să-l scoată la lecție și să-l treacă prin toată materia, cum ne așteptam toți în frunte cu pârâcioasa clasei, ca să ne scutească pe noi, ceilalți, de orice alte emoții, eventual s-o pună la respect și pe „pârâcioasă”, s-a precipitat să verifice informația direct de la sursă:

– Ţe mă? Ţe, ţe..., ţe-ai spus? Ia-n... ridică-te tu în două pisioruse, si mai zi o dată, cum ai zis?!

Iulică, mititelul de el – și Dumnezeu să-l ierte!, că nu prea demult a trecut la cele veșnice, după o grea suferință –, ce să mai zică, s-a ridicat şi a încălţat-o, dar finuţ de tot, şi numai bine că aşa ne-am învăţat minte să le mai punem porecle cu voce tare profesorilor, că pârâcioasele școlii atâta așteptau, plus că eu unul, având în vedere că ai mei o ştiau bine pe Silvia, cum am precizat deja, şi, deci, riscam să audă ce şi cum, mă feream să intru în discuţii bășcălioase pe subiectul acesta. Dar şi Silvia noastră, plecând de la astfel de episoade, a făcut ce a făcut şi şi-a aranjat dantura, că de acolo i se cam trăgea necazul, poate o fi luat şi lecţii de dicţie, n-ar fi exclus, cert este că, nu peste mult timp, am remarcat că se exprimă aproape de perfecţiune. Stilul de predare a rămas însă acelaşi de până atunci, adică destul de lax, specific unei domnițe de treabă şi cam atât, că plecând de la premisa că tact pedagogic avea suficient, mai ales că se afla la a doua generație de dascăli în familie, fie nu o prea interesa, fie mai degrabă credea că-şi bate capul de pomană, fiindcă şi aşa nu se va alege nimic de noi, destinaţi fiind încă din faşă coarnelor plugului, mistriei sau cel mult covrigului vreunui amărât de tractor în brazdă, ceva..., cert este că neimpunându-și minima brumă de autoritate cât de cât acolo, absolut obligatorie într-un mediu precum Dideștii de pe finalul amurgului societății comuniste, mare lucru nu am prea priceput. Și îmi fac socoteala că dacă de unul ca mine nu s-a lipit cine știe ce la orele de chimie și de fizică – târâş, grăpiş, aveam să termin totuşi cele opt clase, dar în afară de formula acidului clorhidric, nu voi reţine nimic altceva într-un an întreg de chimie, cât despre fizică..., acolo eram şi mai nevinovat! –, îmi cam dau seama ce s-a lipit de ceilalţi, de alde „Coană On” (pre numele adevărat Nicolae Ion), Liţă Cornel (ajuns cică „slugă” pe bătătura unuia mai procopsit, undeva, într-un sat din apropiere), vecinul de peste uliță Costel Berbeacă, Doru Petrică, Florica Jidovu, Ioana Burtan şi tot aşa, cei mai mulţi dintre ei rămaşi la coada vacii şi nu exclusiv din vina lor, poate cu excepţia a două-trei fete mai tocilare... În orice caz, privind retrospectiv, senzația este că profesoara noastră – și nu era singura care se poate încadra aici – nu avea nici metodă de predare ca „Gigi” Tutcălău, care adoptase un fel de algoritm pe cât de simplu, pe atât de eficient, și nici nu era suficient de afurisită ca Aurora Unchiu-Ciciumișu pentru ca măcar să învățăm de frică dacă nu de altceva la materia pe care ne-o preda. Faptul că nu am învățat mai mult decât s-a întâmplat să o facem însă ne este imputabil în primul rând nouă, elevilor, eventual părinților noștri, fiindcă în comparație cu profesorii pe care i-au avut fiicele mele să zic, și încă la oraș, în anii de după Decembrie ’89,

profesorii noștri de acolo, de la Dideşti, din anii la care mă refer, și-au făcut datoria din plin. De altminteri, și sistemul de monitorizare a lor, de la cancelarie și de la inspectorat, îndeosebi, era mult mai bine pus la punct decât în perioada postrevoluționară, când s-au bulversat multe prin România noastră și în primul rând învățământul și sănătatea, nu mai zic de sistemul economic per ansamblu, așa că nu mai insist. Mai spun doar că, prin natura împrejurărilor, cu domana profesoară Silvia Stănescu m-am întâlnit și încă mă întâlnesc cel mai mult în anii de după școală, cât cu absolut toți profesorii mei la un loc, și așa știu că încă mă ține de elev bun, silitor și cuminte. Tocmai de aceea sper să nu se supere mai mult decât este cazul fiindcă iată, furat de peisaj, m-am apucat și am zugrăvit-o în culoari atât de... naturiste. La urma urmei, știu că are simțul umorului și chiar dacă se va ofusca un pic, o să-i treacă repede, că nu este genul care să țină supărarea la infinit, chit că scrisul meu așa va rămâne, adică în eternitate... Cum nici copiii și nepoții „zmeilor" și ai tuturor „zeilor" evocați ceva mai jos sper să nu se supere în cazul că derapez prea abrupt pe calea „adevărului meu", fiindcă în fond și la urma urmei, nu fac altceva decât ca, profitând că am pe mână o revistă ca aceasta, să evoc câteva dintre „personalitățile" marcante de la începuturile devenirii mele ca om și profesionist al condeiului, ca să nu mai spun că dacă nu mi-ar fi făcut plăcere să-mi aduc aminte de toți aceștia, exact așa cum i-am perceput cu ochii și mintea de elev al lor de atunci, n-aș fi scris întru scoaterea lor din uitare și anonimat nici un singur rând, măcar...

Cea de a treia doamnă, mai mereu cu surâsul pe buze, este tot o **Silvia** (și **Stoica)**, navetistă de la Roșiorii de Vede, care ne-a predat *Limba și literatura română* în clasa a VI-a și nu mai reţin dacă nu cumva și într-a VII-a, genul dascălului democrat prin naștere și educație, cu vorbă blândă și suficient de reținută, un pic și autoritară în același timp încât să nu i se urce elevii în cap, cum am auzit că se petrec lucrurile în multe dintre școlile generale – și chiar prin liceele românești – în ziua de azi. Conștiincioasă și mereu îndatoritoare, n-a excelat niciodată prin ceva încât să ajungă în postura de „personaj" celebru în folclorul elevilor, cu deosebire în rău – că relele se reţin mai lesne –, nici nu a fost pusă în situații comice, cum se întâmplă adesea în cazul unora mai cabotini, așa, prin urmare, și să vreau și n-aș putea insista mai mult asupra subiectului altfel decât să comentez la superlativ. În orice caz, după reprizele de teroare cu alde „Oraţu" & Co, orele cu cele două Silvii erau terapie curată, respiram şi noi mai liniştiţi, eventual, când urma să avem lucrări de control la „cei trei zmei", nu mai spun de teze, ne mai venea și nouă inima la loc știind că măcar puteam profita de ocazie să îngrășăm porcul în ajun fără vreo teamă că am fi încasat-o în cazul că am fi fost surprinși răsfoind pe sub bancă alt manual decât cel aflat în programul-orar de la momentul respectiv.

Așa că mergând mai departe cu trecerea în revistă, pe rândul doi din fotografia cu numărul 1, înalt peste medie, nici deşirat, însă nici prea bine legat, primul din stânga este profesorul de geografie **Gheorghe „Gigi" Tutcălău**, figură memorabilă a învățământului gimnazial dideștean. Era pe atunci – şi încă este astăzi, când scriu, deşi nu cu mult în urmă numai ce l-am auzit pentru prima oară comentând că au cam început să-l atace inerentele afecţiuni ale bătrâneţii – genul de intelectual fin, elegant și prea la locul lui, o armă cu două tăişuri printre ţăranii noștri de la câmpie, cum precizam și în dreptul Silviei Stănescu, căci sunt tentaţi să ia buna creştere şi educaţia drept atributele indubitabile ale unui mare fraier, asta dacă nu ai inspiraţia sau mai degrabă instinctul, desigur, ca să-i pui la punct cât se poate de prompt şi decisiv printr-un gest care în ziua de azi, în era telefonului mobil cu cameră video, nu poate să se încadreze decât într-un precept absolut legal, altminteri lucrurile complicându-se exponențial. Omul legalităţii (între timp obținuse și o licență în Drept) prin excelență, deşi la o adică mai apela uneori, și cu încredere încă, la așa-zisul „indicator" – instrument de bază la ora de geografie, unde hărțile fizică, respectiv economică, politică sau turistică ale unei țări erau piese de bază în asigurarea tehnico-materială a lecţiei, întru buna înţelegere a cunoştinţelor nou predate –, Tutcălău era de un calm imperturbabil, rareori să-l vezi nervos, fioros ori mai știu eu cum, deși nici fericit din cale-afară nu părea, nu știu de ce! Însă și când încerca să o facă pe durul, schimbând pentru câteva momente destinația clasică a indicatorului, o făcea nu cu răutate şi întotdeauna la limita extremă a situaţiei, după ce epuizase cam toate argumentele de convingere, de la sfaturile amical-părinteşti până la tonul voit ridicat, niciodată menit însă

Montaj literar-artistic în interpretarea elevilor Școlii de la Dideşti cu ocazia festivalului zonal „Florile prieteniei", Dobroteşti, către finele anilor '80. Profesorul „Gigi" Tutcălău este în dreapta, încadrat de învățătoarele „Nela" Tudor şi Domnica Anghel. În centru-stânga, în costum popular, este educatoarea Rodica Budea. *Foto:* colecția „Nela" Tudor.

ca să ne înspăimânte pe noi, puii de ţăran, de acum hârșiți în astfel de tactici și, în plus, înzestrați încă din leagăn cu antidotul contra adevăratelor pericole întâlnite de regulă prin mediul înconjurător, de la potăile turbate scăpate din lanț și până la șerpii neveninoși, dar certi, ascunși prin iarba câmpului nesfârșit de dincolo de barierele satului. Or, se vedea de la o poştă că „Gigi" Tutcălău nu avea nimic din toate acestea, fiind el însuşi scos din elementul său de siguranță și confort intelectual și nevoit să se adaptaze din mers la teren, ceea ce-i reuşea şi nu prea. Extrem de bine pregătit, conştiincios,

om al datoriei faţă de societate şi faţă de sine însuşi, fără vicii sau trăsături de caracter pe care să le afle şi să le speculeze elevii săi, profesorul Tutcălău avea o metodă de predare pe cât de simplă şi logică, pe atât de eficientă, şi trebuia să fii de-a dreptul bătut în cap – şi unii dintre colegii mei de la Dideşti cam erau! – ca să nu pleci de la ora de predare cu lecţia deja învăţată de nota cinci, cel puţin, dacă nu de şase. Azi încă, deşi au trecut anii, revăd aievea pagina maculatorului cu notiţe în clasă scrisă pe lat, după schemă, că în unele cazuri nu trebuia să schimbi decât denumirea ţării şi a capitalei, respectiv a oraşelor mai importante, în rest clima (cu diferențele de coordonate, desigur), relieful, chiar şi obiectivele economice, nu mai spun de floră și faună, se potriveau la fix, încă puţină improvizaţie cu artă şi un pic de noroc şi aveai şaptele asigurat. Iar dacă mai te ducea mintea cât de cât ca să ştii să indici la hartă măcar continentul pe unde vine ţara respectivă, puteai respira uşurat pentru cel puţin o lună de atunci înainte. Și totuși, o „păsărică” avea și Tutcălău: nu credea în Dumnezeu, „fenomen” care pentru noi, puii de țăran de la Dideşti, crescuți cu icoana Maicii Domnului pe peretele de la Răsărit, părea nu de neînțeles, că nu era singurul dintre profesori care măcar așa, de ochii inspectorilor de la județ, să nu ne fi propovăduit la ora de *Dirigenție* ori de *Educație cetățenească* despre „strămoașa” noastră maimuța, ci mai degrabă ca un fel de ciudățenie într-un final acceptată însă cu mari rezerve și comentarii pe sub duzii din curtea școlii. Comentarii care căpătau proporții de-a dreptul hilare uneori, de regulă în Săptămâna Patimilor, când profesorul Tutcălău își lua rolul în serios și se apuca să o facă pe jandarmul prin curtea bisericii, noaptea, la *„denie”*, ca să-i prindă pe aceia dintre noi care în loc să stea cu burta pe geografie pierdeau timpul cu chestii din acelea... retrograde. Personal, nu l-am văzut, mai bine-zis nu am apucat să-l văd cu ochii mei prin curtea bisericii, că în noaptea când s-a zvonit că ar fi dat iama pe acolo, precum vulpanul în poiata cu găinușe, am zbughit-o din peisaj cu viteza sunetului, chit că, abia după ce am ajuns acasă, la loc sigur, „tăind-o” direct prin spate, via cimitirul satului și mai apoi pe la podul lui Durlea, am început să meditez dacă nu cumva fusese vorba despre o glumă mai mult sau mai puțin inspirată a vreunuia mai șmecher dintre noi, care glumă oricum nu ar fi prins însă pe un teren virgin... Cum, necum, „Gigi” Tutcălău a însemnat pentru mine – și din fericire nu a fost singurul – unul dintre profesorii model.

Lângă „Gigi”! Tutcălău și cel mai scund dintre toți – scund în comparație cu ceilalți, că altminteri era de statură medie pentru un român –, aici la tricou, fiindcă era vară, de regulă însă mai mereu la costum și cravată, că pe atunci cumula și funcția de director al școlii, este profesorul de *Științe naturale* Marin „Minel” Falcă, un pic mai blând și mai cu toate țiglele pe casă, cum s-ar zice, deși la fel de practic și operativ precum camarazii săi de „iarbă verde” și de chef din pădurea Cerătu, a lui Mânzu, acolo unde Tecuciul se varsă în râul Vedea și unde vara, în insuportabilele după-amiezi ale lui Cuptor, dascălii noștri se mai întâlneau la câte un șeptic și o gură de vin, în compania celorlalți intelectuali ai satului dintre care nelipsiți erau felcerul Stelică Tudor și medicul Boabeș, eventual șeful de post. Nu l-am remarcat niciodată apelând la mult îndrăgitele instrumente *ajutătoare* atât de practice și utile în „instruirea” elevului dideștean pe care le foloseau din plin și fără prea multe fasoane alde „Orațu” și fratele său de cruce – vorba vine – Ștefan „Al lui Giugulea”, adică să caute prin natura înconjurătoare vreun retevei, să-și scoată cureaua de la pantaloni ori să-și aducă de acasă un „indicator” din lemn de alun sau arac, ceva, nici să apuce echerul de pe bancă ori compasul acela „uriesesc”, folosit de regulă la orele de geometrie în spațiu, așa cum făcea învățătoarea Domnica Anghel, uneori, și mi se pare că și profesoara Unchiu-Ciuciumișu, că atunci ce mai eram obligați să ținem asemenea recuzită la îndemână, pe bancă, ci, la fel

Marin și Maria Falcă, de Sfintele sărbători pascale, în 2008, în fața expoziției omagiale dedicată lui Gala Galaction, organizată prin strădania lor la 100 de ani de la nașterea scriitorului. *Foto:* colecția Maria Falcă.

ca şi tataia când îl mai enerva câte o oaie și cu deosebire capra, prin grajd, era adeptul dupăcitului: doi-trei dupaci, aplicaţi cu ştiinţă mare, după ceafă, rapid, înfundat, eventual asortați cu o vorbă de duh, și era suficient să se răcorească, iar sparring-partenerul să-l înjure trei pauze la rând şi să-l ţină minte toată viaţa. După câteva astfel de şedinţe, prin clasa a VI-a, când am început să avem mai serios de-a face cu directorul – mi se pare că ne preda *Ecologia* pe atunci, după ce într-a V-a ne predase *Botanica* –, alde Stănel Ruşanu, fiul unui acordeonist din zona Cazanelor (cam pe unde locuia şi Nela O.) și unul dintre cei patru colegi de bancă pe care-i aveam atunci (învăţam în laboratul de Ştiinţe naturale şi aveam acolo nişte bănci speciale, recent achiziţionate, cu tăblia trasă în faianţă albă, lungi cât să încapă patru elevi, ceilalți doi fiind veșnicul și eternul Petrișor Cimpoieru, cu care stăteam din clasa I dacă nu chiar de la grădiniță în aceeași bancă, iar celălalt mi se pare că era „Bulef”, pre numele lui adevărat Stelică Dincă din Însurăței), a început să-l „codeze” în pomelnicul său cu înjurături „Dupacu”, poreclă care însă nu a avut priză deloc în

rândul „masselor”, ceea ce nu înseamnă că în salba romanelor mele de început nu veţi întâlni şi un personaj denumit astfel*. Pe mine unul, profesorul „Minel” Falcă mă avea în nume de bine, că absolvisem clasa a IV-a cu Premiul I, deh, așa că nu s-a atins niciodată de vreun fir de păr din capul meu, avea însă o figură atât de sobră și mai mereu încruntată, de om al dracului – deși mai târziu, mult mai târziu, când l-am întâlnit într-un cu totul alt context și chiar pot afirma că l-am cunoscut ceva mai bine decât alții, am înțeles că nu era nici pe departe așa –, încât l-am ocolit cu pași repezi și pe la distanțe mari, în subconștientul meu încolțind nu știu cum senzația că mă paște pericolul dacă-mi pierd cumva vigilența, și așa de consecvent am fost, că deși avea trei fete frumoase – între care două destul de apropiate de vârsta mea –, n-am îndrăznit s-o curtez pe niciuna, darămite să o mai și cer de nevastă, cum tare și-ar mai fi dorit mamarea, săraca!... Și ca să închei cu profesorul Falcă, musai trebuie să spun că din punct de vedere profesional era își cunoștea bine meseria, plus că avea un stil de expunere logic și eficient, însă pedagogic vorbind, suferea de acel complex al *profesorului absolut*, ca să zic așa, ca și Ștefan „Al lui Giugulea” – aveam să întâlnesc mai mulți în „cariera” mea de elev, ulterior –, cea mai mare notă la ei, și aceea oferită cu zgârcenie, fiind nouă, niciodată zece, aceasta din urmă fiind „nota profesorului” cică... O mică săritură de pe ax, ca să nu zic mai mult, pe care nu mi-am propus să o disec aici, dar care nu-l scade cu nimic pe profesorul „Minel” Falcă în ochii mei din două motive: în primul rând că oricum, niciodată nu am învățat de nota zece la materiile sale, deși poate că mi-aș fi dorit și, în al doilea rând, fiindcă a compensat toate aceste mici neajunsuri și apucături de profesor emerit fără merit printr-un gest relatat undeva în memorialistica mea cu finalitate benefică pentru înscrierea, mai apoi admiterea și într-un târziu absolvirea de către elevul care am fost a liceului militar de la Constanța.

Lângă „Minel” Falcă, în cămașă cu carouri, cu alură de june prim, mustață, favoriți și frizură a la Engelbert Humperdinck, în anii lui de maximă deplinătate artistică, este **Dan Burlacu**, profesorul de *Sport* (mai corect spus de *Educație fizică*). Spre marele nostru noroc, al elevilor de la Dideşti din anii mei de formare, simt nevoia să subliniez că și la această disciplină mult îndrăgită peste tot în lume, cred, am avut profesioniști de meserie, cu studiile la zi și pe domeniu, necum improvizaţi ca la *Limba franceză* ori la *Limba latină*, și chiar începând dintr-a V-a, ceea ce a contat enorm, că altminteri, am fi făcut și la *Sport* tot *Matematica* sau orice altceva, eventual *Gramatica*, precum în ciclul primar, cu învățătoarea Domnica Andrei... Atâta doar că Dan Burlacu își lua misiunea cam prea în serios și în loc de fotbal mai aborda și exercițiile din programa didactică, mai ales iarna, cu tot felul de exerciții demne mai degrabă de Nadia Comăneci sau Dan Grecu, ceea ce nouă, îndeosebi băieților, care visam să ajungem precum celebrii Florea Dumitrache sau Dudu Georgescu nu ne pica taman bine, dar nu mârâiam prea tare știind că vine ea primăvara și nu ne vom mai da duși de pe terenul de fotbal de lângă SMT, unde profesorul, așa în pantof de oraș și la pantalon de tergal, călcat la dungă, bătea mingea cot la cot cu noi, și de la el am deprins primele driblinguri strânse, pe metru pătrat, a la Nicolae Dobrin. Și mai să plâng când, în deschiderea clasei a VIII-a, am văzut că ne-a lăsat de izbelişte, reușind să obțină catedră la București, de unde mi se pare că era de loc, pe postul său prezentându-se o lungană cu ten măsliniu și alură de amazoană veritabilă, la fel de tânără și nemăritată. Se numea **Dora Vascu**, era grecoaică la origine și imediat aveam să realizăm că este la fel de profesionistă ca și predecesorul ei, dar cum în nici un an o terminam cu școala generală, nu am mai avut vreme să-l regret prea mult pe „tizul” meu. Pe Dora Vascu, pentru că n-am găsit fotografia ei, deocamdată, prin nicio arhivă de familie din Dideşti, cu excepția unui rebut, undeva, încerc să o descriu tot din ce am reținut pe banda memoriei: înaltă mult peste medie și suplă, ca o voleibalistă de divizia (liga) națională, cu păr lung, drept și pe atunci ușor blond, a rămas chiar și acum, peste ani și ani, o figură greu de uitat, deşi reperele mele în materie de frumuseţe feminină erau, au fost și sunt cu totul altele. Cum era la curent cu faptul că urma să dăm probe la sport peste nici două luni la liceul militar, și-a luat misiunea în serios și, în vreme ce restul clasei juca fotbal – cu mingea aceea pe cât de jerpelită pe atât de fabuloasă din piele, din dotarea școlii –, handbal ori sărea coarda, pe noi cât pe ce să ne scoată campioni mondiali la 1 000 de metri cros (eram vreo trei candidați înscriși la liceul acela)! Cum, necum, totul s-a sfârșit cu bine, iar dacă ar fi să o iau de la capăt în condiţiile de azi, pe lângă profesia pe care am avut-o, aş mai adăuga două opţiuni, una fiind actoria, iar cea de a doua, chiar profesor de educație fizică, implicit cu posibilitatea de deveni antrenor într-un sport de performanţă, poate box, judo sau ceva de genul acesta, de ce nu chiar fotbal... Dan Burlacu și Dora Vascu ar fi fost, desigur, alte veritabile modele, dar noi, pe atunci, eram încă atât de înapoiaţi iar ei, bineînțeles, numai la așa ceva nu se gândeau ci mai degrabă la cum să părăsească, repede și pentru totdeauna, școala aceea provincială pentru vreo catedră mai procopsită pe undeva, pe la oraș!... Ca să nu mai spun că lipsa totală a posibilității de a face un sport de performanță acolo și atunci, la Dideşti, mi-a cauzat ceva frustrări mai târziu când, regăsind printre camarazii de liceu de la Constanța foști juniori cu aere de mare vedetă în varii discipline, de la înot la judo, fotbal, box și așa mai departe, în mod automat mi s-a indus în subconștient un handicat niciodată recuperat în totalitate, cred, chit că voi compensa cu multe altele în domeniile la îndemână (literatura), chiar și în sport (judo și șah), de cum s-au ivit primele ocazii.

* *Diribiştii*, Editura Realitatea Dâmboviţeană, 2000. Deși acolo personajul este un ofițer comandant de companie care în realitate era poreclit „Godacu”, în căutarea „originalității” și fiindcă exista deja un „Godacu” într-unul din romanele lui Sven Hassel, am preferat să-i „împrumul” porecla aceasta cartacterisitică nu atât directorului nostru de la Dideşti, cât unui maior nu mai puțin „fabulos” din liceul militar.

Al patrulea din dreapta, *foto 1*, este **Doru Zamfirescu**, dideștean get-beget ca și Marin Falcă... Astăzi, acum, prin lupa celor patruzeci de ani distanță în timp, când mă gândesc la Doru Zamfirescu, văd un bărbat relativ tânăr, de statută medie și brunet, cu mustață, îmbrăcat mai degrabă impecabil, ca un intelectual fără pretenții însă foarte atent la ținuta sa vestimentară – de altminteri, și ceilalți profesori, numiți ori nenumiți aici, tot așa se prezentau, în mare –, ducând cu el un damf de tutun nu neapărat fin însă cumva personalizat și în rest, ce mai, mi se pare încă și la ora de față genul acela de om, de individ, de personaj echilibrat din toate punctele de vedere care mă interesau pe mine ca elev, singurul lucru incert fiind poate acela că nu ştiu dacă mi-a plăcut mai mult omul, în speță profesorul care era, sau materia pe care o preda. Căci sunt momente când am impresia că mai degrabă mi-a plăcut materia, *Istoria Antică* îndeosebi, alteori că, dacă n-ar fi fost el așa cum era, nu mi-ar fi plăcut nici materia ca atare și nici nimic... Oricum, istoria îmi era ca o soră bună când l-am întâlnit pe Doru Zamfirescu, și asta cam pe la zece ani și ceva, căci încă din față, cred, mi-o „predase" tataia acasă, în nopțile lungi și geroase de iarnă, la gura sobei, plus că trecuserăm peste manualul de istorie – *Istoria României* – încă din clasa a IV-a, cu Domnica Anghel și Ilie Zamfirescu (o suplinise în cele patru luni și jumătate din 1974, cât se aflase în concediu post-natal), pe care-l răsfoiesc cu ochii minții parcă și azi, când și când, reînvățând lecțiile aproape ca pe apă. Da, dar de la Doru Z. aveam să îndrăgesc *Istoria Antică*, pe care ne-a predat-o în clasa a V-a şi de care tataia, cu cele patru clase primare și totale ale lui, deşi ştia multe despre daci şi romani și despre toți voievozii români până încoace, în vremea regilor, nu mai spun că și de Napoleon Bonaparte știa multe – caporal de transmisiuni în Regimentul 3 Olt fiind, făcuse şi el campania din Rusia, între 1941–1944, cu iernile acelea crâncene, de unde, invariabil, paralela cu campania lui Napoleon Bonaparte, din 1812, și pe care o cunoștea ca nimeni altul dintre dideșteni –, până la urmă, a rămas undeva pierdut pe drum. În orice caz, din lecţiile lui Doru Zamfirescu am auzit de strălucitul general cartaginez Hannibal Barca şi de bătălia de la Canae, nume care mai apoi avea să mă obsedeze, ca militar, și pe care, cu deosebire după ce eu însumi am îmbrățișat cariera armelor, l-am avut drept model, chiar dacă eu unul nu am ajuns și nu voi ajunge niciodată să dau bătăliile lui, dar orișicât.

Pe profesorul Doru Zamfirescu, de acum pensionar, spre deosebire de alte cazuri, am avut plăcuta surpriză să-l revăd inițial într-o vară târzie, în urmă cu vreo cinci ani, la un meci de fotbal pe „Stadio Comunale"; eram deja cu cea de a doua soţie şi am fost flatat să aflu că nu mă uitase, cum s-a întâmplat cu învăţătoarea din clasele I–IV, „coana" Domnica Anghel, soția lui Ştefan „Al lui Giugulea", care m-a „scanat" îndelung, neștiind de unde să mă ia în ziua când, după ani și ani, căutând-o acasă pentru a-i dărui prima mea carte, i-am spus că i-am fost cândva, demult și totuși nu chiar în urmă cu un veac, unul dintre elevi... Desigur, şi eu i-am uitat

Profesorul Doru Zamfirescu, în mijlocul elevilor săi din promoția care va absolvi Școala de la Dideşti în vara anului 1978, clasa B. A fost ultima promoție de elevi înscriși în clasa întâi la împlinirea vârstei de șapte ani, în 1970. *Foto:* colecția Doru Zamfirescu.

pe majoritatea dintre soldaţii instruiţi de mine în anii de început ca ofițer, cei mai mulţi dintre ei ca recruţi ai Batalionului 195 Drumuri şi Poduri de la Târgovişte – unitate azi dispărută din organigrama armatei române –, fiindcă în mod normal îi ţii minte cu deosebire pe indivizii care-ţi fac belele şi pe aceia cu adevărat importanţi, care îți marchează viaţa, destinul, cariera. Probabil că pentru învăţătoarea mea, deşi mă avusese patru ani bătuți pe muchie în bancă (ani școlari vreau să zic) şi mă mai şi premiase de vreo trei ori, odată chiar cu Premiul I – am şi azi diploma, cu semnătura dumneaei, ce minune că s-a păstrat după ce casa mamei de la Dideşti a pierit în flăcări, într-o noapte barbară de iarnă! –, eu unul nu am fost un elev „important"... Că mai târziu, după ce am publicat romanul *Diribiştii*, şi-a adus aminte, cumva, și de mine, aceasta este cu totul altă problemă. În ceea ce-l privește, profesorul Doru Zamfirescu este ultimul mohican dideştean din vechea gardă și, dacă ar fi după mine, cabinetul de istorie al școlii noastre de acolo, din buricul Dideștilor, ar trebui să poarte încă de pe acum numele lui.

Și în sfârșit, ultimul dar nu cel din urmă, ci doar în fotografia cu numărul 1, vine la rând unul dintre cei mai interesanți profesori pe care i-a dat comuna Dideşti în întreaga ei existență – nu că nu ar mai fi dat și alții, dar orișicât... –, anume **Oraţiu Popescu**, „încondeiat" destul de amplu, cumva, și în romanul *Fantomele nu răspund la salut* (2007, Bibliotheca, Târgoviște), dar care cu atât mai mult se impune evocat și aici... Oraţiu Popescu, așadar, alias „Oraţu", cum îi spuneau mamarea Maria și mulți dintre țăranii aidoma ei, ducea cu el o aură de zeu neîncoronat al catedrei, îmi e clar însă că parte din autoritatea cu care-l înzestraseră oamenii locului venise prin transfer, cum s-ar zice, de la părintele său, profesorul Marin Popescu (1898–1973), dascăl de o viaţă aici, la Dideşti, instalat la catedră imediat după Primul Război Mondial şi prin a cărui mână trecuseră generaţii şi generaţii de dideşteni până la noi, aproape, inclusiv bunicii şi părinţii noştri. Era „Oraţu" al nostru cu multișor peste media de înălțime a românului obişnuit, lăsând falsa impresie că este uşor cocoşat din cauza gâtului prea scurt şi a capului cam aplecat într-o parte, cu privire

vulturească şi voce crâncenă când era în toane rele; şi pe panta aceea descendentă a vieţii, când l-am apucat eu, cam era mai mereu în toane rele, dar nu atât din cauza grijilor şi nevoilor cotidiene, că slavă Domnului, să fii intelectual acolo, la ţară, era boierie curată, cât a ulcerului duodenal care cam începuse să-i amărască viaţa. Căsătorit cu asistenta medicală de la dispensarul comunal (mai lucrau acolo la dispensarul de pe „linia gresienilor", adică dincolo de fosta cârciumă a lui Minică „Al lui Giugulea", sub bagheta destul de permisivă a medicului navetist de zile mari Vasile Boabeş, din Bucureşti, încă două figuri emblematice ale serviciului sanitar local: felcerul Stelică Tudor şi moaşa Titişa Ștefan, nevasta cam rea de muscă a viceprimarului Stancu „Al lui Ciocănel"), Oraţiu avea la rândul său doi băieţi, ambii mai mici cu peste patru ani decât mine (unul va ajunge poştaş, rămânând în comună, cu grija casei părinteşti, iar celălalt ofiţer SRI, pe la Alexandria), şi locuia lângă moară, pe malul stâng al Tecuciului, lângă Podul de Fier, moara aceea fiind cândva proprietatea tatălui său, acum (adică atunci, în plin comunism) naţionalizată, iar la ora de față praf și pulbere... L-am întâlnit prima oară copil fiind, când nici măcar nu aveam noţiunea materiei pe care o preda el acolo la şcoală, pentru mine atunci ideea fiind că un profesor e musai să le ştie pe toate, că doar de aceea este profesor şi nu altceva..., căscam gura pe la o nuntă din apropiere de noi, pe uliţa lui Iancu „Al lui Dulae", iar „Oraţu" venise ca invitat şi deh, cum să descalece el de acolo, ditamai profesorul, de la moară şi până la nunta aceea, cale de, să zicem, nici 500–600 de metri – hai, un kilometru dacă nu ocolea pe la CAP, ci o tăia de-a dreptul, pe la podişcă, perpedes apostolorum –, altfel decât din limuzină, avea o *Warszawă* robustă şi impozantă de murea lumea comparativ cu droagele și ghiociurile care circulau de regulă pe străzile prăfuite ale comunei, o bijuterie de culoare albastră (mai târziu grena), cu bare, mânere şi toate celelalte nichelate, nu pot uita... Iar el purta o cămaşă albă cu dungi late, verticale, tot albastre dacă nu cenușii, la asorte cu limuzina şi, abia coborât în colbul străzii, privea lumea aşa de sus, ca un fel de prinţ al câmpiei, dar fără emfaza aceea preţioasă şi absolut gratuită a nulităţilor ajunse în funcţii mari sau a parveniţilor, ci cu căldură şi nedisimulată simpatie, e drept însă că şi cu oarece plictiseală tăiată de o undă de gravitate, una specifică exclusiv oamenilor locului; se vedea de la o poştă că e unul de acolo, cu tot cu *Warszava* aceea a lui şi cu ţigările ceva mai fine decât *Naţionalele* și *Mărăşeştile* ţăranilor* care, invitaţi ca şi el la nuntă, treceau către hora în plină derulare ori către cortul întins la stradă, dându-i bineţe însă fără să se oprească să schimbe vreo vorbă, ceva, aşa cum mult mai târziu, când eu însumi voi ajunge ofiţer, aveau să treacă soldaţii pe lângă mine în marea lor curgere către niciunde, lăsându-mă acolo unde eram, cu picioarele bine înfipte în iarba câmpului de instrucţie şi gândurile aiurea, la ale mele, doar salutându-mă regulamentar şi atât, nu cumva să-mi treacă prin minte şi să-i deturnez de la proiectele lor, nu mai puţin importante decât ale mele, cu vreun ordin inoportun.

Cu anii, nu mai spun că, din clipa când i-am devenit elev, tot intersectându-ne noi în stânga şi-n dreapta, am început să-l cunosc mai bine şi să-l stimez pe „Oraţu" nu atât datorită competenţei profesionale, care cândva nu fusese nici aceasta de neglijat, aveam să deduc, cât din instinct... Era ca un fel de dat instinctul acesta al respectului pentru dascăli, unul transmis din generaţie în generaţie, aidoma credinţei ortodoxe, să zicem, deşi acum îmi e limpede că majoritatea dintre noi mai mult din teamă îi respectam pe cei mai mulţi dintre ei, o teamă imperceptibilă, aproape că naturală aş zice, indusă în cazul în speţă de duritatea şi impredictibilitatea sa ca om, ca individ, ca figură dominantă rătăcită într-un areal în care, volens, nolens, mai devreme ori mai târziu, dacă erai născut, crescut şi trăitor la Dideşti, imposibil să nu-i intri cumva în câmpul de tragere şi să ieşi de acolo marcat pentru ani mulţi dacă nu pe viaţă. Eu unul, cel puţin, deşi au trecut fix patru decenii de când, odată plecat din satul natal, nu l-am mai întâlnit pe nicăieri pe omul acesta decât, eventual, pe piatra de mormânt din cimitirul de lângă şcoală, şi cu toate că nu mi-a marcat destinul în niciun fel atunci pe moment, adică nici în bine, dar nici în rău, nu l-am uitat şi nici nu o voi mai putea face vreodată. Pentru simplul motiv că, abia acum realizez aspectul, din moment ce am ajuns scriitor şi am început să-mi sondez trecutul, atâta cât este şi cât îmi pot permite s-o fac, între primele „personaje" care au dat să iasă de acolo avea să fie şi el, profesorul meu de *Limba şi literatura română* din primii ani de şcoală – alături de *Istorie*, prin nu ştiu ce joc tainic al sorţii, *Literatura română* a fost materia mea preferată – şi cel dintâi dintre muritorii planetei care, bineînţeles că fără să conştientizeze importanţa momentului (cu atât mai puţin n-am conştientizat-o eu decât târziu, mult prea târziu să i-o mai pot spune!), mi-a citit şi chiar mi-a corectat – din fericire, încă păstrez manuscrisul acela, deși nedatat – versurile de început de drum, naive şi impersonale, totuşi *primele* versuri „inventate" de mine din cele câteva mii de până acum, din clipa de faţă, când am deja, iată, nu mai puţin de patruzeci de cărţi publicate, între care şapte plachete de poezii (și încă n-am terminat!)... Şi citindu-le, zic de versurile acelea de început, nu mi-a făcut statuie, însă nici nu mi-a tăiat aripile. Că nu mi le-a tăiat fiindcă nu mi le-a văzut – pe finul Stelică Bălănoiu, de pildă, din Însurăței, alt „poet al Dideştilor", venit cam la doi paşi înapoia mea ca ani de studii, cică în momentul când i-a apărut prima poezie în săptămânalul „Teleormanul" și deh!, ca țăranii lăudăroși, s-a și înfățișat cu ziarul la cancelarie, ca să-l remarce și, eventual, să-l

* Intelectualii locului fumau de regulă – știu fiindcă nu o singură dată m-au trimis, uneori, din timpul orelor, să le cumpăr țigări de la MAT – *Amiral* sau *Diplomat*, cel mult *Snagov*, mai rar *Litoral*, iar în cel mai rău caz *Carpați* cu filtru, deci pe scară în jos de la 8 la 3,50 lei pachetul. Astăzi, când România a redevenit colonie, monopolul tutunului îl dețin alte „puteri" economice și mai ales politice, după cum foarte bine se vede cu ochiul liber pe piața de profil, practic nici o marcă neaoș românească nemairegăsindu-se la vânzare decât, cel mult, la modul excepțional.

puncteze „tovarășul” profesor pentru ispravă, „Orațu” l-a urecheat... măr, să se înveţe minte să mai aibă iniţiative lirice la nivel judeţean fără girul lui! –, aceasta poate fi o ipoteză de luat în studiu, pe cine ar mai interesa însă un detaliu atât de minor în ziua de azi?

Despre metodele de predare ale profesorului Orațiu Popescu, despre ce am învățat și cu ce am rămas de la el din perspectiva materiilor predate – pe lângă *Limba și literatura română* ne-a mai predat (vorba vine că „ne-a predat”) *Limba latină* și *Limba franceză* – am scris undeva în memorialistica mea (sper să apuc să o public odată, peste nu prea mulți ani...), așa că nu mai insist aici, mai ales că spațiul presează foarte mult și musai să-l mai încondeiez și pe dirigintele meu din clasele V–VIII, nimeni altul decât cel de-al treilea „zmeu-paraleu” și anume **Ștefan Anghel** (1945–1997), zis „Al lui Minică Al lui Giugulea” (primul în dreapta din *fotografia cu numărul 2*), un personaj nu mai puțin important decât toți ceilalți prezentați până aici și care ne-a predat *Zoologia* și, mai ales, *Agricultura*. Iar primul amănunt direct legat de persoana sa – dincolo de acela că era un bărbat bine clădit, cu părul negru, des și strălucitor, mai mereu la patru ace, expeditiv și ferm în mișcări, cu preocupări extraprofesionale diverse, de la fotbal (în tinerețe) la vânătoare (ca și „Minel” Falcă) sau artă foto (păstrez de la el o fotografie de grup din clasa a II-a care ar fi fost de mare valoare azi dacă n-ar fi un rebut de te apucă jalea!) – ține de ce altceva decât de... adjuvantul tehnico-material folosit cam prea des și degrabă în demersul didactico-pedagogic. Mai practic și expeditiv, decât camarazii săi de generație și de catedră, cum spuneam, profesorul **Ştefan Anghel** apela cu predilecție la cele trei procedee „strămoșești” la îndemână de când lumea, prin excelență manuale, totul petrecut în cea mai mare viteză și fără anestezie, cu particularitatea că în cazul în care se decidea pentru pălmuit, „expedia” nu mai mult de două „bucăți”, dar o făcea cu maximă responsabilitate și cu metodă, că-ți luau foc obrăjorii. Adică, în prima urgență „victima” era apucată ca-n menghină de gușă, între arătătorul îndoit şi degetul mare de la mâna stângă, ca să rămână cu capul bine fixat în bătaia celor două palme împușcate aproape instantaneu cu mâna cealaltă, *harști!-harști!,* avers și revers, că imediat după ce scăpai din „capcană” nu știau de ce să te ții mai degrabă, de obrajii încinși ca de vâlvătăile iadului sau de pielea de sub bărbia care ustura de te tăia la ficați, și încă minimum trei zile de atunci încolo. Dar și asta numai când se întâmpla ca atenţia să nu-i fi fost distrasă de urechile clăpăuge și parcă în așteptare, ori cel mai grav, de perciunii fie și abia ițiți, de pampoane ori altceva asemenea la nivelulul podoabei capilare, caz în care, cel puțin pentru o lună dacă nu mai mult, nu mai era nevoie de niciun frizer, cu atât mai mult de coafeză. Uneori însă, când „infracțiunea” era mai gravă (ca diriginte, Ștefan „Al lui Giugulea” avea mai multe responsabilități în ce ne privește, de la disciplina în clasă ca atare până la colectarea sticlelor goale, a plantelor medicinale, a frunzei de dud pentru viermii de mătase și câte și mai câte; or nouă, pe atunci, numai la toate acestea nu ne

Foto 2. **Sfârşit de an şcolar 1989–1990. *De la stânga:* Orațiu Popescu, Doru Zamfirescu, Ioana „Nela” Tudor, Marin Falcă, Ionel Ștefan și Anghel Ștefan. *Colecția* Ioana Tudor.**

stătea mintea), și urecheatul o tratație cam prea blândă pe scara sa valorică, apela cu simț de răspundere la ce altceva decât la lemnul de la sobă (Doamne fereşte să nu găsească vreunul mai subţire şi fără aşchii printre spărturile trântite de nea Stan „Tobercă” acolo, iarna, în fiecare dimineață, ca să întrețină focul!), iar dacă era vară, la aracul ficusului din ghiveciul imens, postat, prin nu știu ce întâmplare, chiar în clasă la noi, lângă geamul din dreptul catedrei şi care, bineînțeles că, de fiecare dată când era să fie, din cauza mult prea energicei întrebuinţări, se rupea în două-trei bucăți, nici una dintre ele refolosibilă, caz în care elevului de serviciu îi revenea grabnica îndatorire ca, în pauza imediat următoare, să se facă arac de ficus. Odată sau de două ori s-a întâmplat să mă fac şi eu arac de ficus, noroc că aveam briceagul la mine, anume procurat pentru astfel de ocazii, bașca faptul că în cimitirul din spatele școlii răsăriseră bine *merci* vreo câțiva corcodușI numai buni pentru așa ceva... Cum s-a făcut, cum nu s-a făcut că, într-o bună zi, când unul dintre colegi nu adusese morcovii sau frunzele de varză cuvenite iepurașilor pe care-i aveam în primire atunci, într-a VIII-a*, la sectorul agrozootehnic

* Cum școala generală de la Dideşti avea pe atunci un mic sector agrozootehnic amenajat în imediata apropiere, pe o suprafață de circa doi ari și ceva, către terenul de fotbal, lucrat în timpul orelor de agricultură, de obicei, responsabilitățile erau împărțite de când lumea, din generație în generație, pe grupe de vârstă corespunzătoare claselor de studiu, astfel că elevii de clasa a V-a răspundeau de parcelele cu ceapă și cu usturoi, elevii de clasa a VI-a de culturile de varză și de roșii, pe care trebuiau să le ude, să le plivească, sape etc. și ulterior să le recolteze, cei din clasa a VII-a aveau în primire câte un rând sau două de porumb, de fasole și alte alea, iar elevii dintr-a VIII-a răspundeau de padocul cu iepuri, fiecare elev având în grijă câte o cușcă a câte unul sau mai mulți „urecheați”. *Supervaizer* peste toate acestea, și în special peste „herghelia” de iepuri, era Nea Stan „Tobercă”, în lipsa elevilor, ca de pildă pe timpul vacanței de vară, îngrijitorul școlii asigurându-le hrana, curățenia, paza etc., și tot el ocupându-se cu sacrificarea lor când era cazul, ueori când se mai organiza „festinul” ocazionat de trecerea prin școală a vreunui grangur de la Inspectorat. În rest, însă, pe masa cui anume ajungeau platourile cu friptane, ciulamalele și toate celelalte, puteam numai să bănuim.

al școlii, m-a ridicat de toarte și a tras şi cu mine un fel de „Periniță” pe acolo, prin fața padocurilor, în calitate de şef al clasei care trebuia să verifice și să-i spună ce și cum, nu să constate el că sărmanii „urecheați” fac foamea eroic, iar noi băteam berbunca în curtea școlii, la trei pași de ei, așa că dacă l-am uitat demult pe acela în contul căruia m-am ales atunci cu papara, perciunii parcă mă mai ustură şi azi, când îmi aduc aminte. Interesant este însă că treburile mergeau și, după cum crima atrage crimă, bătaia atrage bătaie, vorba bună atrage vorbă bună și tot așa, peste nu prea mulţi ani, când eu însumi voi ajunge în postura de instructor pentru circa două-trei serii de recruți, nu zici că, observând că nu fac mai nimic cu vorba bună și cu regulamentele militare, aproape că de la sine, cu astfel de maeștri în anii cruzi ai formării mele, începusem să apelez cu tot mai mare încredere la metoda lor de predare deloc prea ortodoxă, dar încă eficientă, ba chiar extrem de eficientă pe termen scurt la noi, la români, și care în folclorul cazon avea și o denumire și anume... „mustrare manuală”? Noroc că am realizat relativ repede ridicolul situației și, înainte de a fi prea târziu, mi-a venit mintea la cap, altminteri, Doamne fereşte!, cine ştie în ce belele aș fi intrat.

Bătrân stejar din pădurea de la Dideşti, fotografiat în 1965.

Acum, privind înapoi prin negura vremii şi tot meditând la anii şi la postura mea de atunci, de simplu elev înregimentat la Dideşti, la şcoala generală, cu cât trec anii, cu atât îmi sunt mai simpatici oamenii şi profesorii de acolo, aşa duri* şi aroganţi, inconştienţi şi indiferenţi cum erau ei, în frunte cu alde „Oraţu”, cu Ştefan „Al lui Giugulea” și cu „Minel” Falcă, nu mai zic de ceilalţi nu mai puţin importanţi dar mai blânzi, întrucâtva, şi mai omenoşi, precum Doru Zamfirescu şi, mai ales, „Gigi” Tutcălău, de bătrânul învățător Ilie Zamfirescu și de mai tânărul, dar nu mai puțin aprigul său confrate Victor Cernăuțeanu, ca să nu mai spun de profesoarele Aurora Unchiu-Ciuciumişu, de Silvia Stănescu – între timp devenită mama adoptivă a surorii mele mai mici, Aurelia; şi este o poveste şi asta –, de Silvia Stoica, de învățătoarele Domnica Andrei în primul rând și de toate celelalte care nu o dată au suplinit-o la catedră ori, dacă nu, le-au învățat carte pe surorile mele mai mici (și mă refer la „dăscălițele” Marioara Falcă, Nela Tudor, Florina Zamfirescu ș.a.), la educatoarele Rodica Budea și Roza Falcă, pe atunci tinere şi unele chiar sexy, acum la vârste înaintate şi retrase strategic prin vreun bloc cenuşiu din tot mai impersonalul orăşel Roşiorii de Vede, pe la copiii lor prin București ori acasă, la țară, neştiute de nimeni decât, cel mult, de câte un elev de prin partea locului care, neavând motive să le ocolească pentru vreo corigenţă sau mai ştiu eu ce, le salută cu respect şi le zâmbesc în loc să treacă pe trotuarul celălalt, sau şi mai rău, să se uite în altă parte când le întâlnesc prin parcul oraşului, în vreun supermarket, pe ulițele satului ori aiurea. Este şi un semn de apreciere,

Școala generală Dideşti, vara anului 2019, vedere la interior dinspre intrarea profesorilor, în prim-plan cu mesajele-îndemn privind „misiunea” și „viziunea” învățământului românesc de azi. „Viziunea” este cât se poate de cacofonică, pe undeva, dar la Dideşti nu contează...

pagina aceasta de carte, că în ceea ce mă priveşte şi-au făcut datoria cum au știut mai bine şi, apucându-mă de scris, la rândul meu, îmi fac datoria „zugrăvindu-i” aşa cum i-am perceput atunci, cu ochii de copil ceva mai răsărit dintre elevii trecuţi prin generala de la Dideşti, în anii când ei făceau legea acolo, la catedră. Iar dacă pe unii i-am asemuit mai degrabă „domnului Vucea” decât mult mai agreabilului și exemplarului „domn Trandafir” din povestirile cu dascăli ale clasicilor noştri studiați în anii de școală, vina nu mi-o asum decât în parte, și de ce așa, cred că nu mai este cazul să justific... Oricum ar fi, prin faptul că la ora de față printre dascălii titulari la Școala generală „Gala Galaction” din centrul urbei se regăsesc foarte puțini dideșteni, aceasta spune mult dacă nu totul despre modul cum cineva anume acolo a avut – sau mai degrabă nu a avut – în vedere o strategie de predare a ștafetei. Este principala cauză pentru care cu fiecare dintre ei, cu profesorii generației mele prea grăbit să treacă dincolo, „mai moare o lume”, așa cum

* O duritate relativă, totuși, în acest sens a se vedea caracterizarea pe care i-o face „Minel” Falcă însuși vărului său (după mamă) Ștefan Anghel în *Fantomele nu răspund la salut*, p. 249: „Ștefan nu era dur, ci mai degrabă fixist, milităros... Nu stătea prea mult la discuție, ăsta era defectul lui.” Și tot acolo îl caracterizează și pe Orațiu Popescu: „Orațiu ăsta era și el tare fixist! Spre deosebire de Ștefan, însă, avea un suflet foarte bun; dădea și cămașa de pe el dacă era cazul!”

Dideșteanul Gala Galaction (1879–1961), un portret mai puțin cunoscut, din anii deplinei maturități. *Colecția* Marin Falcă.

se exprima chiar „Minel” Falcă în 1990, la trecerea în eternitate a „rivalului” și totuși a prietenului și vecinului său de peste drum „Orațu” Popescu (*Fantomele*..., p. 249). O lume care, este clar, nu se va mai întoarce niciodată. Și este păcat, mare păcat să vezi cum, generație după generație, promoție după promoție, an după an și zi după zi, comuna se ofilește tot mai mult, oamenii – cu unele excepții – sunt tot mai amărâți, casele tot mai părăsite și în paragină, iar copacii fie triști, desfrunziți și cătând dezolați către cer, fie crescuți în neorânduială peste tot pe unde se nimerește, ca într-un teritoriu al nimănui, în curs de grabnică resălbăticire. Trag nădejde însă că o comună atât de străveche, în fond, și de nobilă ca Dideștii, nu poate să cadă-n abandon și delăsare ca ultimul ținut uitat de timp. Nu atâta vreme cât în amvonul bisericuței de schit se mai aude predicând în limba română un preot, cât în clasele mai mult sau mai puțin modernizate ale școlii se mai aprinde încă lumina, cât dinspre Țigănie se tânguie o vioară, iar de sus, din înaltul cerului, ciocârlia-și trimite inconfundabilul ei tril peste câmpiile, viile și livezile de jur-împrejur pe care se mai văd încă trudind – de regulă la volanul vreunui tractor cât de cât modern, nu o dată ținând de dârlogi câte-un cal ori chiar măgăruș costeliv – oamenii locului, dideștenii mei dragi, unii tot mai bătrâni și neajutorați și pe care-i cunosc deși ei habar nu mai au cine și al cui sunt, alții tineri și foarte tineri și care nu au auzit niciodată de mine (eu de ei, nici atât!), confundându-mă cu cine știe ce

„Ale satului mari fete...” Tinere adolescente din comuna Văleni (Olt, la vest de Dideşti), în plină vară (9 august 2019), în costum de sărbătoare, la aniversarea satului lor. *Foto:* Dana-Irina Gîju

bucureștean aterizat în căutare de chilipiruri pe-acolo... Ceea ce nu înseamnă că nu ne vom regăsi și recunoaște cu toții odată, așa cum am fost și rămânem, cu bune și rele, cu nume și prenume, cu trecut, cu prezent și cu viitor, trag nădejde, fie și în această pagină de carte, dacă nu în altele și în altele, precum odinioară în cele ale „părintelui” Galaction. Doamne ajută!

București, 3 noiembrie 2019

In memoriam

FOTOTECA ProARME

Neculai Moghior (20 februarie 1947, Comăneşti, judeţul Bacău–6 septembrie 2019, București), istoric, arheolog, cercetător. Din toamna anului 1972 – după absolvirea Facultății de Istorie a Universităţii Bucureşti, secţia Istorie Veche şi Arheologie – și până la pensionare, în 2011, a fost angajat ca muzeograf, mai apoi ca șef secție Documentare, la Muzeul Militar Central din Bucureşti (Muzeul Militar Naţional „Regele Ferdinand I” de azi). Între anii 1978 şi 1986, a realizat o serie de studii şi cercetări pe mai multe şantiere arheologice din ţară, printre care cetatea dacică de la Polovragi (Gorj), fortificaţiile romane de la Romula (Olt), Arutela, Copăceni, Rădăcineşti şi Titeşti (Vâlcea), Tia Mare (Olt) şi a iniţiat săpăturile arheologice la cetatea romano-bizantină de la Nufăru-Ilgani (Tulcea), rezultatele fiind publicate în revistele de specialitate. Din 1986, s-a specializat şi în domeniul istoriei aeronauticii, fiind proiectant şi realizator al secţiei de Aviaţie a Muzeul Militar Central din Bucureşti (1988). A fost membru fondator şi secretar general al Asociaţiei Române pentru Propaganda şi Istoria Aeronauticii (1990) şi expert acreditat de către Ministerul Culturii şi Cultelor pentru istorie şi tehnică militară. A publicat și îngrijit peste 15 lucrări de cercetare istorică, majoritatea în colaborare, începând cu *Al treilea mareşal al României. Ion Antonescu. Începutul carierei militare (1892–1919)* (1993), *Ferdinand I. Cuvânt pentru întregirea neamului românesc* (1994), *Institutul de Medicină Aeronautică – 75 de ani în slujba aripilor româneşti* (1996) ș.a.m.d., până la *In memoriam – Regele Ferdinand I* (2007) și, nu în ultimul rând, *Ferdinand I, regele întregitor de țară* (2011). Redacția „ProARME”, unde a colaborat sporadic, îi aduce și pe această cale omagiul cuvenit unui apreciat istoric și camarad. Dumnezeu să-l odihnească!

O comemorare La Cruci

Din perspectiva camarazilor de joacă, am fost un mare norocos. Căci întâmplarea a făcut ca atunci, în anii ’60–’70, când am făcut ochi acolo, pe strada prăfuită sau, uneori, plină de

noroi din Răsfiraţii Dideştilor, să copilăresc alături de cel puţin patru-cinci băieţi şi tot pe atâtea fete cam de-o seama mea. Plus alţii mai mici, deşi nu cu mult din moment ce-i cooptam în echipele noastre de zgomot şi de tărăboi. Printre aceşti camarazi „mai mici” se afla şi Anghel Cimpoieru, alintat „Angheluş”, mezinul (*prâslea*) familiei Cimpoieru, al lui Nea Ilie şi al tuşii Jana, fratele său mai mare, Petrişor, fiind colegul şi prietenul meu de când mă ştiu şi, îndeosebi, din anii de şcoală de la Dideşti, azi inginer şi mare fermier acolo în satul natal, mai acum câţiva ani chiar primar, om al locului, cum s-ar zice. Prâslea a crescut printre noi şi

sub ochii noştri şi nici nu ştiu când s-a făcut mare, flăcău numai bun de însurat, vorba ceea. Fiind cu cinci ani mai mic, totuşi (era născut la 31 octombrie 1969), însă cum întotdeauna

echipa de fotbal la care jucam ar fi fost cu un om în minus fără el, era aproape că nelipsit din poartă încă de când abia învăţase să se ţină pe picioare, că măcar de se lovea mingea de el întâmplător şi tot mai scuteam câte un gol, ceva. Atât de imaturi eram că mai degrabă socoteam că adversarul se va împiedica de el şi va rata, eventual va ezita să şuteze cu toată puterea, decât că-l putea pocni şi accidenta – şi câte căzături în fund nu a luat de la şuturile noastre! –, dar deh, copii, mintea noastră era la cu totul altele... Şi culmea e că Angheluş, deşi o mai încasa uneori, nu se dădea dus din poartă, ba din contră, abia aştepta să crească şi să treacă şi el în atac, să se înfrupte din beţia indescriptibilă încercată în clipa marcării golului... Băiat de mare ispravă, harnic, sociabil, luminos, semăna mult cu unchiu Ilie Cimpoieru, tatăl său, de la care moştenise multe şi îndeosebi talentul de a se pricepe la toate câte sunt de făcut la o casă de om gospodar. Şi niciodată nu ezita să-ţi dea o mână de ajutor când se întâmpla să ai nevoie. Nu spun că aproape mai bine mă înţelegeam cu el decât cu fratele său mai mare, care îmi era şi coleg, şi prieten de când mă ştiam, cum am zis, dar în acelaşi timp şi un fel de rival în câte unele, ca românii (noroc că nu ne-am îndrăgostit amândoi de aceeaşi fată!), în vreme ce Angheluş, mai mereu la un pas în urma noastră, niciodată nu a ieşit din rolul învăţăcelului, al fratelui mai mic adică, ascultător şi cuminte, şi asta cam până când a plecat în armată, că după aceea, drumurile noastre s-au cam despărţit, ca în viaţă. Nu pot uita însă ultimul pahar de vin băut în compania lui acasă la mine, în Dideşti, pe finele lui noiembrie 1989, într-o seară cu vizionare de filme la videorecorder, el cu vinul de buturugă din beci de la Nea Ilie, care abia ce stătuse din fiert, iar eu cu filmele. Şi ca să ofer un simplu reper despre omul care era Angheluş – un exemplu cumva banal, dar este primul care-mi vine în minte –, nu spun decât că s-a prezentat cu un bidon din acela stas, din plastic, turtit şi paralelipipedic, cum era pe atunci, de doi litri, tras din butoiul cu vinul cel mai bun, aspect pe care l-am remarcat de cum a intrat pe uşă... Om chibzuit, Petrişor, adică frate-său mai mare, n-ar fi scos din butoi mai mult de un litru nici să-l pici cu ceară (şi nu din zgârcenie, ci ca nu cumva să ne îmbătăm!), şi uite am zis, Angheluş vine de prima dată cu doi litri. „Hai, să fie primit!” A fost cel mai bun, mai dulce şi mai aromat vin băut vreodată în viaţa mea. Şi ultimul în compania lui Angheluş, deşi nici prin gând nu-mi trecea că avea să fie ultimul şi chiar primul dacă îmi aduc bine aminte... De prisos să mai spun că m-am făcut praştie, fiindcă de bidon m-am acupat mai mult eu. După care am plecat în lume, ca ofiţer al armatei române ce eram, acolo unde „m-a chemat ţara”, cum suna lozinca vremii, în vreme ce Angheluş a rămas în

continuare „la vatră”, să le fie sprijin la bătrânețe alor lui, Nea Ilie și tușa Jana, iar nouă, celorlalți, călătorilor lumii, gazdă primitoare când se întâmpla să ne mai aducem aminte de casă... Ca la 11 octombrie 1992, să-mi parvină trista veste despre tragica lui dispariție în urma unui accident auto pe Drumul Național 65A, undeva La Cruci, aproape de intersecția cu șoseaua ce coboară la Dideşti. Era noapte încă, venea de la o discotecă din Dobrotești cu încă un prieten de-o seama lui, el fiind la volan. A intrat în plin într-un plop de pe marginea șoselei și cam asta a fost... Peste doar trei săptămâni ar fi împlini 23 de ani, vârsta tuturor posibilităților. Paradoxal, prietenul din dreapta sa, cel de pe „locul mortului” cum ar veni, nu a avut „nici-o zgârietură”! (gura lumii)... Poate nu afară, în sufletul său însă... În orice caz, mie unuia, acolo departe unde mă aflam la

În vacanța de primăvară a anului școlar 1981–1982, în pădurea de la Dideşti, cu Anghel Cimpoieru (*centru*) și Stelică Gândeș (*dreapta*), așteptând... păsările călătoare, într-o fotografie „trasă” de Petrișor Cimpoieru. Peste zece ani, în 1992, prietenul „Angheluș” (*foto medalion*) va pleca dintre noi pentru totdeauna.

data respectivă, nefasta întâmplare mi-a dat de gândit cu atât mai mult cu cât tot cam pe acolo, cu ani în urmă, adică La Cruci, unde acum se află un nuc niciodată ajuns la maturitatea deplină (că iarnă de iarnă, aproape, este rupt de buldozerele care îndepărtează zăpada de pa carosabil), pierise tot într-un accident auto, și tot cam la aceeași vârstă, în pragul măritișului, și tot într-un octombrie tragic, sora mai mică a mamei, Victoria... Și apropo de ceea ce spune profesorul Ancu Dincă în interviul inserat la pag. 3 și urm. din acest număr al „ProARME”-lor, gândul m-a dus automat la faptul că undeva acolo, chiar pe strada noastră, există un duh malefic, un căpcăun ca în poveștile copilăriei și care, când și când, când lumea îți este mai dragă, el cere o jertfă dintre cei mai tineri și frumoși locuitori ai satului. Și semne rele au fost mai multe (prăbușirea zidului unei case, pe care tocmai o demola, peste tataia Mitică Fidel, incendiul în care era să piară mama când a luat casa foc, noroc cu niște pisici care, miorlăind disperate, au trezit-o din somn...), și toate acestea la un pas de casa lui Nea Ilie Cimpoieru, gospodăriile noastre fiind gard în gard. Toate acestea până relativ recent când, tot acolo, La Cruci, la doi pași de unde se petrecuseră nenorocirile anterioare, și tot într-un accident auto, au sfârșit tragic alți patru tineri lăutari de la noi, din sat, din neamul lui Fieraru („Gheabaur”), care locuiau câteva străzi mai încolo... Abia atunci am început să cred și eu cam ce bănuiau mulți alții demult, anume că acel duh malefic sau căpcăun este nu neapărat pe strada noastră, în curte sau în propria casă..., adică nu acolo unde te-ai născut și ai copilărit, ci exact în punctul unde îți este scris să ajungi la un moment dat, adică unde te mână destinul, în cazul nostru pe drumul de La Cruci – denumire parcă predestinată –, unde aidoma mării și oceanului necuprins, care când și când înghite și duce cu sine în adâncuri corăbiile cu tot cu marinari, șoseaua își reclamă jerfele ce i se cuvin, la intervale parcă tot mai scurte de timp, de la o vreme încoace, trimițând la ceruri sau uneori numai în spitale, schilodind pe veci și mutilând pentru totdeauna chipuri și oameni, neamuri și familii întregi, ca un bir de tranzit perceput obligatoriu fiecărei generații ce se perindă pe aici, pe pământ. Și dincolo de prevederea ca atare, în duelul său continuu cu natura și cu tot ceea ce ține de ea, cu duhurile locurilor și așa mai departe, omul a căutat și a găsit diverse modalități de *supraviețuire*, să zicem, de la inițiativele mai la începuturi păgâne până la cele creștinești de azi și parcă dintotdeauna; și evident că și știința are rolul ei aici, fie și dacă ne gândim la „dispozitivele” profesorului Ancu... În rezonanță cu majoritatea noastră, a dideștenilor, însă, cu tradițiile și cu tot ceea ce ține de sufletul țăranului român, inginerul Petrișor Cimpoieru s-a gândit la o troiță... Una cioplită în lemn de stejar, de un meșter argeșean, de la Domnești, care să amintească de fratele său drag și de prietenul nostru din copilărie Angheluș Cimpoieru și care, totodată, sfințită după toate canoanele religiei creștin-ortodoxe, să îndepărteze, cumva, să neutralizeze sau să stingă pentru cât mai mută vreme, dacă se poate pentru totdeauna, acea forță malefică resimțită când și când, ca un blestem, de-a stânga și de-a dreapta intersecției din Deal, de La Cruci, unde aproape că nu trece deceniu să nu se înfigă câte o cruce de fier, de lemn sau de piatră pe marginea drumului... Așa se face că, la 14 septembrie a.c., într-o sâmbătă cu soare calm și adieri suave de vânt în curs de dezmeticire, alături de mulți alții, în majoritatea lor dideșteni, bătrâni și tineri deopotrivă, prieteni, amici, colegi de generație cu Anghel Cimpoieru, neamuri și vecini, am participat la sfințirea troiței închinate lui, acolo, La Cruci. Lume multă, sobor de preoți, lacrimi și păreri de rău, o rugăciune, veșnica pomenire, o lumânare aprinsă, o floare, colive, parastasul de după..., un scurt răgaz de meditație între două reprize de trepidantă goană în rezolvarea măruntelor – dar inerentelor – probleme ale vieții de zi cu zi, poate o revelație gen *memento mori*... apoi, adio!...

Și cum orice alt cuvânt ar fi de prisos, nu mai spun decât atât: „Angheluș” era acel gen de prieten, de soldat și de om pe care orice comandant își dorește să-l ia cu el la război, în prima linie de foc. În vreme ce alții nu sunt buni nici să-i lași în spatele frontului, la cinci sute de kilometri departe de tine, ca măcar să aibă grijă de bătrâni, de femei și de copii. Dumnezeu însă prea adesea îi cheamă la El, prematur, pe cei mai buni dintre noi. Așa a fost să fie și cu Anghel Cimpoieru, vecinul și prietenul meu mai mic din fragezii ani ai copilăriei de la Dideşti.

Fie ca măcar Cel de Sus să-l aibă în paza Lui!...

D.G.

Acest „Lord al Poeziei”...

de **Constantin Stroe**

Pe poetul și romancierul Vasile Preda (foto) îl întâlnisem de câteva ori, adică ni se mai intersectaseră privirile și doar atât înainte de a-mi permite să-l abordez și, mai apoi, de a ajunge să conversăm pe teme literare. Și ne-am tot conversat despre literatură după aceea, pe parcursul multor ore, de neuitat, petrecute în biroul redacţiei unde- şi desfăşura activitatea. Faptul că ne-am ,,împrietenit” ascultându-mi şi analizându-mi creaţiile lirice şi chiar publicându-mi unele dintre ele, pentru mine a fost o onoare şi un imbold de a merge mai departe. Ca om, era de-o calmitate şi de-o blândeţe ieşite din comun, ceea ce mă făcea să revin de fiecare dată. Singurul lucru ce mă deranja era faptul că biroul său se transformase într-un fel de tavernă, fumul de ţigară făcând încăperea aproape opacă. Iar prin geamul mic al biroului abia de se strecurau câteva raze anemice de soare către interior. Dar, fascinat de vorbele frumoase pe care mi le adresa de fiecare dată, de sfaturile pe marginea materialelor mele, continuam să revin iar şi iar, cum aveam ceva timp. Și de fiecare dată simțeam bucuria revederii ca o lumină de speranţă pusă pe sufletul meu, pecete de preţuire pentru poezia cu care cochetam. Acest „Lord al Poeziei” care a fost pentru mine – şi nu numai pentru mine – colonelul Vasile Preda, unul dintre mentorii receptaţi ca atare încă de când era redactor la revista „Viaţa armatei”, mi-a dăruit din sufletul lui generos aripile călătoriei spre bolţile senine ale cuvintelor frumos rostuite. Pentru că el așa a fost și așa va rămâne în viaţa mea, „Lordul Poeziei”, şi nu mă îndoiesc nicio clipă că nu va şi străluci printre aştrii literaturii române, cândva. Se întâmpla să aibă atâta lumină atunci, încât dăruia din plin tuturor... Și dăruiește în continuare, prin opera lui – nemuritoare ca şi el.

Poetul militar Vasile Preda s-a născut la 24 noiembrie 1951, în localitatea Lunguleţu, judeţul Dâmboviţa. A absolvit Academia Tehnică Militară cu gradul de locotenent inginer. Din 1980, a lucrat în presa militară, ca redactor, mai întâi la „Viaţa armatei” şi, ulterior, din toamna anului 1991, la emisiunea radio „Ora armatei”. În 1996, a devenit redactor-şef al Redacţiei Militare de Radio. Dotat cu acea capacitate de mare cuprindere a omului de cultură, aducea de fiecare dată la microfon noutăţi şi informaţii utile ascultătorului. Îmi amintesc şi acum, la peste 15 ani de la dispariţia sa, emisiunile realizate cu elevii de liceu, cu tinerii militari şi, mai ales, cu oamenii de cultură din armată. S-a stins din viaţă în ziua de 31 mai 2003, la numai 52 de ani, în urma unui atac de cord. Debutase în anul 1974, cu versuri, în revista „Luceafărul”. A publicat apoi în „Tribuna”, în „Contemporanul” și „România literară”, precum şi în presa militară. În 1978, la Editura Militară, îi apare volumul de poezii *Paznic de vise*, urmat după aceea de altele: *Baladele locotenentului Sancho Panza* (Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1982), *Constelaţia de dincolo de ape* (roman, Editura Militară, 1980), *Gloria fără întoarcere* (roman, Editura Militară, 1985), *Acest trecut a fost cândva viitor* (roman, Editura Militară, 1988), *Mai jos de cerul albastru* (roman pentru copii, la Editura Ion Creangă, 1989), *Privind spre steaua iubirii* (roman, Editura Albatros, 1989). În 1995, la Editura Militară, apare volumul colectiv *101 poeme de dragoste*, unde V. Preda se regăsește alături de Nicolae Boghian, George Florin Cozma, Eugen Pelin şi Valeriu Pricină. După Decembrie 1989, împreună cu un grup de scriitori şi jurnalişti, (re)înființează Cenaclul Literar al Cadrelor Militare, iar din 2002, este și membru fondator al Societăţii Scriitorilor Militari (SSM). Postum, în anul 2003, SSM îi va tipări placheta (însoțită de un CD) *Ultimele sonete închipuite ale lui Vasile Voiculescu* scrise (şi rostite) de Vasile Preda, dar pe care tot amânase să o publice. Din lirica lui, mai exact din volumul colectiv 101 poezii de dragoste (1995), spre aducere aminte și fiindcă se întâmplă să fie toamnă, reținem o... Autumnală: *Ce foc pe dealuri, arde şi privirea,/ Prin curţi, muntence vedre de jar strâng,/ Livezile cu mere grele plâng,/ Călugări fug în munţi cu mănăstirea. // Ce foc pe dealuri, ce dogoare vie,/ Cu glonţ de aur frunze împuşcate,/ Şi umblă soarele rănit prin sate,/ La strungă lupii luna o sfâşie. // Ce foc pe dealuri şi câtă tristeţe, / Ce toamnă-n flăcări, de sfârşit de lume, / Nimic în mine nu mai are nume, // Mi-e sufletul pribeag prin tinereţe,/ Spre primăvara neştiutei mume, /În aşteptarea altei dimineţe.*

A mai plecat un „anonim”!

La 2 iunie 2019, într-o aparent frumoasă duminică – începută cu soare superb ca, pe seară, să se lase cu ploaie torenţială –, l-am condus pe ultimul drum pe colonelul de grăniceri **Ioan Mazere-Luneanul** (*foto alăturată*), trecut la cele veşnice în dimineaţa de 30 mai 2019, la vârsta de 95 de ani împliniţi, după o relativ lungă suferinţă. Se născuse la 22 ianuarie 1924 în comuna Luna, judeţul Cluj, într-o familie cu opt copii, tatăl fiind muncitor la Industria Sârmii din Câmpia Turzii. Viitorul grănicer a urmat Şcoala profesională de metalurgie (1937–1940), liceul teoretic, curs seral, absolvit în anul 1947 şi Şcoala de ofiţeri la Găeşti şi Bucureşti (promoţia decembrie 1948). Ulterior, a absolvit Academia Militară – Facultatea Politică (1951–1953) şi Cursul post-academic de arme întrunite (1964–1965). După absolvirea şcolii de ofiţeri, a fost numit locţiitor politic la o companie de instrucţie, apoi a îndeplinit aceeaşi funcţie la o companie de frontieră (1949–1951). La absolvirea Academiei Militare, a fost numit locţiitor politic la Regimentul 5 Grăniceri Arad, (1953–1955), apoi şef al Secţiei politice la Brigada de Grăniceri Turnu Severin (1958). În anul

1959, trecut pe linie de comandă, a încadrat psotul de şef al Biroului operaţii la Brigada de Grăniceri Oradea. După absolvirea Cursului postacademic, a fost promovat în funcţia de locţiitor comandant de regiment la Iaşi (1966–1967), după care a fost numit comandant al Batalionului paza frontierei Turnu Măgurele, funcţie din care se va și pensiona, de altfel, în anul 1978. Din cei 11 ani cât s-a aflat la comandă, în nouă a obţinut calificativul maxim, în șase a dobândit titlul de „Unitate de frunte”, în patru a obţinut locul I la concursul „Cazarma noastră – casa noastră”, iar într-una dintre ediții a fost laureat chiar la nivelul întregului Minister al Apărării Naţionale. Pe timpul cât s-a aflat la comandă Ioan Mazere, drapelul unităţii a fost decorat cu Ordinul „Steaua României”. În decursul carierei sale, colonelul I.M. a fost distins cu patru ordine şi opt medalii, printre care notabil rămâne Ordinul „Tudor Vladimirescu” clasa a III-a. Pasionat de istorie, a participat ca voluntar la o campanie arheologică la Celei, contribuind la descoperirea uneia din porţile cetăţii Sucidava, în ziua de 7 iulie 1976, numită de atunci „Poarta Colonelului”. Contaminat de „arta” scrisului, a întocmit monografia istorică a Sectorului de pază al Batalionului Turnu Măgurele şi a seamnat șase lucrări de istorie. În decembrie 1989, a organizat şi condus sistemul de apărare a clădirii Radiolului din Bucureşti, drept pentru care, ulterior, a primit titlul de „revoluţionar”. Din anul 1992, era cetăţean de onoare al localităţii Port en Bessin din Franţa, titlu acordat pentru activitatea depusă în scopul înfrăţirii comunei natale – Luna, din judeţul Cluj – cu această frumoasă aşezare rurală franceză. Om activ, răzbătător, după trecerea în rezervă, în tandem cu maistrul militar Teodor Dobre, colonelul Ioan Mazere a fondat revista „Gândul anonimului”, inițial mai modestă, în ultimii ani însă, odată încăputâ pe mâna inginerului Indre Codru, căpătând o față cu adevărat respectabilă. Astfel că nu tocmai întâmplător, alături de neamuri și de prietenii apropiați, nu prea mulți, s-au regăsit acolo, în debutul lui iunie, în „garda ultimului drum” pentru camaradul lor, și jurnaliștii și poeții „anonimi” care, în mare, tot cam aceiași, i-au fost alături și în demersurile sale gazetărești, literare și așa mai departe de pe turnanta finală a vieții. Un fel de *luptători totali*, indiferent de mijloace, de condiții și de terenul de ducere a bătăliei. Adică exact așa cum s-a întâmplat să fie și „grănicerul” de la Luna...

Să-i fie țărâna ușoară!

Moartea nu clasează dosarele...

In memoriam ***Tudor Cristea***

Aici, în această pagină a „ProARME”-lor și, cel mult, în următoarea, ar fi trebuit să se găsească exclusiv cronica la romanul *Porțile verii* (ediția a II-a) de Tudor Cristea (Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2017, 324 p.) și atât... Tot finisând la ea însă, de teamă ca nu cumva să nu se ridice la perfecțiunea pe care ar fi meritat-o „Maestrul” nostru – acum îmi pot permite să-l numesc așa –, m-am pomenit, dintr-o dată, că e prea târziu... Fiindcă între timp s-a produs, cum se spune uneori, ireparabilul!... Tudor Cristea a plecat subit dintre noi exact atunci când nimeni nu se aștepta, în noaptea Anului Nou 2018/2019, acolo în casa lui de la țară, din Jugurenii Dâmboviței, lăsându-ne pe mulți dintre amicii, prietenii și admiratorii lui, camarazii, colegii ș.a.m.d., poate că și pe neamicii săi – deși cred că avea foarte puțini din aceștia – cu degetul pe trăgaci. Și cu asta ar cam trebui să închei, restul nemaiavându-și rostul și locul acum și aici ci, eventual, într-o altă pagină, atunci când gândurile se vor sedimenta mai bine, cine știe... Și chiar o să închei, dar nu cu vorbele mele, ci chiar cu ale lui înșuși, așa cum sunt redate pe ultima pagină a romanului său, primul și, din păcate pentru mine, singurul pe care am avut ocazia să-l citesc cât a fost în viață, dar pe care, în contextul de acum știut, nu am mai apucat să-l disecăm la un pahar de vorbă: „Nu. Moartea nu rezolvă nimic, nu clasează dosarele, faptele, dragostea. Trebuie mers mai departe” (p. 320). Încotro mai departe și cât de mult, aproape că nici nu mai contează, Maestre, important e să mergi... Dumnezeu să te odihnească în pace acolo unde ai ajuns!...

Tudor Cristea (pe numele la naștere Dorel Cristea, 10 decembrie 1945, comuna Grindu, Ialomița–31 decembrie 2018/1 ianuarie 2019, comuna Jugureni, Dâmbovița), poet, prozator, critic și istoric literar, membru al Uniunii Scriitorilor din România (1990) și al altor uniuni de breaslă din țară și din Republica Moldova, absolvent al Facultății de Limba și Literatura Română a Universității din București (1970), profesor la Colegiul Național „Vladimir Streinu” din Găești. A debutat cu versuri în revista „Argeș” (1968, Pitești), colaborând mai târziu și la „România literară”, la „Luceafărul de dimineață” ș.a., nerefuzând nici revistele locale gen „Climate literare” etc. În anul 2000, a înființat revista „Litere” (Găești) care, din 2005 și până azi, ca urmare a sprijinului acordat de Editura „Bibliotheca” patronată de profesorul și prietenul său Mihai Stan, avea să devină „pașaportul” de ieșire în lume pentru mulți dintre condeierii mai mult sau mai puțin profesioniști, dar valoroși, grupați în Societatea Scriitorilor Târgovișteni. A făcut parte – fără a se implica decât atunci când a fost solicitat, și aceasta la modul cu totul excepțional – din colegiul director al „ProARME”-lor, revistă căreia îi dedicase odată, poate din convingere, poate din spiritul cavaleresc care l-a caracterizat întreaga sa viață, rânduri cu adevărat memorabile și admirabile, care ne fac cinste și ne obligă („Litere”, nr. 5/mai 2015, p. 107).

Opera: *Astru natal* (1976, premiat la cea de-a doua ediție a concursului de debut al Editurii Eminescu), *Țintă vie* (1979, versuri), *Tablou cotidian* (1983, versuri), *Conturul speranței* (1987, versuri) *Porțile verii* (1989, 2017), *Partea și întregul* – (1999, critică literară), *Chipul și oglinda* (2005, eseuri de critică și istorie literară) *De la clasici la contemporani* (2008), *Arta derivei. Tablete, consemnări, resemnări* (2011), *Revizuiri și consemnări* (2012).

(D.G.)

Biblioteca „ProARME” (CD-uri, cărți și reviste)

IOANA SANDU, audio-cd ***În noaptea de Crăciun***, invitat **Cristinel Capus**, 2019, Casa de producție Eurostar, muzica și orchestrația compozitorului **Francisc Reiter** pe versuri de **Mariana Dumitru** și Ioana Sandu. Printre cele 15 piese folclorice incluse pe cd se regăsesc: *Fluierul cel păstoresc, Din cel verde vișinelu, Asta-i seara de Crăciun, Legănelul lui Iisus, Oaspeți cu azur în gene, Să nu fii singur de Crăciun* ș.a. La bună audiție și... *Sărbători fericite!*

Viorel Domenico, ***Generalul Cinema***, Noi Media Print, București, 2019, 168 p.

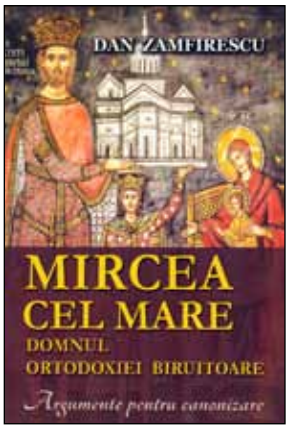
„Litere”, *revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni*, anul XX, nr. 5–6(230–231)/mai–iunie 2019, redactor-șef: **Mihai Stan**

Nicolae Vasile, ***Începutul cercului***, poezie, poetry, poesia, antologie de versuri în română, engleză și spaniolă, Editura Arefeana, București, 2019

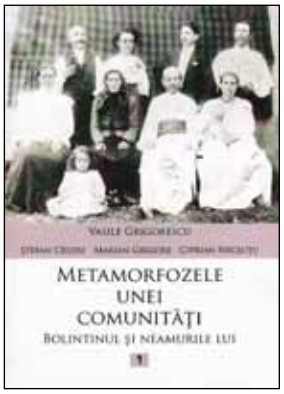
Valeriu Avram, **Valeriu Nicolescu** și **Marius-Adrian Nicoară**, ***Personalități buzoiene: 1918–2018: 500 pentru România***, Editura Alpha MDN, Buzău, 2018

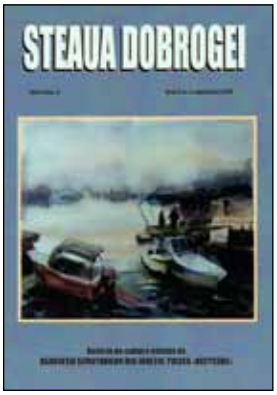
Dan Zamfirescu, ***Mircea cel Mare: domnul ortodoxiei biruitoare: argument pentru canonizare***, Editura Roza Vânturilor, București, 2019

Constantin Kirițescu, ***Povestea sfântului nostru război***, ediție îngrijită de Petre Florea, Editura Detectiv Literar, București, 2019 (primită de la **Vasile Moldovan**)

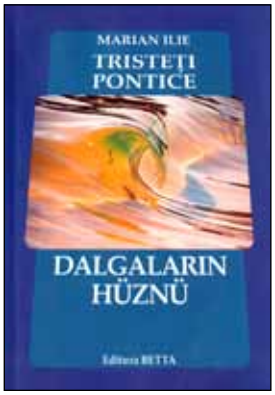
V. Grigorescu ș.a., ***Metamorfozele unei comunități. Bolintinul și neamurile lui***, vol I, RawexComs, București, 2018

„Steaua Dobrogei”, serie nouă II, anul II, nr. 3/septembrie 2019, *revistă de cultură*, Tulcea, director: Mircea Marcel Petcu (primită de la **Zaharia Potârniche**)

Manuel Stănescu și **Flavius Nicolae Roaită**, ***Discipolii lui Marte. Portrete și destine în vreme de război***, Editura Miidecărți, Bragadiru, 2019

Marian Ilie, ***Tristeți pontice / Dalgalarin Hüznü***, Editura Betta, București, 2017, poezii în română și turcă în traducerea autorului

„Caligraf”, *revistă editată de Centrul Cultural Teleorman*, anul XIX, nr. 9(208)/septembrie 2019, Alexandria, redactor-șef: **Florin Burtan**, (primită de la **Stan V. Cristea**)

„Climate literare”, *revistă literară și de cultură românească*, anul 12, nr. 118/ septembrie 2019, Târgoviște, director-fondator: **Ion Iancu Vale**

Rebecca R. Moore and **Damon Coletta**, Editors Foreword by Nicholas Burns, ***NATO's return to Europe. Engaging Ukraine, Russia, and Beyond***, Georgetown University Press, Washington, DC, 2017 (primită de la **Florian Gârz**)

George D. Gheorghiu, ***Divizia 1 Blindată română în iarna anului 1942. Bătălia de la Cotul Donului (19 noiembrie–27 decembrie 1942)***, Editura Lumina Tipo, Bucureşti, 2019

Karola Kim – pseudonimul Biancăi-Maria Gîju – a mai parcurs o etapă creativă, net superioară comparativ cu ceea ce se reflecta acum zece ani în „ProARME”... Și chiar dacă obiectul ei de studiu a rămas același – omul –, propriile-i neliniști și revolta specifică vârstei, artistului din ea și timpului pe care-l parcurgem sunt exprimate altfel; deși la fel de complex, cu mai multă forță însă și cu o patină tot mai personalizată, care o individualizează cu fiecare trăsătură de penel. Per ansamblu, creația sa fascinează prin contrastul dintre clasic și neomodernism, prin tușa tot mai sigură și laborioasă care conferă un efect vizual de perfecțiune... imperfectă, poate, dar în mod cert armonioasă și optimistă, de lucru făcut cu pasiune, talent și dăruire. La bună vedere! ***(D.G.)***

